

VORMGEVING EN GERICHTHEID LKV JONGEREN

RAPPORT

seo • economisch onderzoek

AUTEURS

SIEMEN VAN DER WERFF, LENNART KROON, TIM SCHWARTZ

IN OPDRACHT VAN

MINISTERIE VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

AMSTERDAM, MEI 2021

GERICHTHEID VOORGESTELDE PARAMETERS LKV JONGEREN

Welk deel van de banen die voldoen aan de voorgestelde parameters van het LKV Jongeren wordt ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren?

De aanname is dat alle jongeren zonder startkwalificatie (potentieel) kwetsbaar zijn

Jongeren met startkwalificatie en met kenmerken die samenhangen met een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie

Jongeren met startkwalificatie en zonder kenmerken die samenhangen met een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie

Voornameijk niet-ingezetenen

Geen startkwalificatie - (potentieel) kwetsbaar

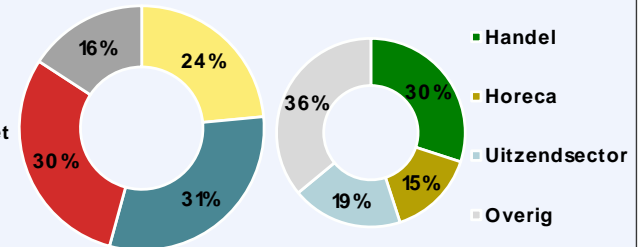
Wel startkwalificatie - (potentieel) kwetsbaar

Wel startkwalificatie - niet (potentieel) kwetsbaar

Wel/niet startkwalificatie onbekend

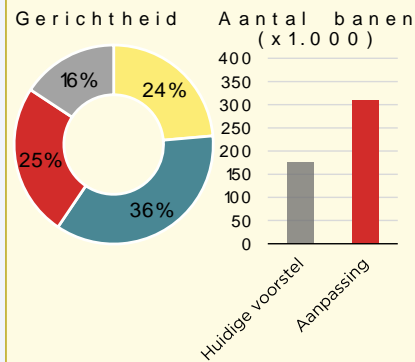
Gerichtheid

Sectorverdeling

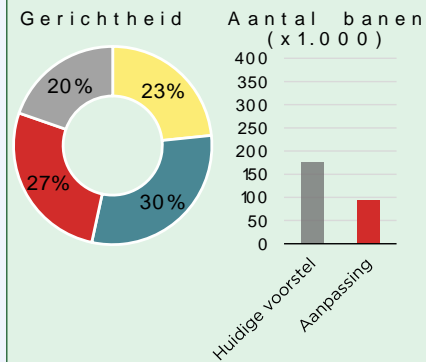

MOGELIJKHEDEN OM GERICHTHEID TE VERGROTEN

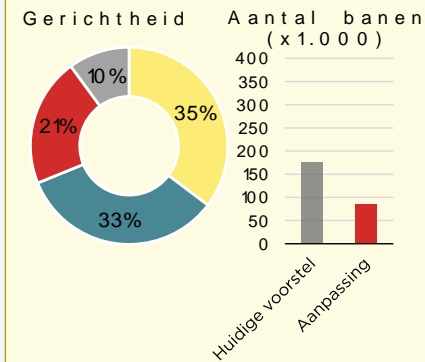
Verlaging voorgestelde urennorm (1.248 u/j) naar drie vijfde van voorgestelde urennorm

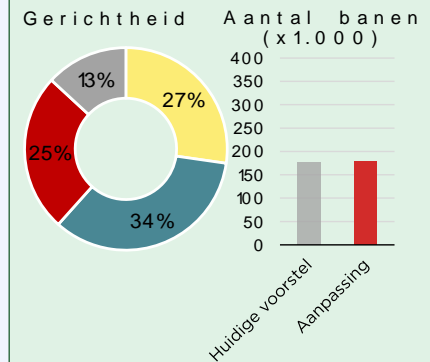
Verlaging voorgestelde uurloonnorm (100-125% WML) naar drie vijfde van voorgestelde uurloonnorm

Verlaging voorgestelde maximumleeftijd van 26 jaar naar 22 jaar

Verlaging voorgestelde maximumleeftijd naar 24 jaar én urennorm naar vier vijfde van voorgestelde norm

Samenvatting

Het voorgestelde LKV jongeren richt zich op werkgevers met jonge werknemers met een potentieel kwetsbare arbeidsmarktpositie. Dit rapport bespreekt de mate waarin het LKV jongeren daadwerkelijk werkgevers met werknemers in deze doel-groep deze doelgroep bereikt en hoe deze gerichtheid verhoogd kan worden.

Het kabinet en werkgevers hebben afgesproken om binnen de Wet tegemoetkomingen loondomein (Wtl) het Lage-inkomensvoordeel (LIV) om te vormen tot een loonkostenvoordeel voor jongeren met een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie, met als werktitel het LKV jongeren. De bedoeling is dat werkgevers dit loonkostenvoordeel gaan ontvangen voor jongeren met een substantiële baan rondom het wettelijk minimum(jeugd)loon. Voorgesteld is dat werkgevers het loonkostenvoordeel gaan ontvangen voor werknemers in de leeftijd van 18 tot 27 jaar, die minstens 1.248 uur per kalenderjaar bij deze werkgever werken (gemiddeld 24 uur per week) en tussen 100 en 125 procent van het minimum(jeugd)loon verdienen. Voor jongeren van 18, 19 en 20 jaar zal een getrapt (lager) uren-criterium gaan gelden.

Definitie (potentieel) kwetsbare positie op de arbeidsmarkt

De hoofdvraag van dit onderzoek is in welke mate het voorgestelde LKV jongeren daadwerkelijk jongeren met een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie bereikt. Jongeren met een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie zijn als eerste jongeren die *geen* startkwalificatie hebben (maximaal een mbo1-diploma). Daarnaast kunnen jongeren *met* een startkwalificatie ook een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie hebben. Dit onderzoek kijkt voor deze tweede groep in welke mate dat het geval is.

Om deze tweede groep te onderscheiden zijn er kenmerken voor potentiële kwetsbaarheid bepaald op basis van analyse van CBS Microdata en een literatuurstudie. Daarbij kijkt het onderzoek eerst op basis van literatuur naar drie definities om de arbeidsmarktpositie te bepalen, namelijk naar (i) economische zelfstandigheid, (ii) het hebben van een duurzame arbeidsmarktpositie en (iii) het hebben van werk als primaire inkomstenbron. Als er voor twee van de drie definities een minstens twee keer zo grote kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie is, dan is dit kenmerk opgenomen als risicokenmerk met een verhoogde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. De jongeren met een startkwalificatie en een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie zijn vervolgens alle jongeren die tenminste één van deze risicokenmerken hebben.

Uit het hiervoor beschreven onderzoek blijkt dat jongeren *met* een startkwalificatie ook (potentieel) kwetsbaar zijn op de arbeidsmarkt als één van de volgende risicokenmerken voor hen geldt: een mbo-opleiding in een niet-kansrijke richting hebben gevolgd, alleenstaande ouder zijn, 18 jaar oud zijn, weinig werkervaring hebben, hoge zorgkosten hebben, verdachte zijn geweest van een misdrijf of schulden hebben.

Het onderzoek kijkt niet naar de mogelijke arbeidsmarkteffecten van de invoering van een LKV jongeren. Zo wordt niet gekeken in welke mate dit zou leiden tot een grotere werkgelegenheid voor (potentieel) kwetsbare jongeren, alsook wat de gedragsreacties van werknemers en werkgevers zouden zijn als gevolg van een invoering.

Gerichtheid

Wanneer wordt gesproken over de gerichtheid van het LKV jongeren betreft dit de mate waarin de banen die onder het LKV jongeren vallen, worden ingevuld door jongeren met een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie. Op basis van de voorgestelde parameters zou 24 procent van de banen die onder het LKV jongeren vallen worden ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie en 31 procent door jongeren met startkwalificatie en ten minste één

risicokenmerk van (potentiële) kwetsbaarheid. Het gaat hierbij om de hiervoor genoemde lijst met risicokenmerken, waarvoor geldt dat die samenhangen met minstens een verdubbeling van de kans om een kwetsbare arbeidsmarktpositie te hebben. De meeste banen die onder het LKV jongeren zouden vallen, bevinden zich in de uitzendbranche, handel en horeca.

Het hiervoor genoemde aandeel banen dat wordt ingevuld door potentieel kwetsbare jongeren is een schatting van de ondergrens, waarbij wordt aangenomen dat alle jongeren waarvan niet bekend is of zij een startkwalificatie hebben niet onder de groep (potentieel) kwetsbare jongeren vallen. Voor 16 procent van de banen onder het voorgestelde LKV jongeren geldt dat deze worden ingevuld door jongeren waarvan niet bekend is of zij een startkwalificatie of een kenmerk van kwetsbaarheid hebben. Dit zijn voornamelijk banen van recent naar Nederland gemigreerde jongeren of niet-ingezetenen. Voor deze personen kan geen uitspraak worden gedaan over (potentiële) kwetsbaarheid op de arbeidsmarkt omdat over hen geen informatie bekend is. Mogelijk gaat het deels wel om personen zonder startkwalificatie of personen met een startkwalificatie maar met een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie. In dat geval is de totale gerichtheid van de LKV jongeren-parameters dus hoger.

Ook voor BBL-leerwerkplekken kunnen werkgevers LKV jongeren gaan ontvangen wanneer de baan binnen de parameters van het LKV jongeren valt. Dit betreft in totaal 12 procent van de banen die onder het LKV jongeren zullen vallen, waarvan ongeveer de helft wordt ingevuld door jongeren die (nog) niet in het bezit zijn van een startkwalificatie.

Vormgeving

Dit onderzoek kijkt ook naar de verschillende manieren waarop het aandeel (potentieel) kwetsbare jongeren dat wordt bereikt met het voorgestelde LKV jongeren, verhoogd kan worden. Dit kan in theorie door de urennorm aan te passen, de maximale leeftijd te verlagen, de uurloonnorm aan te passen, en de urennorm op kwartaal- of maandbasis (in plaats van op jaarbasis) te berekenen. Dit onderzoek kijkt niet naar de uitvoeringsaspecten van deze wijzigingen of naar de beleidsmatige en politieke wenselijkheid en haalbaarheid.

Urennorm

Een verlaging van de urennorm leidt tot een daling van het aandeel banen dat wordt ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie, maar tot een aanzienlijke stijging van het aandeel banen ingevuld door jongeren mét startkwalificatie die anderszins (potentieel) kwetsbaar zijn. De stijging van de gerichtheid voor de groep jongeren met startkwalificatie is aanzienlijk groter dan de daling van de gerichtheid voor de groep jongeren zonder startkwalificatie. Een stevigere verlaging van de urennorm leidt dus tot een grotere totale gerichtheid. Een verlaging van de urennorm heeft ook als gevolg dat er relatief meer banen in de horeca en de uitzendbranche onder het LKV jongeren zullen vallen. Aan de andere kant zorgt een verlaging van de urennorm voor relatief minder LKV-banen in de handel. Het totaal aantal banen dat onder het LKV jongeren valt, neemt toe als de urennorm wordt verlaagd.

Maximale leeftijd

Het verlagen van de maximale leeftijd is ook van invloed op de gerichtheid van het LKV jongeren. Met name het aandeel banen ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie neemt toe als de maximumleeftijd wordt verlaagd. Hoe meer de maximumleeftijd wordt verlaagd, hoe meer de gerichtheid toeneemt. Wel vallen er per definitie minder banen onder het LKV jongeren bij een verlaging van de maximale leeftijd.

Uurloonnorm

Aanpassingen van de uurloonnorm hebben amper een effect op de gerichtheid. Het maakt daarbij niet uit hoe groot de aanpassing van de uurloonnorm zou zijn. Het aandeel banen ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie en

het aandeel banen ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren mét startkwalificatie blijft nagenoeg gelijk bij een aanpassing van de uurloonnorm. Een verlaging van de uurloonnorm leidt tot een relatief groter aandeel banen dat onder het LKV jongeren valt in de uitzendbranche. Een verhoging van de uurloonnorm leidt weer tot een relatief groter aandeel banen in de zorg.

Berekening urennorm op maand- of kwartaalbasis

Ook het aanpassen van de berekeningsgrondslag van het uren criterium op jaarbasis naar een berekening op maand- of kwartaalbasis heeft amper invloed op de gerichtheid. Zowel het aandeel banen dat wordt ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie als het aandeel banen ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren mét startkwalificatie, blijft nagenoeg gelijk. Wel stijgt het aantal banen dat onder het LKV jongeren valt aanzienlijk bij een aanpassing van de berekeningsgrondslag van jaarbasis naar kwartaalbasis. Dit leidt namelijk tot meer dan een verdubbeling van het aantal banen dat onder het LKV jongeren valt. Daarnaast leidt een aanpassing van de berekeningsgrondslag naar maand- of kwartaalbasis tot een verschuiving in de sectorverdeling van de banen die onder het LKV jongeren vallen; het relatieve aandeel van de banen in de uitzendbranche stijgt, terwijl het aandeel banen in de handel daalt. Dit hangt mogelijk samen met seizoenswerk, dat veel via uitzendarbeid wordt verricht.

De twee parameters die kunnen worden aangepast en het meest effect hebben op de gerichtheid zijn de urennorm en de maximumleeftijd. Het aandeel van de banen die zouden voldoen aan de parameters van het LKV jongeren dat wordt ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie kan met name verhoogd worden door de maximumleeftijd te verlagen. Tegelijkertijd zorgt een verlaging van de urennorm juist tot een afname van het aandeel banen dat wordt ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie. Het aandeel van de banen ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie neemt daarentegen juist toe als de urennorm wordt verlaagd. Dit aandeel neemt ook toe als de maximumleeftijd wordt verlaagd, zij het in beperkte mate. De gerichtheid kan vergroot worden met een vrijwel zelfde aantal banen door de maximumleeftijd te verlagen naar 24 jaar en de urennormen te verlagen naar 4/5 van de huidige urennormen. In die situatie wordt 27 procent van de banen die voldoen aan de LKV jongeren parameters ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie (ten opzichte van 24 procent in het huidige voorstel) en 34 procent door jongeren zonder startkwalificatie (ten opzichte van 31 procent in het huidige voorstel).

Inhoudsopgave

Infographic	i
Samenvatting	ii
1 Inleiding	1
1.1 Omvormen LIV tot LKV jongeren	1
1.2 Doel onderzoek	2
2 Bepalen definitie potentieel kwetsbare jongeren met startkwalificatie	4
2.1 Literatuur over jongeren met een kwetsbare arbeidsmarktpositie	4
2.2 Kenmerken die samenhangen met een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie	9
2.3 Conclusie	15
3 Gerichtheid huidige parameters LKV jongeren	16
3.1 Gerichtheid voorgestelde parameters LKV jongeren	16
3.2 Gevolgen aanpassen huidige parameters	21
3.3 Alternatieven voor het vergroten van de gerichtheid van het LKV jongeren	26
4 Conclusie	37
4.1 Gerichtheid	37
4.2 Vormgeving	38
Referenties	40
Bijlage A Kans op kwetsbare arbeidsmarktpositie naar alle potentiële kenmerken	41
Bijlage B Risicokenmerken voor andere beslisregels	55
Bijlage C Uitkomsten andere beslisregels	62
Bijlage D Gevolgen aanpassen parameters voor gerichtheid	65
Bijlage E Beschrijving LKV jongeren banen	71
Bijlage F Kenmerken van jongeren van wie het onbekend is of ze een startkwalificatie hebben	79

1 Inleiding

Het kabinet en werkgevers hebben afgesproken om binnen de Wet tegemoetkomingen loondomein (Wtl) het Lage-inkomensvoordeel (LIV) om te vormen tot een loonkostenvoordeel voor jongeren met een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie. De vraag is in welke mate dit LKV jongeren bij werkgevers met potentieel kwetsbare jongeren terecht komt. Ook is de vraag hoe deze gerichtheid verhoogd zou kunnen worden.

1.1 Omvormen LIV tot LKV jongeren

De Wet tegemoetkomingen loondomein is in 2017 ingevoerd en heeft als doel werkgevers te stimuleren mensen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie in dienst te nemen of te houden en draagt op die manier bij aan de inclusieve arbeidsmarkt.

De Wtl bestaat uit drie instrumenten: de loonkostenvoordelen (LKV), het lage-inkomensvoordeel (LIV) en het jeugd lage-inkomensvoordeel (jeugd-LIV). De LKV's betreffen tegemoetkomingen voor werkgevers die werknemers met een arbeidshandicap of (gedeeltelijk) uitkeringsgerechtigde werknemers van 56 jaar of ouder in dienst nemen. Het LIV betreft een vergoeding voor werkgevers voor al hun werknemers met een laag inkomen (maximaal 125 procent van het wettelijk minimumloon), zodat het aantrekkelijker wordt hen in dienst te nemen of houden. Het jeugd-LIV betreft een vergoeding voor werkgevers voor het in dienst hebben van werknemers van 18 tot en met 20 jaar die het minimumjeugdloon verdienen. Het jeugd-LIV compenseert werkgevers voor de verhoging van het minimumjeugdloon én moet bedrijven stimuleren om meer jongeren aan te nemen (zie Kamerstukken 34573, nr. 3).

In het pensioenakkoord is afgesproken dat het kabinet en werkgevers onderzoeken of het geheel aan instrumenten in de Wet tegemoetkoming loondomein effectiever kan worden ingevuld. Overkoepelend doel is dat de Wtl als geheel moet bijdragen aan een inclusieve arbeidsmarkt, door werkgevers een gerichte lastenverlichting te bieden via een tegemoetkoming in de loonkosten. Dat stimuleert werkgevers om mensen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie in dienst te nemen en te houden. Tegelijkertijd variëren de huidige Wtl-instrumenten qua gerichtheid. Waar het LKV is gericht op het in dienst nemen van specifieke doelgroepen (ouderen, arbeidsgehandicapten en de doelgroep banenafpraak), richt het (jeugd-)LIV zich op een bredere groep en mogelijk ook op mensen zonder een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt. Het kabinet en werkgevers hebben daarom afgesproken het LIV om te vormen en gericht in te zetten op jongeren met een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie (hierna: LKV jongeren). Het gericht inzetten van de beschikbare gelden in het LKV jongeren zou de effectiviteit van de Wtl moeten vergroten en moeten bijdragen aan de inclusieve arbeidsmarkt.

Werkgevers kunnen straks het LKV jongeren ontvangen voor jongeren met een substantiële baan rondom het wettelijk minimum(jeugd)loon. Daarbij is afgesproken dat voorlopig de bestaande parameters van het jeugd-LIV en het LIV worden gehanteerd, namelijk de urennorm, de uurloongrenzen en het leeftijdscriterium. Met andere woorden, werkgevers ontvangen in het huidige voorstel een loonkostenvoordeel voor het in dienst hebben van werknemers in de leeftijd van 18 tot 27 jaar, die minstens 1.248 uur per kalenderjaar bij deze werkgever werken (gemiddeld 24 uur per week) en tussen 100 procent en 125 procent van het minimum(jeugd)loon verdienen. Uitzondering daarop

is het uren criterium voor 18, 19- en 20-jarigen jongeren. Voor hen geldt een getrap (lager) uren criterium, zodat zij kunnen toegroeien naar gemiddeld 24 uur per week.

1.2 Doel onderzoek

Dit onderzoek analyseert in hoeverre het LKV jongeren de groep jongeren met een kwetsbare arbeidsmarktpositie bereikt. Allereerst is onderzocht welk aandeel van de banen die met de voorgestelde vormgeving onder het LKV jongeren zouden vallen, worden ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie. Van deze jongeren zonder startkwalificatie wordt aangenomen dat deze sowieso (potentieel) kwetsbaar zijn. Als tweede is onderzocht in welke mate banen die onder het LKV jongeren zouden vallen, worden ingevuld door jongeren mét een startkwalificatie die anderszins (potentieel) kwetsbaar zijn. Het ministerie van SZW heeft SEO Economisch Onderzoek gevraagd om te analyseren hoe de groep (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie eruitziet, hoe groot de twee groepen zijn en in hoeverre met de voorgestelde parameters ook de banen voor de twee groepen worden bereikt. Hierbij is het van belang dat er een definitie wordt opgesteld van jongeren met een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie die wel in het bezit zijn van een startkwalificatie.

Dit onderzoek beantwoordt de volgende onderzoeksvragen:

1. Wat is een werkbare definitie voor jongeren met een (potentieel) kwetsbare positie die in het bezit zijn van een startkwalificatie?
2. In hoeverre worden met de huidige parameters van het LKV jongeren daadwerkelijk jongeren met een (potentieel) kwetsbare positie op de arbeidsmarkt bereikt?
3. Hoe kan door middel van een aanpassing van de huidige parameters de gerichtheid van het LKV jongeren worden vergroot?
4. Hoe kan de mate van gerichtheid op andere manieren worden vergroot?

Hoofdstuk 2 van dit onderzoek gaat in op het bepalen van een werkbare definitie van een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie voor jongeren met een startkwalificatie. Hiervoor zijn allereerst verschillende definities van een kwetsbare arbeidsmarktpositie opgehaald uit de literatuur. Vervolgens kijkt dit onderzoek op basis van CBS Microdata naar kenmerken van jongeren met een startkwalificatie die sterk samenhangen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie.

Nadat is bepaald welke jongeren (potentieel) kwetsbaar zijn, gaat dit onderzoek in hoofdstuk 3 in op de gerichtheid onder de voorgestelde parameters, te weten, het leeftijdscriterium, het uren criterium en het uurloon criterium. In dit deel van het onderzoek wordt ook nagegaan in hoeverre de gerichtheid verhoogd kan worden door aanpassingen aan de uren- en uurloonnorm te doen. Ook worden de gevolgen voor de gerichtheid van het LKV jongeren in beeld gebracht wanneer de maximumleeftijd verlaagd zou worden of wanneer de uren norm op maand- of kwartaalbasis berekend zou worden in plaats van op jaarbasis.

Het onderzoek kijkt niet naar de mogelijke arbeidsmarkteffecten van het LKV jongeren. Het gaat daarmee niet in op de vraag in welke mate het LKV jongeren zou kunnen leiden tot extra werkgelegenheid voor (potentieel) kwetsbare jongeren. Het is echter wel te verwachten dat er sprake zal zijn van gedragsreacties van werkgevers. Het rapport kijkt daarmee ook niet naar de potentiële doelmatigheid van het voorgestelde instrument, omdat er geen afweging wordt gemaakt tussen de kosten en de opbrengsten van het LKV jongeren en alternatieve beleidsinstrumenten die de arbeidsmarktparticipatie van (potentieel) kwetsbare jongeren zouden kunnen verhogen. Ook kijkt het niet naar uitvoeringstechnische elementen van het LKV jongeren, zoals de vraag of het huidige voorstel of aanpassingen

daarin uit te voeren zijn door UWV en Belastingdienst. Ook kijkt het niet naar de beleidsmatige en politieke wenselijkheid van het huidige voorstel of aanpassingen daarin.

2 Bepalen definitie potentieel kwetsbare jongeren met startkwalificatie

Dit hoofdstuk laat zien welke kenmerken van jongeren samenhangen met een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie op basis van een literatuurstudie en data-analyses. Deze wordt vervolgens gebruikt in de berekening van de gerichtheid van het voorgestelde LKV jongeren.

Dit hoofdstuk gaat in op de groep jongeren met een startkwalificatie die een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie hebben. Het doel is om tot een werkbare definitie te komen van een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie. Eerst is in de literatuur gekeken naar eerder gehanteerde definities van een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Vervolgens is in kaart gebracht welke kenmerken van jongeren sterk samenhangen met deze definities van een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Jongeren met startkwalificatie zijn gedefinieerd als kwetsbaar wanneer zij één van deze risicokenmerken bezitten. Deze risicokenmerken zijn in lijn met de bestaande literatuur.

Aan de hand van deze definitie wordt in het vervolg van het onderzoek bepaald in welke mate het voorgestelde LKV jongeren daadwerkelijk terechtkomt bij banen die worden ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren. Dit hoofdstuk bevat geen uitgebreide analyse van de jongeren zonder startkwalificatie, omdat deze per definitie als (potentieel) kwetsbaar worden gezien. Hiervoor hoeft dus geen verdere afbakening gemaakt te worden. Deze jongeren worden wel meegenomen in de later volgende analyses over de gerichtheid.

2.1 Literatuur over jongeren met een kwetsbare arbeidsmarktpositie

Een kwetsbare arbeidsmarktpositie is een abstract begrip en kent meerdere dimensies. Het kan betrekking hebben op mensen die onvoldoende inkomen verdienen om zichzelf te kunnen onderhouden, op mensen die geen baan kunnen vasthouden, op het hebben van een onzekere en/of flexibele baan waarin mensen bijvoorbeeld kwetsbaarder zijn voor ontwikkelingen van buitenaf, op een baan onder iemands niveau waarin iemand zijn of haar competenties nauwelijks kan toepassen en/of op mensen die überhaupt geen baan hebben en zonder ondersteuning geheel niet aan werk kunnen komen. Over het algemeen gaat het om personen die niet zelfstandig in staat zijn om voldoende inkomen te genereren uit arbeid voor een langdurige periode.

Uit het IBO *Jongeren met (risico op) een afstand tot de arbeidsmarkt* blijkt dat het moeilijk is om een integraal beeld te krijgen van jongeren met een kwetsbare arbeidsmarktpositie, waardoor deze jongeren vaak uit beeld raken. Dit heeft te maken met het ontbreken van en vaak ontoereikend zijn van een integrale begeleiding die strekt over meerdere domeinen. Ook wordt de zelfredzaamheid van deze groep kwetsbare jongeren vaak overschat.

Om dit tegen te gaan is een integrale aanpak voorgesteld die wordt belegd bij één partij, namelijk de gemeente. Door een goede monitoring- en signaleringsfunctie kan goede begeleiding en coaching worden geleverd. Uit onderzoek van Privacy Company (2020) blijkt echter dat het integraal beeld brengen van deze jongeren op juridische en privacy gerelateerde problemen stuit. Zo is het preventief in beeld brengen van jongeren met een kwetsbare arbeidsmarktpositie technisch en juridisch gezien een lastige kwestie.

Jongeren zonder startkwalificatie

Algemeen wordt aangenomen dat jongeren zonder startkwalificatie een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie hebben. Het CBS berekende dat in 2019, 18,6 procent van de jongeren tussen 20 en 27 jaar die geen regulier onderwijs (meer) volgen niet in het bezit zijn van een startkwalificatie.¹ Dit *aandeel* neemt af met de leeftijd: van de 25- tot 27-jarige niet-onderwijsvolgende jongeren heeft 11,6 procent geen startkwalificatie. Dat komt grotendeels doordat er in die leeftijd veel jongeren afstuderen van hun hbo- of wo-opleiding, het aantal jongeren zonder startkwalificatie blijft ongeveer gelijk.

Het CBS berekende dat 70 duizend van de in totaal 181 duizend jongeren tussen de 15 en 27 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs hebben verlaten in 2019 geen werk hadden.² Dat zijn er veel in vergelijking met jongeren die wel met een startkwalificatie het onderwijs hebben verlaten en dat verschil blijft over de tijd bestaan: ook tien jaar na afstuderen hebben jongeren zonder startkwalificatie minder vaak werk.³ Het onderzoek naar jongeren met en zonder startkwalificatie van het CPB (Houkes-Hommes et al., 2018) bevestigt het beeld dat een startkwalificatie helpt bij de overgang naar werk. Met een startkwalificatie hebben jongeren anderhalf keer zo veel kans op een baan en zijn vaker economisch zelfstandig.

Gebaseerd op de hiervoor genoemde onderzoeken definieert dit onderzoek jongeren zonder startkwalificatie als jongeren met een kwetsbare arbeidsmarktpositie.

Definities kwetsbare arbeidsmarktpositie jongeren met startkwalificatie

Er zijn ook jongeren met een kwetsbare arbeidsmarktpositie die wel in het bezit zijn van een startkwalificatie. Zo liet het CPB zien dat er ook hoogopgeleide jongeren zijn met een 'afstand tot de arbeidsmarkt', mogelijk omdat zij een gezondheidsbeperking hebben of zijn afgestudeerd aan een niet-arbeidsmarktrelevante opleiding.⁴ Voor het definiëren van een kwetsbare arbeidsmarktpositie kijken we naar definities uit de literatuur.

---

¹ Eigen berekeningen op basis van CBS Statline: Arbeidsdeelname; jongeren (15 tot 27 jaar), geraadpleegd via <https://jmopendata.cbs.nl/#/JM/nl/dataset/20175NED/table?ts=1601984991733>

² Zie: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/08/70-duizend-jongeren-zonder-startkwalificatie-hebben-geen-werk>

³ Zie: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/41/jongere-zonder-startkwalificatie-vindt-minder-vaak-werk>

⁴ CPB (2019). Jongeren met afstand tot de arbeidsmarkt in beeld. Zie: <https://www.cpb.nl/jongeren-met-afstand-tot-de-arbeidsmarkt-beeld>

Tabel 2.1 geeft een overzicht van de verschillende definities voor een kwetsbare arbeidsmarktpositie.

Tabel 2.1 Overzicht definities kwetsbare arbeidsmarktposities

Definitie kwetsbare arbeidsmarktpositie	Indicatoren
Economisch niet-zelfstandig (CPB)	Op jaarbasis minder dan 70% van het wettelijk minimumloon verdienen met inkomen uit loondienst en/of eigen onderneming
Geen duurzame arbeidsmarktpositie (SEO)	Afhankelijk van een uitkering
Geen werk als primaire inkomstenbron (SEO)	Inkomen als werknemer of zelfstandige is niet de primaire inkomstenbron
Flexibel contract in kwetsbare sector (SCP)	Een duurzame arbeidsmarktpositie betreft bijvoorbeeld het hebben van betaald werk over een periode van 12 (of 24) maanden, zonder tussenliggende maanden van inactiviteit of uitkeringsontvangst.

Economisch niet-zelfstandig (CPB)

Het Centraal Planbureau deed in opdracht van de IBO-werkgroep specifiek onderzoek naar kenmerken van (niet-onderwijsvolgende) jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt en neemt hiervoor als definitie jongeren die 'economisch niet-zelfstandig' zijn (kort of langdurig). Dit is uitgewerkt als jongeren die op jaarbasis minder dan 70 procent van het wettelijk minimumloon verdienen met inkomen uit loondienst en/of eigen onderneming.⁵ Dit betreft het bijstandsniveau van een alleenstaande en is ook een definitie die meerdere overheidsinstanties hanteren. Het gaat hier zeker niet altijd om jongeren met een laag opleidingsniveau. Jongeren met een hoog opleidingsniveau vallen ook onder de definitie. De groep economisch niet-zelfstandige jongeren is daarnaast een dynamische groep. Zo zijn volgens het CPB drie op de tien jongeren na slechts één jaar wel economisch-zelfstandig.

Geen duurzame arbeidsmarktpositie (SEO)

Naast de hiervoor genoemde definities uit de literatuur zijn er ook andere kenmerken van een kwetsbare arbeidsmarktpositie die mogelijk relevant zijn voor het definiëren van een kwetsbare arbeidsmarktpositie, zoals de mate waarin jongeren in staat zijn om een duurzame positie op de arbeidsmarkt te verwerven. Een duurzame arbeidsmarktpositie betreft bijvoorbeeld het hebben van betaald werk over een periode van 12 (of 24) maanden, zonder tussenliggende maanden van inactiviteit of uitkeringsontvangst. Deze definitie is verschillende malen gebruikt in onderzoeken van SEO naar de overgang tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt.⁶

Geen werk als primaire inkomstenbron (SEO)

SEO Economisch Onderzoek deed recent onderzoek naar de kansenongelijkheid tussen mbo-afgestudeerde jongeren met een Nederlandse achtergrond en jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond, waarbij zij als 'arbeidsmarktssucces' beschouwden of iemand een baan als werknemer of zelfstandige als primaire inkomstenbron heeft en niet afhankelijk is van een uitkering.⁷ Er is in dit geval sprake van een kwetsbare arbeidsmarktpositie als een persoon niet in staat is om zelfstandig in inkomen te voorzien. Met andere woorden, wanneer het primaire inkomen niet afkomstig is van werk in loondienst of als zelfstandige. Dat is bijvoorbeeld het geval als de primaire inkomstenbron een uitkering is. Deze personen worden gezien als kwetsbaar omdat zij niet zelfstandig in staat zijn om vanuit hun arbeidsmarktpositie voldoende inkomen te genereren.

⁵ CPB (2019). Jongeren met afstand tot de arbeidsmarkt in beeld. Zie: <https://www.cpb.nl/jongeren-met-afstand-tot-de-arbeidsmarkt-beeld>

⁶ Onder andere in SEO (2020). De overgang van het mbo naar de arbeidsmarkt. SEO-rapport 2020-05. Zie: <https://www.seo.nl/publicaties/de-overgang-van-het-mbo-naar-de-arbeidsmarkt/> en de verschillende Studie & Werk - onderzoeken. Zie <https://www.seo.nl/studie-werk/>

⁷ SEO (2020). De overgang van het mbo naar de arbeidsmarkt. SEO-rapport 2020-05. Zie: <https://www.seo.nl/publicaties/de-overgang-van-het-mbo-naar-de-arbeidsmarkt/>

Flexibel contract in een kwetsbare bedrijfssector (SCP)

Het Sociaal Cultureel Planbureau heeft een kwetsbare arbeidsmarktpositie gedefinieerd als personen die op flexibele basis werkzaam zijn in een (door de coronacrisis) kwetsbare bedrijfssector.⁸ Deze definitie is gebruikt in een onderzoek naar kenmerken van personen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie in coronatijd.

Werknemers met een flexibel contract zijn over het algemeen kwetsbaarder. Zo hebben werknemers met een flexibel contract een grotere kans op baanverlies bij economische neergang. Dit geldt met name voor uitzend- en oproepkrachten, maar ook voor werknemers met een contract van bepaalde tijd. Het hebben van een tijdelijk-, uitzend- of oproepcontract komt vaker voor onder jongeren, migranten, laagopgeleiden, en mensen met een arbeidsbeperking.

Werknemers met een flexibel contract die werken in een kwetsbare bedrijfssector zijn het meest kwetsbaar. Het gaat in de coronacrisis om sectoren zoals arbeidsbemiddeling, reisbureaus, luchtvaart, horeca, sierteelt en cultuur, sport en recreatie. Dit is deels te verklaren door aan corona gerelateerde effecten. Echter, een groot deel van deze sectoren is in zijn algemeenheid gevoelig voor vraaguitval. In het geval van economische neergang worden deze sectoren het eerst geraakt. Om deze reden kan deze definitie ook volstaan buiten de coronaperiode.

Echter, een lastig punt bij deze definitie is dat vrijwel alle jongeren die het onderwijs afronden, beginnen in een tijdelijk contract, waardoor in eerste instantie vrijwel elke jongere eronder valt. Daarnaast is het noodzakelijk om te definiëren welke sectoren kwetsbaar zijn. Dit is een arbitraire keuze die vervolgens grote gevolgen kan hebben voor het onderzoek. Vanwege de bovengenoemde redenen, wordt deze definitie verder niet voor dit onderzoek gebruikt.

Kenmerken die samenhangen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie

Deze paragraaf gaat in op achtergrondkenmerken die samenhangen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Het gaat om kenmerken die daarop theoretisch van invloed kunnen zijn en waarover objectieve data beschikbaar is.

Migratieachtergrond

Mensen met een migratieachtergrond hebben vaker ook kenmerken die samenhangen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie, zo blijkt uit de literatuur. Zowel eerste als tweede generatie migranten hebben vaker een flexibel dienstverband en werken bovengemiddeld vaak in kwetsbare sectoren. De meest kwetsbare groep zijn de asielmigranten. Ook Oost-Europese migranten zijn kwetsbaar, aangezien deze personen vaak op uitzendbasis werken (Meng et al., 2010; SCP, 2020). Daarnaast zijn mensen met een migratieachtergrond vaker niet economisch zelfstandig (Swart & Visser, 2019).

Verder laten Meng et al. (2010) en Bisschop et. al. (2020) zien dat mbo-afgestudeerden met een niet-westerse migratieachtergrond een significant lagere kans hebben op werk direct na het behalen van hun diploma ten opzichte van Nederlandse pas-afgestudeerden, maar ook een significant lagere kans op het hebben van een vaste baan. In tijden van crisis zijn deze verschillen meer uitgesproken. Wat betreft lonen zien Meng, Verhagen en Huijgen (2014) weinig verschillen tussen het brutoloon van mbo-afgestudeerden met een Nederlandse en mbo-afgestudeerden met een niet-westerse migratieachtergrond.

---

⁸ SCP (2020). Kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt. Beleidssignalement maatschappelijke gevolgen coronamaatregelen. Zie: <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2020/07/09/kwetsbare-groepen-op-de-arbeidsmarkt---beleidssignalement-maatschappelijke-gevolgen-coronamaatregelen>

Hbo-afgestudeerden met een niet-westerse migratieachtergrond ervaren vaker een mismatch tussen opleiding en werk. Een mismatch kan horizontaal zijn, wat inhoudt dat iemand een baan heeft die niet aansluit bij zijn opleidingsrichting, of een mismatch kan verticaal zijn, wat inhoudt dat iemand een baan heeft onder zijn opleidingsniveau. Vooral het geval van een verticale mismatch kan leiden tot een kwetsbaardere arbeidsmarktpositie, omdat jongeren met een migratieachtergrond hierdoor op een lager niveau moeten werken. Daarnaast blijkt ook dat niet-westerse hbo-afgestudeerden een grotere kans hebben op werkloosheid (Falcke, Meng en Nollen, 2020)

Gezinssamenstelling

De gezinssamenstelling hangt in bepaalde gevallen ook samen met het hebben van een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Denk hierbij aan jonge gezinnen, alleenstaanden of alleenstaande ouders. Zo laten Swart en Visser (2019) zien dat economisch niet-zelfstandige jongeren vaker alleenstaande ouders zijn en vaker een kind hebben.

Opleidingsniveau

Voor mensen met een startkwalificatie heeft het opleidingsniveau ook invloed op de arbeidsmarktpositie. In het algemeen geldt dat een hoger opleidingsniveau samenhangt met een sterkere arbeidsmarktpositie. Een lager onderwijsniveau betekent door de bank genomen minder opgebouwde kennis en/of vaardigheden. Een hoger diploma betekent dus meer kennis en/of vaardigheden, wat zich kan vertalen naar een hogere productiviteit. En met een hogere productiviteit is een werknemer aantrekkelijker voor een werkgever. Dit gestileerde argument gaat natuurlijk voorbij aan het feit dat voor sommige beroepen specifieke kennis of vaardigheden nodig zijn, waardoor het onderwijsniveau minder van invloed zal zijn op het uiteindelijke salaris.

Uit onderzoek van Belfi et al. (2017) blijkt dat de jeugdwerkloosheid verschilt naar opleidingsniveau. Voor jongeren zonder startkwalificatie ligt de jeugdwerkloosheid rond de tien à zestien procent (in de periode 2003-2017). Daarna volgen mbo-2 en 3 (vijf tot twaalf procent). De verschillen tussen mbo-4 en hbo/wo zijn kleiner (liggen tussen de vijf en acht procent). Het SCP (2020) laat zien jongeren met een mbo-opleiding vaker werken in een flexibel dienstverband en relatief vaak in een kwetsbare sector in vergelijking tot jongeren met een hbo- of wo-opleiding.

Het komt ook voor dat hoger opgeleiden banen bezetten die eigenlijk bedoeld zijn voor een lager opleidingsniveau. Dit wordt in de literatuur ook wel de 'displacement' theorie genoemd. Gesthuizen en Wolbers (2010) laten zien dat de kans op werkloosheid voor lager opgeleiden groter is dan voor hoger opgeleiden. Dit komt door een overaanbod van hoger opgeleiden op de Nederlandse arbeidsmarkt.

Opleidingsrichting

Naast het opleidingsniveau is ook de opleidingsrichting relevant voor de arbeidsmarktpositie. De ene opleidingsrichting sluit beter aan op de arbeidsmarkt dan de andere. Qua opleidingsrichting zijn het vooral afgestudeerden van technische en zorgopleidingen met een relatief goede arbeidsmarktpositie. Afgestudeerden van economieopleidingen (mbo) en alfaopleidingen (hbo en wo) hebben de minst goede arbeidsmarktpositie. Zo heeft een mbo-gediplomeerde in een opleidingsrichting met de beste baankansen twintig tot vijftig procent meer kans op een baan dan een vergelijkbare mbo-gediplomeerde in een opleidingsrichting met de slechtste baankansen (Bisschop et al., 2020). Jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond zijn oververtegenwoordigd in opleidingsrichtingen met minder goede baankansen.

Verschillen in baankansen van opleidingsrichtingen spelen ook bij hbo- en wo-opleidingen. Bisschop en Zwetsloot (2020) laten zien dat de grootste kans op werk is weggelegd voor alumni van zorgopleidingen, lerarenopleidingen en enkele economische en technische opleidingen zoals Econometrie (wo) en Computer Science (wo). Aan de andere kant van het spectrum bevinden zich opleidingen in de richtingen Taal en communicatie en Kunst- en cultuur,

met een betrekkelijk lange duur tot een baan en een relatief laag gemiddeld maandloon. Ook afgestudeerden Toerisme (hbo) hebben een relatief zwakke startpositie. Ten opzichte van vorige cohorten zijn er weinig verschillen in de verhoudingen. Opleidingen die (normaliter) al een relatief zwakke startpositie bieden leiden ook nu veel op voor banen in sectoren die grote klappen krijgen door de coronacrisis. Het gaat dan bijvoorbeeld om de cultuur- en toerismeopleidingen.

Arbeidsbeperking

Mensen met een arbeidsbeperking komen moeilijker aan een baan (Van Echtelt et al., 2019). In Nederland is de gemiddelde arbeidsparticipatie van de gehele beroepsbevolking ongeveer tachtig procent, maar voor mensen met een arbeidsbeperking is dat ongeveer veertig procent.⁹ Voor deze groep zijn verschillende beleidsinstrumenten in het leven geroepen om instroom en behoud van een baan te bevorderen, waaronder het al in de Wtl bestaande LKV Banenafpraak en LKV Arbeidsbeperkten. Vooral arbeidsbeperkten die zijn ingestroomd na de hervormingen in het sociale domein (zoals het sluiten van de WSW voor nieuwe instroom en de hervormingen binnen de Wajong) zijn kwetsbaar. Deze groep werkt relatief vaak op flexibele basis en in een kwetsbare sector (SCP, 2020).

Voor jongeren met een arbeidsbeperking is participeren moeilijk. Dat begint al bij de overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt. Velen halen geen diploma, en zelfs met diploma is de kans op werk laag (Eimers, Kennis & Özdemir, 2013). Door maatschappelijke ontwikkelingen, zoals automatisering en de versterking van de kenniseconomie, zijn functies ook complexer geworden, waardoor het voor jongeren met een arbeidsbeperking moeilijker is om een geschikte baan te vinden die past binnen hun beperking (Nijhuis, 2011).

Leeftijd

Jongeren hebben vaker een flexibel contract dan ouderen. Ook binnen deze groep zijn er verschillen als het gaat om flexibele contracten en kwetsbare sectoren. Vooral jongeren onder de twintig jaar hebben relatief vaak een flexibel contract en werken ook vaker in een kwetsbare sector (SCP, 2020). Hierbij speelt ook dat jongeren die een mbo-, hbo- of wo-opleiding volgen vrijwel nooit deze afronden voordat zij twintig zijn. De jongste groep werkenden die dit als hoofdactiviteit hebben (en niet als bijbaan) is dan ook een specifieke potentiële risicogroep waarin voortijdig schoolverlaters relatief veel voorkomen.

Regio

De regio waar iemand woont heeft ook invloed op de arbeidsmarktpositie. Het werkloosheidspercentage verschilt tussen regio's. Zo ligt het werkloosheidspercentage in de Randstad en Groningen gemiddeld hoger.¹⁰ Ook zijn er in bepaalde regio's gemiddeld genomen meer flexibele contracten, zoals in Flevoland en Groningen. Andere regio's hebben vooral veel banen in meer kwetsbare sectoren, zoals de provincies Drenthe, Friesland, Limburg en Zeeland (SCP, 2020). De arbeidsmarkt in de Randstad is relatief gunstig. Personen die economisch niet-zelfstandig zijn, wonen weer vaker in de vier grootste steden (Swart. & Visser, 2019).

2.2 Kenmerken die samenhangen met een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie

Deze paragraaf laat zien welke kenmerken sterk samenhangen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Hierbij worden de hiervoor beschreven drie definities:

1. economische zelfstandigheid;

⁹ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2016/29/met-arbeidshandicap-vaak-niet-actief-op-arbeidsmarkt>

¹⁰ Werkloosheid naar regio (cbs.nl)

2. het hebben van een duurzame arbeidsmarktpositie en
3. het hebben van werk als primaire inkomstenbron gehanteerd

Onderbouwing beslisregel

Op basis van dataonderzoek is bepaald welke kenmerken als risicokenmerken worden gedefinieerd. Hierbij is een kenmerk opgenomen als risicokenmerk wanneer dit kenmerk zorgt voor een twee keer zo hoge kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie ten opzichte van de gemiddelde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie voor ten minste twee van de drie definities van een kwetsbare arbeidsmarktpositie.

Er is gekozen voor een beslisregel van een twee keer zo hoge kans, omdat dit een aanzienlijke verhoging is van de gemiddelde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Daarnaast sluit de lijst met kenmerken die voortkomt uit deze beslisregel goed aan op de lijst met kenmerken die uit de literatuur komt. Doordat de verdubbeling van de kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie voor ten minste twee van de drie definities moet gelden, is er ook sprake van robuustheid. Dit omdat de drie definities allemaal net uitgaan van een ander perspectief van de term kwetsbaarheid, namelijk economisch niet-zelfstandigheid, geen duurzame arbeidsmarktpositie hebben of werk niet als de primaire inkomstenbron hebben.

Bij het bepalen van de beslisregel is ook gekeken naar een beslisregel van 1,5 of 2,5 zo hoge kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Wanneer het onderzoek zou uitgaan van een beslisregel van 1,5 resulteert dit in een lange lijst met kenmerken. Dit betekent bijvoorbeeld dat dit onderzoek alle jongeren met een migratieachtergrond als potentieel kwetsbaar definieert. Daarmee is deze definitie te ruim, omdat er te veel jongeren onder zouden vallen die in de praktijk toch niet kwetsbaar zijn.

Bij een beslisregel van 2,5 vallen veel volgens de literatuur relevante kenmerken weg. In dit geval hangt bijna geen enkel opleidingsniveau of geen enkele opleidingsrichting samen met een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie. Dit terwijl uit de literatuur blijkt dat opleidingsrichting en -niveau en kwetsbaarheid wel degelijk samenhangen. Bovenstaande onderbouwt de keuze voor een beslisregel van een tweemaal zo hoge kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie voor ten minste twee van de drie definities.

Om de impact van de beslissing om een beslisregel van een tweemaal zo grote kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie te monitoren, zijn alle vervolgstappen in het onderzoek ook uitgevoerd voor de beslisregels die uitgaan van een 1,5 of 2,5 maal zo grote kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. In de meeste gevallen zijn de uitkomsten hiervan opgenomen in de bijlagen.

Afbakening onderzoekspopulatie

De totale onderzoekspopulatie voor deze analyse, waarmee de definitie van kwetsbare jongeren met startkwalificatie wordt bepaald, bestaat in de basis uit jongeren met een startkwalificatie die op 31 december 2017 18 tot en met 26 jaar waren. Deze afbakening sluit aan op de voorgestelde leeftijdsgrenzen van het LKV jongeren. In de onderzoekspopulatie voor deze analyse zijn jongeren die in 2018 in een instelling woonden, een uitkering ontvingen voor volledige arbeidsongeschiktheid of voltijd onderwijs volgden niet meegenomen, omdat deze jongeren zich over het algemeen niet of in mindere mate op de arbeidsmarkt bevinden. Ook zijn de jongeren die op 31 december 2017 niet in Nederland ingeschreven waren niet meegenomen omdat voor hen geen of beperkte achtergrondkenmerken bekend zijn. Voor deze groepen geldt wel dat als zij een baan zouden hebben die binnen de afbakening van het LKV jongeren zou vallen, dat hun werkgever daarvoor een loonkostenvoordeel zou ontvangen.

Selectie risicokenmerken

Gemiddeld is 17 procent van de jongeren tussen de 18 en 27 jaar economisch niet-zelfstandig, heeft 18 procent geen duurzame arbeidsmarktpositie en is voor 12 procent werk niet de primaire inkomstenbron. Bij een beslisregel van een twee keer zo hoge kans gaat het daarom bij definitie 1 (economisch niet-zelfstandig) om een kans van minimaal 34 procent (twee keer 17 procent), bij definitie 2 (geen duurzame arbeidsmarktpositie) om een kans van minimaal 36 procent (twee keer 18 procent) en voor definitie 3 (geen werk als primaire inkomstenbron) om een kans van minimaal 24 procent (twee keer 12 procent). Als er voor twee van de drie definities een minstens twee keer zo grote kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie is, dan is dit kenmerk opgenomen als risicokenmerk met een verhoogde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. De jongeren met een startkwalificatie en een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie zijn vervolgens alle jongeren die tenminste één van deze risicokenmerken hebben.

Tabel 2.2 laat voor verschillende kenmerken zien welk deel van de jongeren met dat kenmerk onder de drie definities voor een kwetsbare arbeidsmarktpositie valt. Bijvoorbeeld, van de 386 jongeren met als hoogst behaalde opleidingsniveau mbo2 BBL in de richting *gezondheidszorg* heeft 41 procent een kwetsbare arbeidsmarktpositie volgens definitie 1 (economisch niet-zelfstandig). Ter vergelijking, voor 17 procent van alle 656.766 jongeren in de onderzoeksgroep geldt dat ze een kwetsbare arbeidsmarktpositie hebben volgens definitie 1 (zie bovenste regel). De kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie volgens definitie 1 is voor jongeren met als hoogst behaalde onderwijs mbo2 BBL in de richting *gezondheidszorg* dus meer dan twee maal zo hoog als de gemiddelde kans (17 procent). Dit geldt ook voor definitie 3, waardoor dit kenmerk wordt opgenomen als een risicokenmerk dat een verhoogde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie geeft. In deze tabel zijn voor de leesbaarheid alleen de kenmerken opgenomen die volgens de beslisregel samenvallen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Bijlage A geeft een overzicht van alle mogelijke kenmerken en hun relatie met een kwetsbare arbeidsmarktpositie.

Vooraf verschillende opleidingsrichtingen van mbo2 BOL-opleidingen geven een verhoogde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Het gaat hier vooral om de richtingen *Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening, Informatica* en *Gezondheidszorg*. Deze laatste richting in combinatie met een hoogst behaald opleidingsniveau mbo2 BBL geeft ook een verhoogde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie.

Vooraf verschillende opleidingsrichtingen van mbo2 BOL-opleidingen geven een verhoogde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Het gaat hier vooral om de richtingen *Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening, Informatica* en *Gezondheidszorg*. Deze laatste richting in combinatie met een hoogst behaald opleidingsniveau mbo2 BBL geeft ook een verhoogde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie.

Tabel 2.2 Voornamelijk mbo en opleidingsrichtingen recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening geven een verhoogde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie

Kenmerk	Omvang groep	Definitie 1: economisch niet zelfstandig	Definitie 2: geen duurzame arbeidsmarktpositie	Definitie 3: geen werk als primaire inkomstbron
Gemiddelde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie	656.766	17%	18%	12%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo2 BBL				
Gezondheidszorg	386	41%	25%	25%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo2 BOL				
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	9.566	48%	40%	29%
Informatica	1.778	40%	40%	29%
Gezondheidszorg	9.969	47%	37%	28%
Onbekend	337	47%	41%	33%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo3 BOL				
Onbekend	347	47%	43%	34%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo4 BOL				
Onbekend	62	35%	45%	37%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo2 (BOL of BBL onbekend)				
Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis	74	54%	46%	42%
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	1.540	50%	49%	42%
Informatica	122	45%	48%	44%
Landbouw, diergeneeskunde en -verzorging	372	39%	32%	30%
Gezondheidszorg	427	74%	64%	57%
Dienstverlening	3.351	37%	37%	35%
Onbekend	1.784	54%	47%	36%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo3 (BOL of BBL onbekend)				
Onderwijs	113	40%	36%	35%
Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis	225	42%	34%	35%
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	1.555	40%	38%	33%
Informatica	244	39%	35%	32%
Gezondheidszorg	552	46%	38%	34%
Dienstverlening	4.123	36%	33%	32%
Onbekend	3.908	46%	38%	28%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo4 (BOL of BBL onbekend)				
Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis	656	40%	34%	35%
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	4.991	38%	38%	36%

Kenmerk	Omvang groep	Definitie 1: economisch niet zelfstandig	Definitie 2: geen duurzame arbeidsmarktpositie	Definitie 3: geen werk als primaire inkomstenbron
Hoogst behaalde onderwijsniveau is bovenbouw havo/vwo				
Onbekend	1.025	47%	48%	26%

Bron: CBS Microdata. Bewerkingen door SEO Economisch Onderzoek

Naast opleiding zijn er ook enkele andere kenmerken die samenhangen met een verhoogde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Deze zijn weergegeven in Tabel 2.3. Deze tabel laat net zoals bij Tabel 2.2 vooral verschillende opleidingsrichtingen van mbo2 BOL-opleidingen geven een verhoogde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Het gaat hier vooral om de richtingen *Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening, Informatica* en *Gezondheidszorg*. Deze laatste richting in combinatie met een hoogst behaald opleidingsniveau mbo2 BBL geeft ook een verhoogde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie.

Tabel 2.2 zien wat de kans van jongeren met een bepaald kenmerk is op het hebben van een kwetsbare arbeidsmarktpositie volgens de definities afkomstig uit de literatuur. Zo hebben jongeren van 18 jaar voor de eerste twee definities meer dan een twee maal zo hoge kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Om deze reden is dit kenmerk opgenomen als een risicokenmerk.

De aan zorg gerelateerde risicokenmerken hangen nagenoeg allemaal sterk samen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Dit geldt voor alle drie de definities. Het gaat om zowel medicijngebruik tegen mentale gezondheidsproblemen als zorgkosten in zijn algemeenheid. Naast zorg en gebrekkige werkervaring¹¹ zijn schuldenproblematiek en criminaliteit sterke voorspellers van een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Jongeren met een startkwalificatie van 18 jaar zijn relatief vaak kwetsbaar ten opzichte van andere jongeren met een startkwalificatie. Dit geldt vooral voor definitie 1 (economisch niet-zelfstandig) en betekent dat jongeren van 18 jaar moeilijk een inkomen kunnen genereren dat boven 70 procent van het wettelijk minimumloon voor volwassenen ligt. Alleenstaande ouders hebben ook een grote kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Deze groep heeft meer dan vijftig procent kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie voor alle drie de definities. Ook in Tabel 2.3 zijn voor de leesbaarheid alleen de kenmerken opgenomen die volgens de beslisregel samenvallen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Bijlage A geeft een overzicht van alle mogelijke kenmerken en hun relatie met een kwetsbare arbeidsmarktpositie.

¹¹ Bij het kenmerk werkervaring is gekeken naar het aantal maanden dat een persoon hypothetisch had kunnen werken vanaf zijn of haar 15e levensjaar. Vervolgens is bekeken hoeveel maanden deze persoon daadwerkelijk heeft gewerkt. Als iemand één dag in een maand werkt, telt deze maand ook mee. Personen die dus minder dan 55 procent van de maanden die ze potentieel konden werken, ook daadwerkelijk hebben gewerkt zijn gekenmerkt als potentieel kwetsbaar.

Tabel 2.3 Voornamelijk mbo en opleidingsrichtingen recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening geven een verhoogde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie

Kenmerk	Omvang groep	Definitie 1: economisch niet zelfstandig	Definitie 2: geen duurzame arbeidsmarktpositie	Definitie 3: geen werk als primaire inkomstenbron
Totale populatie jongeren met een startkwalificatie tussen 18 en 27 jaar in 2018 (excl. voltijd onderwijsvolgenden, instellingsbewoners en volledig arbeidsongeschikten)	656.766	17%	18%	12%
Persoonskenmerken				
18 jaar	5.744	66%	42%	18%
Alleenstaande ouder	5.369	58%	52%	51%
Werkervaring				
Minder dan 55% van de maanden gewerkt sinds 15 ^e levensjaar	158.061	37%	37%	22%
Minder dan 10% van de maanden werk als hoofdinkomstenbron sinds 15 ^e levensjaar	104.584	40%	40%	22%
Zorg				
Medicijnen voor stemmingsstoornissen	17.275	38%	36%	31%
Medicijnen voor psychose of bipolaire stoornis	4.801	58%	55%	50%
Gebruik medicijnen uit meer dan 8 hoofdgroepen	777	39%	37%	35%
Zorgkosten boven de 3.000 euro in 2017	48.592	35%	33%	29%
Zorgkosten boven de 1.500 euro in 2016 én 2017	32.236	35%	33%	28%
Gebruik GGZ-zorg in 2017	35.715	36%	36%	30%
Criminaliteit				
Verdachte van een misdrijf in 2017	10.940	36%	38%	28%
Schulden				
Wanbetaler ZVW-premie in 2017	10.547	53%	54%	42%

Bron: CBS Microdata. Bewerkingen door SEO Economisch Onderzoek

Groep (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie

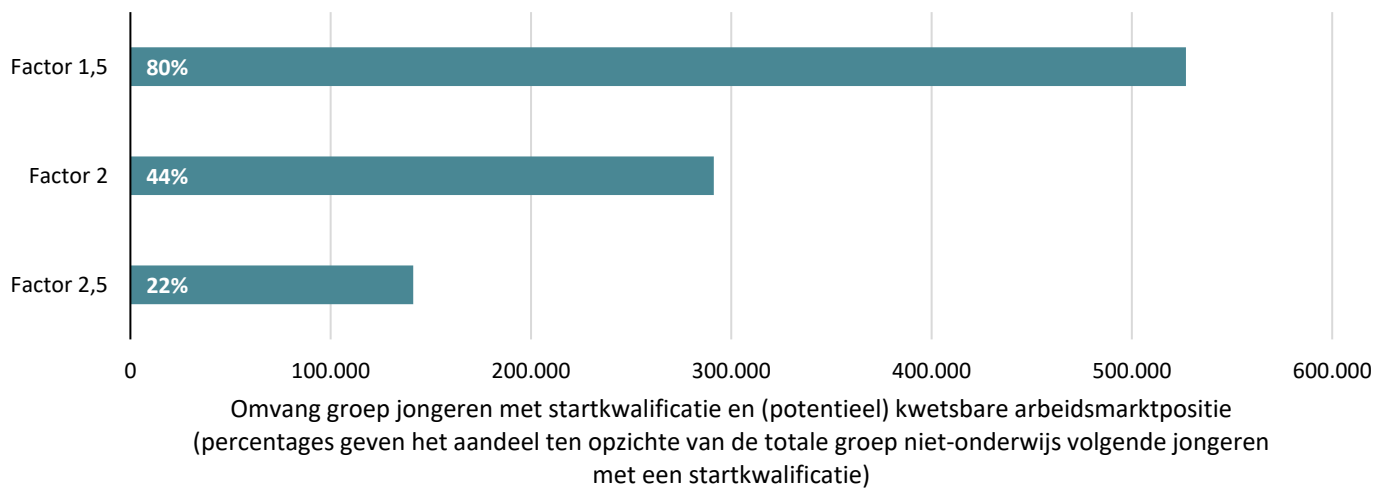
De groep jongeren met ten minste één van de risicokenmerken in Tabel 2.2 en Tabel 2.3 bedraagt 44 procent van de totale groep niet-onderwijsvolgende jongeren met een startkwalificatie. Deze jongeren vormen de groep met startkwalificatie en een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie.

Van de lijst met kenmerken zijn vooral kenmerken gerelateerd aan werkervaring en zorg belangrijke voorspellers van een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie. Van de groep jongeren met een startkwalificatie en een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie heeft meer dan de helft weinig werkervaring. Weinig werkervaring betekent dat een persoon sinds zijn of haar vijftiende levensjaar minder dan 55 procent van alle maanden die diegene potentieel kon werken, daadwerkelijk heeft gewerkt. Ook heeft ongeveer vijftien procent hoge zorgkosten.

De risicokenmerken qua opleidingsniveau en -richting die het vaakst voorkomen zijn de richtingen *gezondheidszorg* en *recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening* op mbo2 BOL-niveau. Een overzicht van de mate waarin de risicokenmerken voorkomen in de groep met een startkwalificatie en een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie staat in Tabel A.9 en Tabel A.10 in Bijlage A.

Figuur 2.1 laat zien dat wanneer een factor 1,5 wordt gebruikt om te bepalen of een kenmerk aangemerkt wordt als een risicokenmerk, het overgrote deel van de jongeren met een startkwalificatie uit de onderzoeksgroep als (potentieel) kwetsbaar wordt gezien (80 procent). Een beslisregel waarbij 80 procent van deze jongeren als kwetsbaar wordt gedefinieerd lijkt niet een juiste weerspiegeling van de realiteit, omdat hier ook een grote groep hoger opgeleiden onder valt. Een factor 2,5 zorgt voor een halvering van de groep kwetsbare jongeren ten opzichte van een factor 2 (22 procent). Zoals hiervoor aangegeven geldt bij deze beslisregel dat kenmerken op het gebied van opleidingsrichting wegvallen. Dit terwijl wel vanuit de literatuur bekend is dat opleidingsrichting van groot belang is voor de arbeidsmarktpositie.

Figuur 2.1 De beslisregel bepaalt hoe groot de groep kwetsbare jongeren is

Bron: CBS microdata. Bewerkingen door SEO Economisch Onderzoek

2.3 Conclusie

Door aan de hand van literatuur verschillende definities van een kwetsbare arbeidsmarktpositie in kaart te brengen en vervolgens te kijken welke kenmerken sterk samenhangen met deze definities, is in dit hoofdstuk een lijst opgesteld met risicokenmerken voor een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie. Het gaat hoofdzakelijk om jongeren met mbo als hoogst behaalde opleidingsniveau in de opleidingsrichtingen *recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening*. Andere risicokenmerken hebben betrekking op zorg, werkervaring, criminaliteit en schulden. Alle jongeren met een startkwalificatie en ten minste één van deze risicokenmerken worden gedefinieerd als jongeren met (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie.

Het volgende hoofdstuk laat zien in hoeverre de banen die voldoen aan de parameters van het LKV jongeren worden ingevuld door deze groep jongeren en jongeren zonder startkwalificatie.

3 Gerichtheid huidige parameters LKV jongeren

24 procent van de banen die voldoen aan de voorgestelde parameters van het LKV jongeren, worden ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie en 31 procent door jongeren met startkwalificatie maar met een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie. Het verlagen van de urennorm en de leeftijdsgrens zijn manieren om de gerichtheid te vergroten.

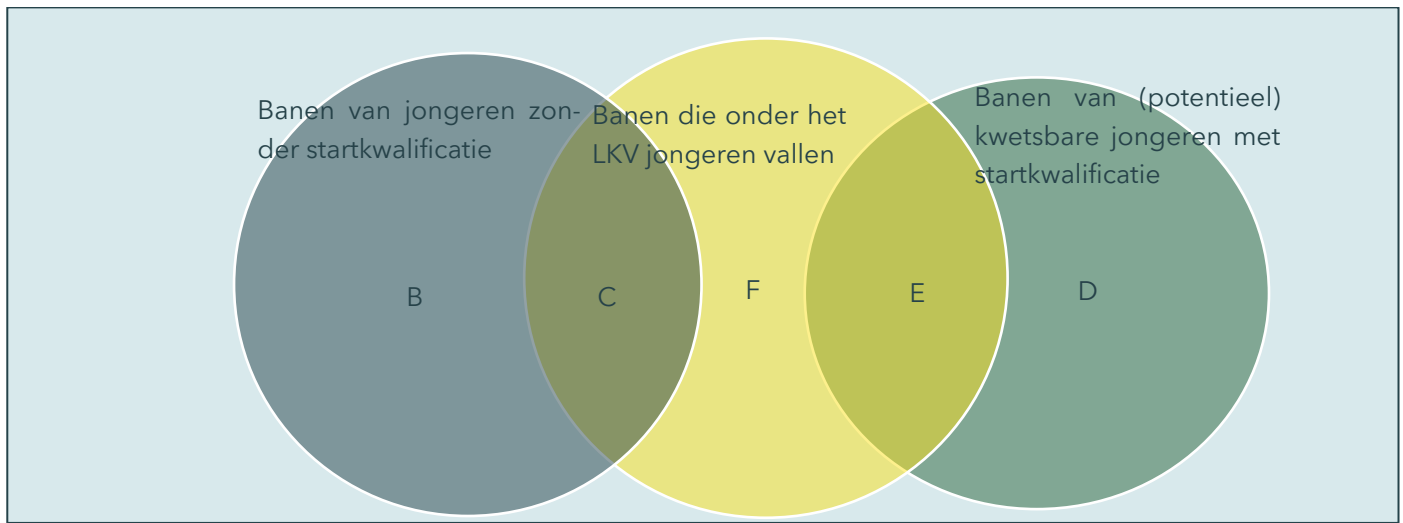
Het eerste deel van dit hoofdstuk laat de gerichtheid zien van de voorgestelde parameters. De gerichtheid wordt bepaald door de mate waarin het voorgestelde LKV jongeren daadwerkelijk zou worden uitgekeerd aan werkgevers voor banen ingevuld door jongeren met een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie. Dit zijn enerzijds banen ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie en anderzijds banen ingevuld door jongeren met een startkwalificatie en andere kenmerken van kwetsbaarheid. Welke kenmerken sterk samenhangen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie staat beschreven in hoofdstuk 2.

Het tweede deel onderzoekt hoe de gerichtheid verandert indien de huidige parameters worden aangepast. Ten slotte, onderzoekt het derde deel welke andere mogelijkheden er zijn om de gerichtheid te vergroten. Bijlage E bevat aanvullende beschrijvende statistieken, onder andere van de baankenmerken (zoals sector en bedrijfsgrootte) van de banen die voldoen aan de voorgestelde parameters van het LKV jongeren.

3.1 Gerichtheid voorgestelde parameters LKV jongeren

Met de *gerichtheid* van de voorgestelde parameters van het LKV jongeren wordt bedoeld de mate waarin het LKV jongeren daadwerkelijk zou worden uitgekeerd aan werkgevers voor banen ingevuld door jongeren met een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie. Deels zijn dat banen ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie (deelcirkel C in Figuur 3.1) en deels banen ingevuld door jongeren met startkwalificatie, maar met kenmerken die samenhangen met een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie (deelcirkel E). De gerichtheid is steeds bepaald op basis van de omvang van deze twee groepen (C en E) ten opzichte van alle banen waarvoor een LKV jongeren (deelcirkels C+E+F) zou worden uitgekeerd. De gerichtheid voor de jongeren zonder startkwalificatie ($\frac{C}{C+E+F}$) en voor (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie ($\frac{E}{C+E+F}$) wordt steeds apart benoemd.

Figuur 3.1 Deelpopulaties banen die onder het LKV jongeren vallen

Bron: Ministerie van SZW, bewerking SEO

24 procent van de banen die voldoen aan de parameters van het LKV jongeren in 2018 wordt ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie (deelcirkel C) en 31 procent van de banen wordt ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren met een startkwalificatie (deelcirkel E) - zie Tabel 3.1. In totaal wordt dus 54 procent van de banen die in 2018 aan de parameters van het LKV jongeren voldoen, ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren.

De gerichtheid is afhankelijk van de banen van specifieke groepen, zoals jongeren van wie het onbekend is of ze een startkwalificatie hebben of BBL-volgenden, of ze voor het LKV jongeren meetellen. Deze groepen zijn bij het bepalen van de gerichtheid meegenomen. De volgende paragrafen laten zien wat de consequenties zijn als de groep jongeren van wie het onbekend is of ze een startkwalificatie hebben en/of de groep BBL-volgenden buiten beschouwing worden gelaten.

Jongeren van wie het onbekend is of zij een startkwalificatie hebben

Tabel 3.1 laat zien dat een aanzienlijk deel van de LKV jongeren banen worden ingevuld door personen van wie het onbekend is of ze een startkwalificatie hebben (16 procent). Grotendeels zijn dit niet-ingezetenen of recent naar Nederland gemigreerde personen - zie Bijlage F. Voor deze personen kan geen uitspraak worden gedaan over (potentiële) kwetsbaarheid op de arbeidsmarkt omdat over hen geen informatie bekend is. Mogelijk gaat het deels wel om personen zonder startkwalificatie of personen met een startkwalificatie maar met een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie. In dat geval is de totale gerichtheid van de LKV jongeren-parameters dus hoger dan 54 procent.

Wanneer de banen van de jongeren van wie het onbekend is of ze een startkwalificatie hebben buiten beschouwing worden gelaten, wordt 28 procent van de banen die voldoen aan de parameters van het LKV jongeren ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie en 37 procent door (potentieel) kwetsbare jongeren met een startkwalificatie. De totale gerichtheid bedraagt dan 64 procent - zie onderaan Tabel 3.1.

Tabel 3.1 Gerichtheid huidige parameters is 54 procent

Leeftijd	Geen startkwalificatie	Wel startkwalificatie, (potentieel) kwetsbaar	Wel startkwalificatie, niet (potentieel) kwetsbaar	Startkwalificatie onbekend	Totaal banen die voldoen aan parameters
Deelcirkel Figuur 3.1	C	E	F	Onb	T
18 jaar	10.178 (72%)	3.639 (26%)	0 (0%)	255 (2%)	14.072
19 jaar	8.289 (52%)	5.207 (33%)	1.602 (10%)	905 (6%)	16.003
20 jaar	5.262 (32%)	6.384 (39%)	3.030 (18%)	1.763 (11%)	16.439
21 jaar	2.818 (20%)	5.133 (37%)	4.043 (29%)	2.020 (14%)	14.014
22 jaar	3.402 (14%)	8.115 (33%)	9.595 (39%)	3.708 (15%)	24.820
23 jaar	3.143 (12%)	7.569 (30%)	10.040 (40%)	4.456 (18%)	25.208
24 jaar	2.896 (12%)	6.752 (28%)	9.200 (39%)	4.980 (21%)	23.828
25 jaar	2.778 (13%)	6.067 (27%)	8.256 (37%)	4.966 (23%)	22.067
26 jaar	2.725 (14%)	5.410 (27%)	7.096 (35%)	4.872 (24%)	20.103
Totaal	41.491 (24%)	54.276 (31%)	52.862 (30%)	27.925 (16%)	176.554

Totale gerichtheid = (C + E) / T = 54%

Banen ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie, excl. startkwalificatie onbekend = C / (C + E + F) = 28%

Banen ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie, excl. startkwalificatie onbekend = E / (C + E + F) = 37%

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van CBS Microdata.

BBL-volgende jongeren

Een bijzondere groep wordt gevormd door de jongeren die een opleiding op het niveau mbo beroepsbegeleidende leerweg (BBL) volgen. Zij zijn als deel van hun BBL-opleiding in loondienst van een werkgever. Zij werken vier dagen per week en volgen een dag per week onderwijs. Deels voldoen de banen van deze jongeren aan de parameters van het LKV jongeren. Voor het gerichtheidspercentage is deze groep ook van belang.

Ongeveer 12 procent van de banen waarvoor LKV jongeren zou zijn ontvangen zijn namelijk BBL-leerwerkplekken. Driekwart van de BBL-banen die onder het LKV jongeren zouden vallen worden ingevuld door jongeren die (nog) geen startkwalificatie hebben (die hebben ze pas na afronding van de BBL-opleiding) of die een ander kenmerk hebben dat samenhangt met een potentieel kwetsbare positie op de arbeidsmarkt.

Wanneer BBL-banen buiten beschouwing worden gelaten, valt het gerichtheidspercentage lager uit - zie Tabel 3.2. BBL-volgenden hebben immers relatief vaak geen startkwalificatie. 20 procent van de banen die onder het LKV jongeren vallen, wordt dan ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie en 31 procent door (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie.

Tabel 3.2 Vooral onder 21-minners veel LKVJ-banen ingevuld door BBL'ers

Leeftijd	Geen startkwalificatie	Wel startkwalificatie, (potentieel) kwetsbaar	Wel startkwalificatie, niet (potentieel) kwetsbaar	BBL volgend, geen startkwalificatie	BBL volgend, wel startkwalificatie, (potentieel) kwetsbaar	BBL volgend, wel startkwalificatie, niet (potentieel) kwetsbaar	Startkwalificatie onbekend	Totaal banen
Deelcirkel Figuur 3.1	C	E	F	C _{BBL}	E _{BBL}	F _{BBL}	Onb	T
18 jaar	6.532 (46%)	3.162 (22%)	0 (0%)	3.646 (26%)	477 (3%)	0 (0%)	255 (2%)	14.072
19 jaar	5.220 (33%)	3.942 (25%)	1.335 (8%)	3.069 (19%)	1.265 (8%)	267 (2%)	905 (6%)	16.003
20 jaar	3.605 (22%)	5.132 (31%)	2.280 (14%)	1.657 (10%)	1.252 (8%)	750 (5%)	1.763 (11%)	16.439
21 jaar	2.131 (15%)	4.425 (32%)	3.324 (24%)	687 (5%)	708 (5%)	719 (5%)	2.020 (14%)	14.014
22 jaar	2.803 (11%)	7.434 (30%)	8.496 (34%)	599 (2%)	681 (3%)	1.099 (4%)	3.708 (15%)	24.820
23 jaar	2.751 (11%)	7.096 (28%)	9.190 (36%)	392 (12%)	473 (2%)	850 (3%)	4.456 (18%)	25.208
24 jaar	2.600 (11%)	6.343 (27%)	8.621 (36%)	296 (1%)	409 (2%)	579 (2%)	4.980 (21%)	23.828
25 jaar	2.568 (12%)	5.813 (26%)	7.788 (35%)	210 (1%)	254 (1%)	468 (2%)	4.966 (23%)	22.067
26 jaar	2.568 (13%)	5.177 (26%)	6.755 (34%)	157 (1%)	233 (1%)	341 (2%)	4.872 (24%)	20.103
Totaal	30.778 (17%)	48.524 (27%)	47.789 (27%)	10.713 (6%)	5.752 (3%)	5.073 (3%)	27.925 (16%)	176.554

Banen ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie, excl. BBL-volgenden = $C / (C + E + F + Onb) = 20\%$

Banen ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie, excl. BBL-volgenden = $E / (C + E + F + Onb) = 31\%$

Totale gerichtheid, excl. BBL-volgenden = $(C + E) / (C + E + F + Onb) = 51\%$

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van CBS Microdata.

Rol beslisregels

De gerichtheid hangt ook af van welke beslisregel is gebruikt om de groep (potentieel) kwetsbare jongeren te identificeren. Hoe meer jongeren als (potentieel) kwetsbaar worden gezien, hoe hoger de gerichtheid van het LKV jongeren zal zijn. Tabel C.1 en Tabel C.2 geeft de cijfers over gerichtheid voor een strengere beslisregel (factor 2,5). In dat geval wordt een kleiner deel van de jongeren als kwetsbaar gedefinieerd en is het gerichtheidspercentage ook lager. Bijlage C laat zien hoe de gerichtheid verandert wanneer respectievelijk een minder strenge en een strengere selectie wordt gehanteerd. Tabel 3.3 vat dit samen. De grootste verschillen tussen de groepen kwetsbare jongeren die resulteren uit de drie beslisregels, zijn op het gebied van werkervaring en zorggebruik.

Tabel 3.3 Gerichtheid hangt af van de beslisregel voor het definiëren van kwetsbaarheid

	Beslisregel: 2x	Beslisregel 1,5x	Beslisregel 2,5x
Banen ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie, incl. BBL-volgenden, incl. startkwalificatie onbekend	24%	24%	24%
Banen ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie, incl. BBL-volgenden, incl. startkwalificatie onbekend	31%	51%	16%
Banen ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie, excl. BBL-volgenden, incl. startkwalificatie onbekend	20%	20%	20%
Banen ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie, excl. BBL-volgenden, incl. startkwalificatie onbekend	31%	52%	16%
Banen ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie, incl. BBL-volgenden, excl. startkwalificatie onbekend	28%	28%	28%
Banen ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie, incl. BBL-volgenden, excl. startkwalificatie onbekend	37%	61%	19%
Banen ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie, excl. BBL-volgenden, excl. startkwalificatie onbekend	24%	24%	24%
Banen ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie, excl. BBL-volgenden, excl. startkwalificatie onbekend	38%	64%	20%

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van CBS Microdata.

De cijfers in het vervolg van dit hoofdstuk betreffen de gerichtheid inclusief BBL-volgenden en jongeren van wie het onbekend is of ze een startkwalificatie hebben en bij een beslisregel voor de kwetsbaarheid met factor 2.

Tussenconclusie gerichtheid

Uit het onderzoek blijkt dat de gerichtheid afhangt van welke groepen in de berekening daarvan worden meegenomen. Met de huidige voorgestelde parameters wordt 24 procent van de banen waarvoor werkgevers een LKV jongeren zouden ontvangen ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie. Het aandeel banen dat zou worden ingevuld door jongeren met een startkwalificatie en tenminste één kenmerk van kwetsbaarheid is 31 procent. Beide percentages zijn een ondergrens, omdat er een groep jongeren is (voornamelijk niet-ingezetenen uit Oost-Europa) waarover geen verdere informatie over hun opleidingsniveau of andere kenmerken bekend is. De andere kenmerken van kwetsbaarheid volgen uit de literatuurstudie en data-analyse uit hoofdstuk 2. Bij het bepalen van de banen die voldoen aan de voorgestelde LKV jongeren parameters en worden ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie is uitgegaan van de in het vorige hoofdstuk beschreven beslisregel. Aanpassing van die beslisregel leidt per definitie ook tot een ander aandeel banen waarvoor werkgevers LKV jongeren zouden ontvangen dat wordt ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren met een startkwalificatie.

Voor 16 procent van de banen onder het voorgestelde LKV jongeren geldt dat deze worden ingevuld door jongeren waarvan niet bekend is of zij een startkwalificatie of een ander kenmerk van kwetsbaarheid hebben. Dit zijn voornamelijk recent naar Nederland gemigreerde jongeren of niet-ingezetenen.

Ongeveer 12 procent van de banen waarvoor LKV jongeren zou zijn ontvangen zijn BBL-leerwerkplekken. Dit zijn banen van jongeren die een mbo-BBL-opleiding volgen en daarbij vier dagen werken en een dag onderwijs volgen. Zij zijn hierbij in loondienst van hun werkgever. De helft van de BBL-banen die onder het LKV jongeren zouden vallen worden ingevuld door jongeren die (nog) geen startkwalificatie hebben (die hebben ze pas na afronding van de BBL-opleiding). Daarnaast wordt een kwart van deze banen ingevuld door jongeren met een startkwalificatie, maar met een ander kenmerk hebben dat samenhangt met een potentieel kwetsbare positie op de arbeidsmarkt. Het niet meenemen van BBL-volgenden in de berekening van de gerichtheid laat deze dalen.

Het vervolg van dit hoofdstuk laat zien hoe de gerichtheid van het voorgestelde LKV jongeren verandert indien de vormgeving aangepast wordt.

3.2 Gevolgen aanpassen huidige parameters

Deze paragraaf beschrijft hoe de gerichtheid van het LKV jongeren verandert indien de huidige parameters worden aangepast. Hiervoor is gekeken naar het effect van het verruimen en beperken van de uren criteria en van de bovengrenzen van de uurloon criteria. Voor verschillende leeftijden gelden verschillende uren criteria en uurloon criteria. Er is voor gekozen om voor deze analyses de verschillende criteria voor alle leeftijdsgroepen in dezelfde verhouding stapsgewijs te verhogen of te verlagen. Tabel 3.4 en Tabel 3.5 laten dit zien.

Tabel 3.4 Mogelijke aanpassingen urennorm

Leeftijd	Geen urennorm	1/5 van huidige urennorm	2/5 van huidige urennorm	3/5 van huidige urennorm	4/5 van huidige urennorm	Huidige urennorm	6/5 van huidige urennorm	7/5 van huidige urennorm
18 jaar	0	124,8	249,6	374,4	499,2	624	748,8	873,6
19 jaar	0	166,4	332,8	499,2	665,6	832	998,4	1.164,8
20 jaar	0	208	416	624	832	1.040	1.248	1.456
21 t/m 26 jaar	0	249,6	499,2	748,8	998,4	1.248	1.497,6	1.747,2

Toelichting: De cijfers betreffen het minimaal aantal gewerkte uren per jaar waar een baan aan moet voldoen om voor LKV jongeren in aanmerking te komen

Tabel 3.5 Mogelijke aanpassingen bovengrens uurloonnorm

Leeftijd	Huidige ondergrens	1/5 van huidige bovengrens	2/5 van huidige bovengrens	3/5 van huidige bovengrens	4/5 van huidige bovengrens	Huidige bovengrens	6/5 van huidige bovengrens	7/5 van huidige bovengrens	8/5 van huidige bovengrens
18 jaar	€ 4,69	€ 4,96	€ 5,23	€ 5,50	€ 5,77	€ 6,04	€ 6,31	€ 6,58	€ 6,85
19 jaar	€ 5,43	€ 5,88	€ 6,33	€ 6,79	€ 7,24	€ 7,69	€ 8,14	€ 8,59	€ 9,05
20 jaar	€ 6,91	€ 7,40	€ 7,88	€ 8,37	€ 8,85	€ 9,34	€ 9,83	€ 10,31	€ 10,80
21 jaar	€ 8,40	€ 8,82	€ 9,24	€ 9,66	€ 10,08	€ 10,50	€ 10,92	€ 11,34	€ 11,76
22 t/m 26 jaar	€ 9,82	€ 10,31	€ 10,81	€ 11,30	€ 11,80	€ 12,29	€ 12,78	€ 13,28	€ 13,77

Toelichting: Deze tabel geeft de bovengrenzen aan van de uurloonnormen. Deze normen zijn gebaseerd op de minimumlonen in het jaar 2018 en worden jaarlijks geïndexeerd.

Gevolgen aanpassen huidige parameters voor aandeel banen ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie

Een verlaging van de uren norm leidt tot een kleiner aandeel van de banen die onder het LKV jongeren vallen dat ingevuld wordt door jongeren zonder startkwalificatie - zie Tabel 3.6. Wanneer er geen uren norm zou zijn, wordt 22 procent van de LKVJ-banen ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie. Met de huidige parameters is dat 24 procent. Een verhoging van de uren norm leidt tot een lichte verhoging van het aandeel jongeren zonder startkwalificatie. De jongeren zonder startkwalificatie werken dus relatief veel uren.

Wat betreft de bovengrenzen voor de uurloonnormen leidt zowel een verlaging als een verhoging tot een kleiner aandeel van de banen die onder het LKV jongeren zouden vallen dat ingevuld wordt door jongeren zonder startkwalificatie. Dat het verlagen van de bovengrenzen voor het uurlooncriterium ten opzichte van de huidige situatie zorgt voor een verlaging van het aandeel jongeren zonder startkwalificatie, komt vooral doordat relatief veel banen rond het wettelijk minimum(jeugd)loon worden ingevuld door niet-ingezeten. Van hen is het onbekend of zij een startkwalificatie hebben. Zij worden nu meegeteld alsof zij geen (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie hebben. Dat het verhogen van de bovengrenzen voor het uurlooncriterium ten opzichte van de huidige situatie zorgt voor een verlaging van het aandeel jongeren zonder startkwalificatie, komt met name doordat jongeren zonder startkwalificatie een relatief laag uurloon hebben ten opzichte van jongeren mét startkwalificatie.

De verschuivingen in het aandeel jongeren zonder startkwalificatie zijn relatief beperkt. Het aandeel ligt in alle gevallen tussen de 18 procent (bij geen of 20 procent van de huidige urennorm en 20 procent van de huidige uurloongrenzen) en de 25 procent (bij 40 procent meer dan de huidige urennorm en 60-80 procent van de huidige uurloongrenzen). Wat betreft de jongeren zonder startkwalificatie is met de huidige parameters de gerichtheid vrijwel maximaal, namelijk 24 procent. Het aandeel LKV jongeren-banen dat wordt ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie kan alleen (beperkt) worden verhoogd door de bovengrenzen van de uurloonnormen te verlagen tot 60-80 procent van de huidige grenzen en de urennorm te verhogen tot 40 procent meer dan de huidige urennorm (ongeveer fulltime voor 21-plussers). Dit zorgt er echter wel voor dat aanzienlijk minder banen onder het LKVJ zullen vallen, respectievelijk 47.110 en 69.082 banen ten opzichte van de 176.554 banen met de huidige parameters. Deze aantallen zijn gebaseerd op 2018. Het is niet mogelijk om een groter aandeel jongeren zonder startkwalificatie te bereiken bij een ongeveer even groot aantal banen.

Tabel 3.6 Gerichtheid voor groep jongeren zonder startkwalificatie kan maximaal van 24 naar 25 procent stijgen door aanpassen urennorm en uurloonnorm

Aandeel LKVJ-banen ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie en totaal aantal LKVJ-banen		Aanpassen urennorm							
		Geen urennorm	1/5	2/5	3/5	4/5	Huidig	6/5	7/5
Aanpassen uurloonnorm	1/5	18%	18%	19%	20%	21%	21%	22%	23%
		179.033	94.812	61.780	42.706	31.489	23.421	16.916	11.209
	2/5	19%	20%	21%	22%	22%	22%	23%	24%
		374.659	211.609	142.862	101.166	75.004	56.299	41.069	27.551
	3/5	21%	21%	22%	23%	23%	23%	24%	25%
		583.203	341.108	234.138	167.451	124.495	93.681	69.111	47.110
	4/5	22%	22%	23%	24%	24%	24%	24%	25%
		797.594	478.644	332.164	239.165	178.515	134.734	100.115	69.082
	Huidig	22%	22%	23%	24%	24%	24%	24%	24%
		997.356	609.403	427.038	309.522	232.278	176.554	132.248	92.357
6/5	22%	22%	23%	23%	23%	23%	23%	24%	
	1.175.047	729.188	516.003	376.684	284.493	217.547	164.025	115.788	
7/5	22%	22%	23%	23%	23%	23%	23%	23%	
	1.336.179	839.219	599.145	440.694	334.853	257.483	195.495	139.418	
8/5	22%	22%	22%	23%	22%	22%	22%	23%	
	1.477.801	939.184	676.634	501.416	383.532	296.618	226.347	162.558	

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van CBS Microdata
 Toelichting: De percentages in de tabel geven het gerichtheidspercentage aan wanneer de urennorm en de uurloonnorm met een bepaalde factor worden verhoogd of verlaagd. Onder het percentage is steeds vermeld hoeveel banen er in dat geval onder het LKV jongeren vallen. De tabel geeft het gerichtheidspercentage indien de BBL-banen zijn meegenomen. Bijlage D geeft de resultaten wanneer de BBL-banen en de banen van personen van wie het onbekend is of ze een startkwalificatie hebben, buiten beschouwing worden gelaten

Gevolgen aanpassen huidige parameters voor banen ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie

Het is mogelijk om aanzienlijk meer (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie te bereiken bij een ongeveer even groot aantal banen dat onder het LKV jongeren zou vallen door zowel de bovengrenzen voor de uurloonnorm naar beneden bij te stellen als de urennorm te verlagen (linksboven in Tabel 3.7). Het verlagen van de bovengrenzen van de uurloonnormen naar 20 procent van de huidige grenzen in combinatie met geen urennorm zorgt ervoor dat het aandeel van de banen dat wordt ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie toeneemt van 31 naar 43 procent, terwijl het aantal banen dat onder het LKV jongeren zou vallen dan nagenoeg gelijk is aan het aantal banen in de huidige situatie. Zoals hierboven besproken, neemt het aandeel jongeren zonder startkwalificatie in dat geval wel af ten opzichte van de huidige situatie (24 procent in de huidige situatie).

Als de urennorm naar boven wordt bijgesteld (ongeveer fulltime voor 21-plussers) en de bovengrens voor de uurloonnorm naar beneden (rechtsboven in de tabel) daalt het aandeel banen ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren naar 24 procent. Als de urennorm naar beneden wordt bijgesteld en de bovengrens voor de uurloonnorm naar boven (linksonder in Tabel 3.7) stijgt het aandeel banen ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren naar 45 procent. Ten slotte daalt het aandeel banen ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren als zowel de

urennorm als de bovengrens voor de uurloonnorm naar boven wordt bijgesteld (rechtsonder in Tabel 3.7 naar 27 procent.

Het feit dat het verlagen van de bovengrenzen voor het uurlooncriterium ten opzichte van de huidige situatie zorgt voor een verlaging van de gerichtheid, komt vooral doordat relatief veel banen rond het wettelijk minimum(jeugd)loon worden ingevuld door niet-ingezetenen. Van hen is het onbekend of zij een startkwalificatie hebben of kenmerken hebben die samenhangen met kwetsbaarheid. Deze groep wordt daarom niet gerekend tot de groep (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie.

Tabel 3.7 Gerichtheid bij groep (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie kan van 31 tot 45 procent vergroot worden door het urencriterium te verlagen

Aandeel LKVJ-banen ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie en het totaal aantal LKVJ-banen	Aanpassen urennorm								
	Geen urennorm	1/5	2/5	3/5	4/5	Huidig	6/5	7/5	
Aanpassen uurloonnorm	1/5	43%	40%	37%	34%	31%	29%	27%	24%
		179.033	94.812	61.780	42.706	31.489	23.421	16.916	11.209
	2/5	43%	40%	37%	34%	32%	30%	28%	25%
		374.659	211.609	142.862	101.166	75.004	56.299	41.069	27.551
	3/5	44%	41%	38%	35%	33%	30%	28%	26%
		583.203	341.108	234.138	167.451	124.495	93.681	69.111	47.110
	4/5	44%	41%	39%	36%	33%	31%	29%	26%
		797.594	478.644	332.164	239.165	178.515	134.734	100.115	69.082
	Huidig	45%	42%	39%	36%	33%	31%	29%	27%
		997.356	609.403	427.038	309.522	232.278	176.554	132.248	92.357
6/5	45%	42%	39%	36%	33%	31%	29%	27%	
	1.175.047	729.188	516.003	376.684	284.493	217.547	164.025	115.788	
7/5	45%	42%	39%	36%	33%	31%	29%	27%	
	1.336.179	839.219	599.145	440.694	334.853	257.483	195.495	139.418	
8/5	45%	42%	39%	36%	34%	31%	29%	27%	
	1.477.801	939.184	676.634	501.416	383.532	296.618	226.347	162.558	

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van CBS Microdata.

Toelichting: De percentages in de tabel geven het gerichtheidspercentage aan wanneer de urennorm en de uurloonnorm met een bepaalde factor worden verhoogd of verlaagd. Onder het percentage is steeds vermeld hoeveel banen er in dat geval onder het LKV jongeren vallen. De tabel geeft het gerichtheidspercentage indien de BBL-banen zijn meegenomen. Bijlage D geeft de resultaten wanneer de BBL-banen en de banen van personen van wie het onbekend is of ze een startkwalificatie hebben, buiten beschouwing worden gelaten.

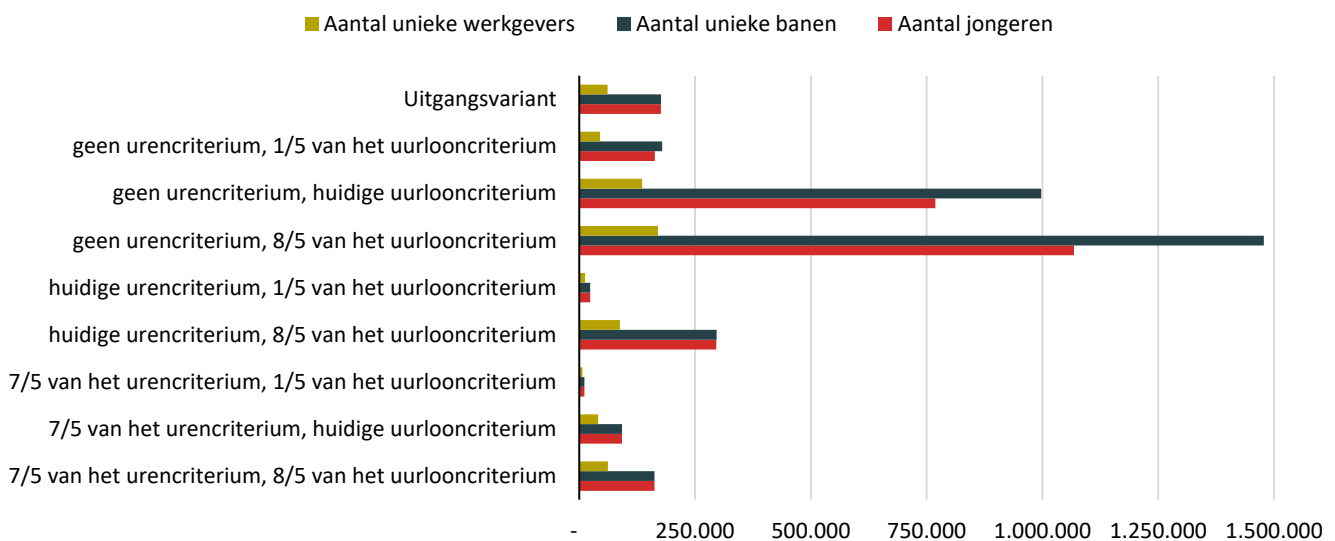
Het aantal banen dat valt onder het LKV jongeren neemt sterk toe als de uurloon- en urennorm worden verruimd - zie Figuur 3.2. Daarnaast neemt ook het totaal aantal jongeren met ten minste één baan die voldoet aan de parameters van het LKV jongeren flink toe. In het geval dat er geen urennorm is en de uurloongrenzen worden verhoogd tot 60 procent meer dan van de huidige uurloongrenzen (linksonder in voorgaande tabel), zijn er meer dan een miljoen banen die onder het LKV jongeren zouden vallen. Anderzijds wordt het aantal banen dat onder het LKV jongeren valt, aanzienlijk kleiner door het urencriterium te verhogen en de bovengrenzen voor het gemiddelde uurloon te verlagen. Wanneer het urencriterium wordt verhoogd tot 40 procent meer dan de huidige norm en de

bovengrenzen voor het uurloon worden verlaagd tot één vijfde van de huidige grenzen (rechtsboven in voorgaande tabel), vallen er nog slechts 11 duizend banen onder het LKV jongeren. In Figuur 3.2 zijn de meest extreme situaties uit Tabel 3.7 weergegeven in combinatie met de voorgestelde uren- en uurlooncriteria.

Wat verder opvalt in Figuur 3.2 is dat het aantal jongeren met ten minste één baan die voldoet aan de parameters van het LKV jongeren en het aantal banen dat voldoet aan de parameters van het LKV jongeren, sterker verschillen als er geen urencriterium is. Met de voorgestelde parameters is het aantal banen en het aantal jongeren nagenoeg gelijk. Zonder urennorm komt het dus vaker voor dat een jongere meerdere banen heeft die voldoet aan de parameters van het LKV jongeren.

Net als het aantal banen, verandert ook het aantal werkgevers dat recht heeft op het LKV jongeren (voor ten minste één jongere) bij een aanpassing van de uurloon- en urennorm. Met de huidige parameters gaat het om zo'n 60 duizend werkgevers. In het scenario waar de normen het meest worden verruimd, gaat het om 170 duizend werkgevers. In het scenario waar de normen het meest worden vernauwd, gaat het nog om slechts 7 duizend werkgevers.

Figuur 3.2 Aantal jongeren dat bereikt wordt met het LKV jongeren verandert sterk als de parameters aangepast worden

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van CBS Microdata.

Tabel 3.8 laat zien dat ook de sectorverdeling van de banen die vallen onder het LKV jongeren aanzienlijk verandert bij een aanpassing van de uren- en uurloonnorm. Bij een verlaging van het urencriterium, neemt het aandeel banen die onder het LKV jongeren in de groot- en detailhandel aanzienlijk af. Daar staat tegenover een toename van het aandeel banen in de horeca en de uitzendsector. Dit geldt met name sterk voor geen urennorm in combinatie met een verlaging van de bovengrenzen van de uurloonnormen. De verschuivingen in de sectorverdeling zijn relatief klein als de urennorm wordt verhoogd. Eenzelfde patroon is te zien bij het verlagen van de bovengrenzen van de uurloonnormen; dit leidt tot minder banen die onder het LKV jongeren zouden vallen in de groot- en detailhandel en meer banen die onder het LKV jongeren zouden vallen in de horeca en uitzendsector. Dit komt doordat de kenmerken van banen van jongeren in die sectoren meer of minder gaan samenvallen met de afbakening van het LKV jongeren.

Tabel 3.8 Het aandeel banen in de detailhandel neemt af en het aandeel banen in de horeca en uitzendsector neemt toe bij een verlaging van de urennorm of een verlaging van de bovengrenzen van de uurloon-norm

Sector (SBI 2008)	Uitgangs-variant	Aanpassing urencriterium								
		Geen urencriterium			Huidig		7/5 van de huidige norm			
		Aanpassing uurloon criterium								
		1/5	Huidig	8/5	1/5	8/5	1/5	Huidig	8/5	
Landbouw, bosbouw en visserij	2%	2%	2%	2%	4%	2%	4%	3%	2%	
Industrie	6%	2%	3%	3%	5%	7%	6%	8%	9%	
Bouwnijverheid	2%	1%	1%	1%	2%	3%	2%	3%	4%	
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	30%	16%	22%	23%	25%	29%	28%	31%	29%	
Vervoer en opslag	3%	2%	2%	3%	2%	3%	3%	4%	4%	
Logies-, maaltijd- en drankverstreking	15%	25%	19%	16%	17%	13%	14%	14%	11%	
Informatie en communicatie	2%	1%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	3%	
Financiële instellingen	1%	0%	0%	0%	1%	1%	1%	1%	1%	
Advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening	4%	3%	3%	4%	4%	5%	4%	4%	5%	
Verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening, waaronder	22%	38%	35%	34%	28%	21%	27%	21%	19%	
Arbeidsbemiddeling, uitzendbureaus en personeelsbeheer	19%	34%	31%	30%	24%	17%	23%	17%	15%	
Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen	1%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	1%	1%	
Onderwijs	1%	1%	2%	2%	1%	2%	1%	2%	2%	
Gezondheids- en welzijnzorg	3%	2%	3%	5%	3%	6%	2%	2%	3%	
Cultuur, sport en recreatie	2%	3%	3%	3%	2%	2%	2%	2%	1%	
Overige dienstverlening	4%	2%	2%	2%	3%	3%	3%	4%	3%	
Overig	1%	0%	0%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	
Totaal banen	176.554	179.033	997.356	1.477.801	23.421	296.618	11.209	92.357	162.558	

Bron: Microdata CBS, bewerking SEO Economisch Onderzoek

3.3 Alternatieven voor het vergroten van de gerichtheid van het LKV jongeren

Aanpassen leeftijdsgrens

Eén van de alternatieven om de gerichtheid te vergroten is het aanpassen van de maximum leeftijdsgrens. De leeftijd om in aanmerking te komen voor het voorgestelde LKV jongeren is 18 tot en met 26 jaar. Dit sluit aan bij de vaker in wetgeving gebruikte definitie van jongeren, waarin ook de maximumleeftijd op 26 jaar is gezet. Dit geldt bijvoorbeeld voor de Participatiewet. Maar in theorie zou de maximumleeftijd ook aangepast kunnen worden, omdat deze niet per definitie gelijk hoeft te zijn aan de leeftijdsgrens zoals die in de Participatiewet geldt.

Tabel 3.9 laat zien dat bij een verlaging van de maximum leeftijdsgrens de gerichtheid van het LKV-jongeren stijgt. Met name het aandeel banen dat wordt ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie neemt sterk toe. Dit geldt voor elke stap dat het leeftijdsmaximum wordt verlaagd. Hoe kleiner de bandbreedte, hoe hoger de gerichtheid. De gerichtheid bij leeftijdsgrenzen van 18 tot en met 22 jaar is het hoogst. Ook is het relatieve verschil in gerichtheid van de groep 18-23 jaar en 18-22 het grootst. Het patroon is hetzelfde ongeacht of personen van wie het onbekend is of ze een startkwalificatie hebben en BBL'ers wel of niet worden meegenomen.

Tabel 3.9 Gerichtheid stijgt bij een verlaging van het leeftijdsmaximum

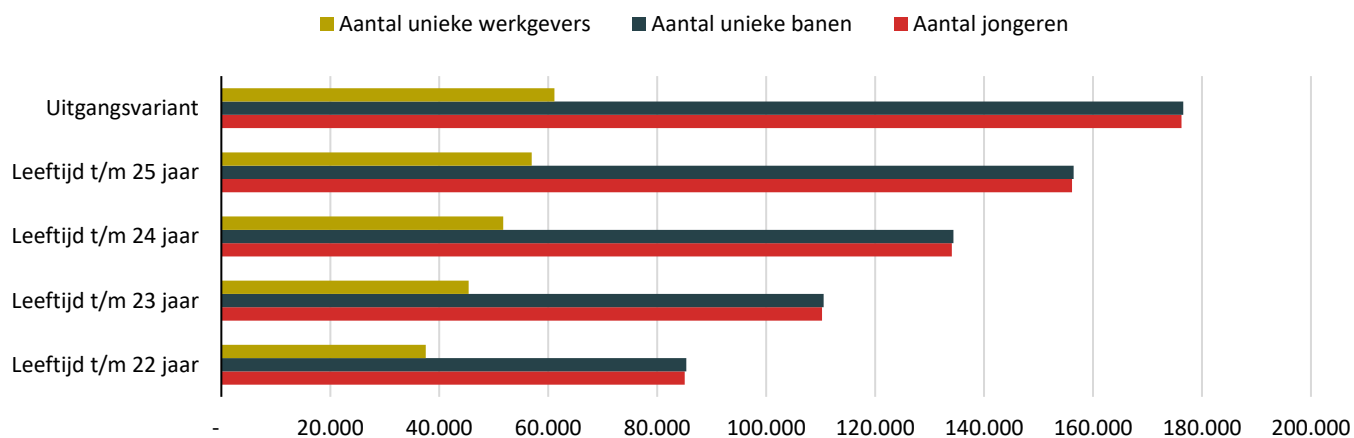
	26 jaar (huidig)	25 jaar	24 jaar	23 jaar	22 jaar
Inclusief banen van BBL-volgenden, inclusief banen van jongeren van wie het onbekend is of ze een startkwalificatie hebben					
Banen ingevuld door <u>jongeren zonder startkwalificatie</u>	24%	25%	27%	30%	35%
Banen ingevuld door <u>(potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie</u>	31%	31%	32%	33%	33%
Totaal aantal banen dat onder het LKV jongeren valt	176.544	156.451	134.384	110.556	85.348
Exclusief banen van BBL-volgenden, inclusief banen van jongeren van wie het onbekend is of ze een startkwalificatie hebben					
Banen ingevuld door <u>jongeren zonder startkwalificatie</u>	20%	21%	22%	25%	30%
Banen ingevuld door <u>(potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie</u>	31%	32%	33%	34%	35%
Totaal aantal banen dat onder het LKV jongeren valt	155.016	135.644	114.509	91.965	68.472
Inclusief banen van BBL-volgenden, exclusief banen van jongeren van wie het onbekend is of ze een startkwalificatie hebben					
Banen ingevuld door <u>jongeren zonder startkwalificatie</u>	28%	29%	31%	34%	39%
Banen ingevuld door <u>(potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie</u>	37%	37%	37%	37%	37%
Totaal aantal banen dat onder het LKV jongeren valt	148.629	133.398	116.297	97.449	76.697
Exclusief banen van BBL-volgenden, exclusief banen van jongeren van wie het onbekend is of ze een startkwalificatie hebben					
Banen ingevuld door <u>jongeren zonder startkwalificatie</u>	24%	25%	27%	29%	34%
Banen ingevuld door <u>(potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie</u>	38%	38%	39%	40%	40%
Totaal aantal banen dat onder het LKV jongeren valt	127.091	112.591	96.422	78.858	59.821

Bron: Microdata CBS, bewerking SEO Economisch Onderzoek

Toelichting: Deze tabel laat de gerichtheid zien afhankelijk van het gekozen leeftijdsmaximum. Het percentage betreft het aandeel banen ingevuld door (potentieel) kwetsbare.

Net als het aantal banen dat onder het LKV jongeren valt, neemt ook het aantal werkgevers die in aanmerking komen voor het LKV jongeren af bij een verlaging van de maximale leeftijd. Figuur 3.3 laat zien dat het aantal werkgevers terugloopt van zo'n 60 duizend in de uitgangssituatie tot een kleine 40 duizend werkgevers bij een leeftijdsmaximum van 22 jaar. Het aantal banen van jongeren die voldoen aan de LKV jongeren parameters loopt terug van 176 duizend in de uitgangssituatie tot 85 duizend indien de maximumleeftijd wordt verlaagd tot 22 jaar; meer dan een halvering van het aantal banen.

Figuur 3.3 Ook het aantal werkgevers dat recht heeft op LKV jongeren neemt flink af indien de leeftijdsgrens wordt verlaagd

Bron: Microdata CBS, bewerking SEO Economisch Onderzoek

Het verlagen van de maximumleeftijd voor het LKV jongeren zorgt voor kleine verschuivingen in de sectorverdeling van de banen die voldoen aan de parameters van het LKV jongeren. Het aandeel banen in de groot- en detailhandel en de horeca (logies- maaltijd- en drankverstrekking) neemt toe bij een verlaging van de maximumleeftijd. Daartegenover staat een afname van het aandeel banen in de uitzendsector. Dit komt doordat de leeftijdsverdeling van jongeren tussen sectoren verschilt.

Tabel 3.10 Meer LKVJ-banen in de detailhandel en horeca en minder in de uitzendsector bij een verlaging van de maximum leeftijd van het LKV jongeren

Sector (o.b.v. Standaard Bedrijfsindeling)	Maximumleeftijd LKV jongeren				
	26 jaar (huidig)	25 jaar	24 jaar	23 jaar	22 jaar
Landbouw, bosbouw en visserij	2%	2%	2%	2%	2%
Industrie	6%	6%	6%	6%	6%
Bouwnijverheid	2%	2%	3%	3%	3%
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	30%	31%	31%	32%	34%
Vervoer en opslag	3%	3%	3%	2%	2%
Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	15%	16%	16%	16%	17%
Informatie en communicatie	2%	2%	2%	2%	2%
Financiële instellingen	1%	1%	1%	1%	0%
Advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening	4%	4%	4%	4%	3%
Verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening, waaronder	22%	22%	21%	19%	17%
Arbeidsbemiddeling, uitzendbureaus en personeelsbeheer	19%	18%	17%	16%	15%
Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen	1%	1%	1%	1%	1%
Onderwijs	1%	1%	1%	1%	1%
Gezondheids- en welzijnzorg	3%	3%	4%	4%	4%
Cultuur, sport en recreatie	2%	2%	2%	2%	2%
Overige dienstverlening	4%	4%	4%	5%	5%
Overig	1%	1%	1%	1%	1%
Totaal banen	176.554	156.451	134.384	110.556	85.348

Bron: Microdata CBS, bewerking SEO Economisch Onderzoek

Aanpassing van berekeningsgrondslag naar maandelijks of driemaandelijks

In de huidige systematiek wordt het recht op LKV jongeren berekend op jaarbasis. Als over een heel kalenderjaar voldoende uren gewerkt is en het gemiddelde uurloon binnen de vereiste grenzen ligt, komt een baan in aanmerking voor het LKV jongeren. Fulltimebanen die slechts enkele maanden duren, zullen in veel gevallen niet voldoen aan het uren criterium. Mogelijk worden juist deze banen relatief veel ingevuld door jongeren met een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie. Ook banen die in de tweede helft van het jaar starten, zullen vaak niet voldoen aan het uren criterium. Het berekenen van het uren criterium op maand- of kwartaalbasis zou kunnen leiden tot een grotere gerichtheid.

Tabel 3.11 laat zien dat de gerichtheid nauwelijks toeneemt wanneer het uren criterium op maand- of kwartaalbasis wordt berekend. Daarbij is het uren criterium op jaarbasis gedeeld door twaalf maanden of vier kwartalen. Ten opzichte van de uitgangsvaariant waarin het uren criterium op jaarbasis wordt berekend, daalt het aandeel banen ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie licht. Wel zijn er iets meer banen ingevuld door jongeren met een startkwalificatie en een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie. Daar staat tegenover dat er minder banen van jongeren met startkwalificatie zonder (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie aan de parameters van het LKV

jongeren vallen bij een berekening van de urennorm op maand- of kwartaalbasis. Ten slotte neemt ook het aandeel banen toe ingevuld door jongeren van wie het onbekend is of zij een startkwalificatie hebben. Dat komt vermoedelijk doordat de banen van buitenlandse seizoenarbeiders bij een berekening op maand- of kwartaalbasis vaker aan de urennorm zullen voldoen dan bij een berekening op jaarbasis.

Tabel 3.11 laat verder zien dat het aantal banen én het aantal werkgevers dat wordt bereikt met het LKV jongeren flink toeneemt bij een berekening van de urennorm op maand- of kwartaalbasis. Bij een berekening van de urennorm op jaarbasis zijn er 176.243 banen die onder het LKV jongeren vallen. Bij een urennorm op kwartaalbasis vallen er ongeveer twee keer zoveel banen (359.354) onder het LKV jongeren en bij een urennorm op maandbasis bijna drie keer zoveel banen (482.117). Dit komt doordat kortere banen door de aanpassing van de berekeningsgrondslag nu ook in aanmerking komen voor het LKV jongeren. Dit zijn dan wel banen die minstens 24 uur per week zijn, maar een kortere duur hebben in 2018. Dat kunnen ook banen zijn die in de loop van 2018 gestart zijn. Het bereik van het LKV jongeren neemt dus toe bij een berekening van het uren criterium op maand- of kwartaalbasis. Dit gaat echter niet gepaard met een grotere gerichtheid van het LKV jongeren.

Tabel 3.11 Gerichtheid verandert nauwelijks bij een berekening van het urencriterium op maand- of kwartaalbasis

	Berekening uren- norm op jaarba- sis (uitgangsvari- ant)	Berekening uren- norm op maand- basis	Berekening uren- norm op kwar- taalbasis
Banen ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie (deelcirkel C)	24%	22%	23%
Banen ingevuld door jongeren met startkwalificatie maar (potentieel) kwetsbaar (deelcirkel E)	31%	33%	32%
Banen ingevuld door jongeren met startkwalificatie maar niet (potentieel) kwetsbaar (deelcirkel F)	30%	26%	27%
Banen ingevuld door jongeren met een onbekende startkwalificatie	16%	18%	18%
Aantal unieke banen (incl. startkwalificatie onbekend en BBL'ers)	176.544	545.894	388.437
Aantal unieke jongeren (incl. startkwalificatie onbekend en BBL'ers)	176.243	482.117	359.354
Aantal unieke werkgevers (incl. startkwalificatie onbekend en BBL'ers)	61.149	104.382	90.844
Banen ingevuld door <u>jongeren zonder startkwalificatie</u> , excl. BBL-volgenden, incl. startkwalificatie onbekend	20%	19%	19%
Banen ingevuld door <u>(potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie</u> , excl. BBL-volgenden, incl. startkwalificatie onbekend	31%	33%	33%
Banen ingevuld door <u>jongeren zonder startkwalificatie</u> , incl. BBL-volgenden, excl. startkwalificatie onbekend	28%	27%	28%
Banen ingevuld door <u>(potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie</u> , incl. BBL-volgenden, excl. startkwalificatie onbekend	37%	40%	39%
Banen ingevuld door <u>jongeren zonder startkwalificatie</u> , excl. BBL-volgenden, excl. startkwalificatie onbekend	24%	24%	24%
Banen ingevuld door <u>(potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie</u> , excl. BBL-volgenden, excl. startkwalificatie onbekend	38%	42%	41%

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van CBS Microdata.

De sectorverdeling van de banen die voldoen aan de parameters van het LKV jongeren verandert aanzienlijk bij een berekening op maand- of kwartaalbasis - zie Tabel 3.12. Met name het aandeel banen dat onder het LKV jongeren valt in de uitzendsector neemt flink toe bij een urennorm op maand- of kwartaalbasis. Daarentegen is er juist een flinke afname van het aandeel banen dat onder het LKV jongeren valt in de detailhandel. Dit kan samenhangen met het aandeel seizoensarbeid in de verschillende sectoren, wat veel hoger is in de uitzendsector dan in de detailhandel.

Tabel 3.12 Aandeel LKVJ-banen in de uitzendsector neemt aanzienlijk toe in het geval van een uren criterium op maand- of kwartaalbasis

Sector (o.b.v. Standaard Bedrijfsindeling)	Berekening urennorm op jaarbasis (uitgangsvariant)	Berekening urennorm op maandbasis	Berekening urennorm op kwartaalbasis
Landbouw, bosbouw en visserij	2%	3%	2%
Industrie	6%	4%	4%
Bouwnijverheid	2%	1%	2%
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	30%	25%	26%
Vervoer en opslag	3%	2%	3%
Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	15%	17%	16%
Informatie en communicatie	2%	2%	2%
Financiële instellingen	1%	0%	0%
Advisering, onderzoek en overige specialis- tische zakelijke dienstverlening	4%	3%	4%
Verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening, waaronder	22%	32%	30%
Arbeidsbemiddeling, uitzendbureaus en personeelsbeheer	19%	29%	27%
Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen	1%	0%	0%
Onderwijs	1%	1%	1%
Gezondheids- en welzijnszorg	3%	3%	3%
Cultuur, sport en recreatie	2%	2%	2%
Overige dienstverlening	4%	2%	3%
Overig	1%	1%	1%
Totaal banen	176.554	545.894	388.437

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van CBS Microdata.

Aanpassen maximumleeftijd en urennorm

De vervolgvraag is hoe de gerichtheid verandert als tegelijkertijd de urennorm en de maximumleeftijd worden aangepast. Dit omdat deze twee parameters het meeste invloed hebben op de gerichtheid. De analyses in dit deel tonen steeds afzonderlijk welk deel van de banen die zouden voldoen aan de parameters van het LKV jongeren wordt ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie en door (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie.

Aandeel banen dat voldoet aan parameters LKV jongeren dat wordt ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie

Het aandeel van de banen die zouden voldoen aan de parameters van het LKV jongeren dat wordt ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie kan met name verhoogd worden door de maximumleeftijd te verlagen - zie Tabel 3.13. Tegelijkertijd zorgt een verlaging van de urennorm juist tot een afname van het aandeel banen dat wordt ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie. Dit aandeel is het hoogst bij een maximumleeftijd van 22 jaar en een urennorm 7/5 van de huidige urennorm. In die situatie wordt 37 procent van de banen die voldoen aan de LKV jongeren parameters ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie (ten opzichte van 24 procent in het huidige voorstel). Wel is dan het aantal banen dat voldoet aan de parameters ongeveer een vierde van het aantal banen in

het huidige voorstel. De gerichtheid kan ook vergroot worden met een vrijwel zelfde aantal banen door de maximumleeftijd te verlagen naar 24 jaar en de urennormen te verlagen naar 4/5 van de huidige urennormen. In die situatie wordt 27 procent van de banen die voldoen aan de LKV jongeren parameters ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie (ten opzichte van 24 procent in het huidige voorstel).

Tabel 3.13 Met name meer banen ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie bij een verlaging van de maximumleeftijd

Aandeel LKVJ-banen ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie en totaal aantal LKVJ-banen		Aanpassen urennorm							
		Geen urennorm	1/5	2/5	3/5	4/5	Huidig	6/5	7/5
Aanpassen maximumleeftijd	22 jaar	30%	31%	32%	34%	35%	35%	35%	37%
		580.207	343.412	231.993	161.122	115.918	85.348	62.851	44.733
	23 jaar	26%	27%	28%	29%	30%	30%	30%	31%
		710.814	423.810	288.872	203.179	148.318	110.556	81.934	57.814
	24 jaar	24%	25%	26%	27%	27%	27%	27%	28%
		822.239	494.482	340.425	242.271	178.814	134.384	100.002	70.219
	25 jaar	23%	23%	24%	25%	25%	25%	25%	26%
		916.911	555.892	386.338	277.732	206.855	156.451	116.840	81.762
	26 jaar (huidig)	22%	22%	23%	24%	24%	24%	24%	24%
		997.356	609.403	427.038	309.522	232.278	176.554	132.248	92.357

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van CBS Microdata.

Toelichting: De percentages in de tabel geven het gerichtheidspercentage aan wanneer de urennorm met een bepaalde factor wordt verhoogd of verlaagd en wanneer de maximumleeftijd wordt aangepast. Onder het percentage is steeds vermeld hoeveel banen er in dat geval onder het LKV jongeren vallen. De tabel geeft het gerichtheidspercentage als de BBL-banen zijn meegenomen.

In tegenstelling tot het aandeel van de LKV jongeren banen dat wordt ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie, neemt het aandeel van de banen ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie juist toe als de urennorm wordt verlaagd - zie

Tabel 3.14. Dit aandeel neemt ook toe als de maximumleeftijd wordt verlaagd, zij het in beperkte mate. Het aandeel van LKV jongeren banen ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie is het hoogst bij een maximumleeftijd van 22 jaar en zonder urennorm: 47 procent, een toename van 16 procent ten opzichte van het huidige voorstel. Wel neemt het aantal banen dat voldoet aan de parameters voor het LKV jongeren dat flink toe. De gerichtheid kan ook vergroot worden met een vrijwel zelfde aantal banen door de maximumleeftijd te verlagen naar 24 jaar en de urennormen te verlagen naar 4/5 van de huidige urennormen. In die situatie wordt 34 procent van de banen die voldoen aan de LKV jongeren parameters ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie (ten opzichte van 31 procent in het huidige voorstel).

Tabel 3.14 Met name meer banen ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie bij een verlaging van de urennormen

Aandeel LKVJ-banen ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie en het totaal aantal LKVJ-banen	Aanpassen urennorm								
	Geen urennorm	1/5	2/5	3/5	4/5	Huidig	6/5	7/5	
A Aanpassen maximumleeftijd	22 jaar	47%	45%	42%	39%	36%	33%	31%	29%
		580.207	343.412	231.993	161.122	115.918	85.348	62.851	44.733
	23 jaar	47%	44%	42%	38%	35%	33%	31%	28%
		710.814	423.810	288.872	203.179	148.318	110.556	81.934	57.814
	24 jaar	46%	43%	41%	37%	34%	32%	30%	28%
		822.239	494.482	340.425	242.271	178.814	134.384	100.002	70.219
	25 jaar	46%	42%	40%	36%	34%	31%	29%	27%
		916.911	555.892	386.338	277.732	206.855	156.451	116.840	81.762
	26 jaar (huidig)	45%	42%	39%	36%	33%	31%	29%	27%
		997.356	609.403	427.038	309.522	232.278	176.554	132.248	92.357

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van CBS Microdata.

Toelichting: De percentages in de tabel geven het gerichtheidspercentage aan wanneer de urennorm met een bepaalde factor wordt verhoogd of verlaagd en wanneer de maximumleeftijd wordt aangepast. Onder het percentage is steeds vermeld hoeveel banen er in dat geval onder het LKV jongeren vallen. De tabel geeft het gerichtheidspercentage als de BBL-banen zijn meegenomen.

Sectorverdeling

Het verlagen van de maximumleeftijd zorgt ervoor dat relatief meer banen die voldoen aan de parameters van het LKV jongeren vallen in de groot- en detailhandel en de horeca (logies- maaltijd- en drankverstrekking) - Tabel 3.15. Daartegenover staat een afname van het aandeel banen in de uitzendsector. Dit komt doordat de leeftijdsverdeling van jongeren tussen sectoren verschilt. Het verlagen van het urencriterium zorgt ook voor relatief meer LKV jongeren banen in de horeca maar juist voor een afname van het aandeel banen in de groot- en detailhandel en een toename van het aandeel banen in de uitzendsector.

Tabel 3.15 Groter aandeel LKV jongeren banen in de horeca bij zowel een verlaging van de maximumleeftijd als van de urennormen

Sector (SBI 2008)	Uitgangsvariant	Aanpassing urencriterium								
		Geen urencriterium			Huidig		7/5 van de huidige norm			
		Aanpassing maximumleeftijd								
		22 jaar	24 jaar	26 jaar (huidig)	22 jaar	24 jaar	22 jaar	24 jaar	26 jaar (huidig)	
Landbouw, bosbouw en visserij	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	3%	3%	
Industrie	6%	3%	3%	3%	6%	6%	8%	8%	8%	
Bouwnijverheid	2%	1%	1%	1%	3%	3%	4%	3%	3%	
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	30%	26%	23%	22%	34%	31%	35%	32%	31%	
Vervoer en opslag	3%	2%	2%	2%	2%	3%	3%	3%	4%	
Logies-, maaltijd- en drankverstrekking (horeca)	15%	21%	20%	19%	17%	16%	14%	14%	14%	
Informatie en communicatie	2%	1%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	
Financiële instellingen	1%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	1%	1%	
Advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening	4%	3%	3%	3%	3%	4%	3%	4%	4%	
Verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening, waaronder	22%	30%	33%	35%	17%	21%	16%	19%	21%	
Arbeidsbemiddeling, uitzendbureaus en personeelsbeheer	19%	28%	30%	31%	15%	17%	13%	16%	17%	
Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen	1%	0%	0%	0%	1%	1%	1%	1%	1%	
Onderwijs	1%	1%	2%	2%	1%	1%	2%	2%	2%	
Gezondheids- en welzijnzorg	3%	2%	3%	3%	4%	4%	2%	2%	2%	
Cultuur, sport en recreatie	2%	3%	3%	3%	2%	2%	1%	2%	2%	
Overige dienstverlening	4%	2%	2%	2%	5%	4%	5%	4%	4%	
Overig	1%	0%	0%	0%	1%	1%	1%	1%	1%	
Totaal banen	176.554	580.207	822.239	997.356	85.348	134.384	44.733	70.219	92.357	

Bron: Microdata CBS, bewerking SEO Economisch Onderzoek

Tussenconclusie vormgeving

De gerichtheid van het LKV jongeren kan op verschillende manieren worden aangepast door veranderingen in de vormgeving. In het huidige voorstel is er sprake van een minimaal aantal uren waaraan een baan op jaarbasis moet voldoen (de urennorm) en een maximaal uurloon (de uurloonnorm). De urengrens komt overeen met 3 werkdagen per week (vanaf 21 jaar) en de bovengrens voor het gemiddelde uurloon met 125 procent van het voor jongeren geldende minimumloon.

Op het moment dat de urennorm versoepeld wordt, dan stijgt de gerichtheid. In het geval dat de urennorm wordt afgeschaft (zonder aanpassing van de uurloonnorm, wordt 22 procent van de banen ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie (daling van 2 procent) en 45 procent door (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie (stijging van 12 procent). Daarbij is er ook sprake van een meer dan verviervoudiging van het aantal banen dat onder

het LKV jongeren valt. Ook de sectorverdeling van de banen die onder het LKV jongeren vallen verandert dan; relatief meer banen in de horeca en uitzendbranche en relatief minder banen in de handel.

Een aanpassing van de uurloonnorm heeft een veel kleiner effect. Zowel wanneer deze hoger als wanneer deze lager wordt dan in het huidige voorstel daalt de gerichtheid of blijft deze gelijk. Een verlaging leidt tot een relatief groter aandeel banen onder het LKV jongeren in de uitzendbranche, een verhoging juist tot een relatief groter aandeel banen onder het LKV jongeren in de zorg.

Ook het aanpassen van de maximale leeftijd heeft invloed op de gerichtheid. Hoe lager de maximale leeftijd wordt van het LKV jongeren, hoe groter de gerichtheid is. Met name het aandeel banen dat wordt ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie neemt dan toe. Wel vallen er dan per definitie minder banen onder het LKV jongeren. Bij een maximumleeftijd van 22 in plaats van 26, stijgt de gerichtheid van 54 procent naar 68 procent en vermindert het aantal banen van 176.554 naar 85.348.

Een aanpassing van de berekeningsgrondslag van een kalenderjaar naar een berekening per kwartaal of maand heeft amper invloed op de gerichtheid. Het gaat dan om een aanpassing van de urennorm van een kalenderjaar naar kwartaal- of maandbasis. Wel stijgt het aantal banen dat onder het LKV jongeren zou vallen aanzienlijk bij zo'n aanpassing van de berekeningsgrondslag. Een grondslag op kwartaalbasis leidt tot meer dan een verdubbeling van het aantal banen. Ook in dit geval stijgt het relatieve aandeel van de banen die onder het LKV jongeren vallen in de uitzendbranche, terwijl dit daalt in de handel.

De twee parameters die kunnen worden aangepast en het meest effect hebben op de gerichtheid zijn de urennorm en de maximumleeftijd. Het aandeel van de banen die zouden voldoen aan de parameters van het LKV jongeren dat wordt ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie kan met name verhoogd worden door de maximumleeftijd te verlagen. Tegelijkertijd zorgt een verlaging van de urennorm juist tot een afname van het aandeel banen dat wordt ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie. Het aandeel van de banen ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie neemt daarentegen juist toe als de urennorm wordt verlaagd. Dit aandeel neemt ook toe als de maximumleeftijd wordt verlaagd, zij het in beperkte mate. De gerichtheid kan vergroot worden met een vrijwel zelfde aantal banen door de maximumleeftijd te verlagen naar 24 jaar en de urennormen te verlagen naar 4/5 van de huidige urennormen. In die situatie wordt 27 procent van de banen die voldoen aan de LKV jongeren parameters ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie (ten opzichte van 24 procent in het huidige voorstel) en 34 procent door jongeren zonder startkwalificatie (ten opzichte van 31 procent in het huidige voorstel).

4 Conclusie

24 procent van de banen waarvoor een werkgever een LKV jongeren zou ontvangen wordt ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie en 31 procent van de banen door (potentieel) kwetsbare jongeren met een startkwalificatie. Een verlaging van de urennorm of het verlagen van de maximale leeftijd leidt tot een hogere gerichtheid van het LKV jongeren, maar heeft ook gevolgen voor het aantal banen dat onder het LKV Jongeren zou vallen.

4.1 Gerichtheid

Uit het onderzoek blijkt dat de gerichtheid afhangt van welke groepen exact in de berekening daarvan worden meegenomen. Op basis van de voorgestelde parameters zou in 2018 24 procent van de banen die onder het LKV jongeren vallen ingevuld zijn door jongeren zonder startkwalificatie en 31 procent van de banen die onder het LKV jongeren zouden vallen worden ingevuld door jongeren met startkwalificatie en ten minste één kenmerk van kwetsbaarheid. Deze andere kenmerken van kwetsbaarheid volgen uit de literatuurstudie en data-analyse uit hoofdstuk **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** Bij deze bepaling van de gerichtheid is uitgegaan van een beslisregel. Deze beslisregel stelt dat een kenmerk een risicokenmerk is als deze leidt tot een verdubbeling van de kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie ten opzichte van de gemiddelde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. De kenmerken die volgen uit deze beslisregel zijn het hebben van een mbo-opleiding in een niet-kansrijke richting, alleenstaande ouder zijn, 18 jaar oud zijn, weinig werkervaring hebben, hoge zorgkosten hebben, verdachte zijn geweest van een misdrijf of het hebben van schulden. Deze kenmerken volgen ook uit de literatuurstudie als indicatoren voor (potentiële) kwetsbaarheid.

Voor 16 procent van de banen die onder het LKV jongeren zouden vallen geldt dat niet bekend is of de jongeren een startkwalificatie of een ander kenmerk van kwetsbaarheid hebben. Dit zijn voornamelijk banen van recent naar Nederland gemigreerde jongeren of niet-ingezetenen, veelal afkomstig uit Oost-Europa.

Ongeveer 12 procent van de banen waarvoor een LKV jongeren zou zijn ontvangen zijn BBL-leerwerkplekken. Dit zijn banen van jongeren die een mbo-BBL-opleiding volgen en daarbij vier dagen werken en een dag onderwijs volgen. Zij zijn hierbij in loondienst van hun werkgever. De helft van de BBL-banen die onder het LKV jongeren zouden vallen worden ingevuld door jongeren die (nog) geen startkwalificatie hebben (die hebben ze pas na afronding van de BBL-opleiding). Daarnaast zou een kwart van deze BBL-banen ingevuld worden door jongeren met een startkwalificatie die een ander kenmerk hebben dat samenhangt met een potentieel kwetsbare positie op de arbeidsmarkt. Het niet meenemen van BBL-volgenden in de berekening van de gerichtheid zorgt ervoor dat 20 procent van de banen wordt ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie en 31 procent door (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie.

De definitie van potentiële kwetsbaarheid, en daarmee de gerichtheid, hangt samen met de gekozen beslisregel. Als deze strenger wordt gemaakt en alleen kenmerken worden meegenomen die leiden tot een 2,5 keer zo grote kans op kwetsbaarheid, daalt de gerichtheid. De lijst met kenmerken die samenhangen met een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie is dan kleiner, waardoor er ook minder banen zijn die dan vervuld worden door kwetsbare jongeren. Aan de andere kant leidt een minder strenge beslisregel (factor 1,5) tot een stijging van de gerichtheid.

Er is gekozen voor een beslisregel van een twee keer zo hoge kans, omdat dit een aanzienlijke verhoging is van de gemiddelde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Daarnaast sluit de lijst met kenmerken die voortkomt uit deze beslisregel goed aan op de lijst met kenmerken die uit de literatuur komt. Wanneer het onderzoek zou uitgaan van een beslisregel van 1,5 resulteert dit in een lange lijst met kenmerken. Dit betekent bijvoorbeeld dat dit onderzoek alle jongeren met een migratieachtergrond als potentieel kwetsbaar definieert. Daarmee is deze definitie te ruim, omdat er te veel jongeren onder zouden vallen die in de praktijk toch niet kwetsbaar zijn. Bij een beslisregel van 2,5 vallen veel volgens de literatuur relevante kenmerken weg. In dit geval hangt bijna geen enkel opleidingsniveau of geen enkele opleidingsrichting samen met een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie. Dit terwijl uit de literatuur blijkt dat opleidingsrichting en -niveau en kwetsbaarheid wel degelijk samenhangen.

4.2 Vormgeving

De gerichtheid van het LKV jongeren kan op verschillende manieren worden aangepast door veranderingen in de vormgeving. Op het moment dat de urennorm verlaagd wordt, stijgt de gerichtheid onafhankelijk van de definitie van kwetsbaarheid. Daarbij is er ook sprake van een stijging van het aantal banen waarvoor werkgevers een LKV jongeren zouden ontvangen. Het relatieve aandeel banen dat ingevuld wordt door jongeren zonder startkwalificatie daalt licht, maar het aandeel van de banen dat wordt ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren mét startkwalificatie stijgt aanzienlijk. Dit heeft ook als gevolg dat er relatief meer banen in de horeca en uitzendbranche onder het LKV jongeren zouden vallen. Aan de andere kant zijn er dan relatief minder LKV banen in de handel. Een verhoging van de urennorm leidt juist tot een daling van de gerichtheid.

Een aanpassing van de uurloonnorm heeft amper een effect op de gerichtheid. Een verlaging van de uurloonnorm leidt wel tot een relatief groter aandeel banen dat onder het LKV jongeren valt in de uitzendbranche, een verhoging van de urennorm leidt juist tot een relatief groter aandeel banen onder het LKV jongeren in de zorg, maar voor de gerichtheid heeft dit zo goed als geen gevolgen.

Ook het aanpassen van de maximale leeftijd heeft invloed op de gerichtheid. Hoe lager de maximale leeftijd wordt van het LKV jongeren, hoe groter de gerichtheid is. Wel vallen er dan per definitie minder banen onder het LKV jongeren. Bij een maximumleeftijd van 22 in plaats van 26, stijgt de gerichtheid het meest. Met name het aandeel banen dat wordt ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie neemt toe.

Het aanpassen van de berekeningsgrondslag heeft amper invloed op de gerichtheid. Het gaat dan om een aanpassing van de urennorm naar kwartaal- of maandbasis. Wel stijgt het aantal banen dat onder het LKV jongeren valt aanzienlijk bij zo'n aanpassing van de berekeningsgrondslag. Een grondslag op kwartaalbasis leidt tot meer dan een verdubbeling van het aantal banen. Ook in dit geval stijgt het relatieve aandeel van de banen die onder het LKV jongeren vallen in de uitzendbranche, terwijl dit daalt in de handel.

De twee parameters die kunnen worden aangepast en het meest effect hebben op de gerichtheid zijn de urennorm en de maximumleeftijd. Het aandeel van de banen die zouden voldoen aan de parameters van het LKV jongeren dat wordt ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie kan met name verhoogd worden door de maximumleeftijd te verlagen. Tegelijkertijd zorgt een verlaging van de urennorm juist tot een afname van het aandeel banen dat wordt ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie. Het aandeel van de banen ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie neemt daarentegen juist toe als de urennorm wordt verlaagd. Dit aandeel neemt ook toe als de maximumleeftijd wordt verlaagd, zij het in beperkte mate. De gerichtheid kan vergroot worden met een vrijwel zelfde aantal banen door de maximumleeftijd te verlagen naar 24 jaar en de urennormen te verlagen naar 4/5 van de huidige urennormen. In die situatie wordt 27 procent van de banen die voldoen aan de LKV

jongeren parameters ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie (ten opzichte van 24 procent in het huidige voorstel) en 34 procent door jongeren zonder startkwalificatie (ten opzichte van 31 procent in het huidige voorstel).

Referenties

- Belfi, B., Allen, J., van Eldert, P., de Grip, A., Künn, A., Peeters, T., & Poulissen, D. (2018). *Schoolverlaters in crisistijd: Gevolgen voor leren en de vroege loopbaan*. Research Centre for Education and the Labour Market.
- Bisschop, P. & Zwetsloot, J. (2020). *Studie & Werk 2020*. SEO-rapport nr. 2020-46. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek
- Bisschop, P., Zwetsloot, J., ter Weel, B., van Kesteren, J. (2020). De overgang van het mbo naar de arbeidsmarkt. SEO-rapport 2020-05. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek.
- Echtelt, P. van, K. Sadiraj, S. Hoff, S. Muns, K. Karpinska, D. Das en M. Versantvoort (2019). Eindevaluatie van de participatiewet. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau
- Eimers, T., Kennis, R. P. A., & Özdemir, M. (2013). *Aan het werk met passend beroepsonderwijs: loopbanen van jongeren met een beperking in het mbo*. Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt.
- Falcke, S., Meng, C., & Nollen, R. (2020). Educational mismatches for second generation migrants. An analysis of applied science graduates in the Netherlands. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 1-17.
- Gesthuizen, M., & Wolbers, M. H. J. (2010). Are low educated men subject to structural or cyclical crowding out? Employment transitions in the Netherlands from 1980 to 2004. *Research in Social Stratification and Mobility*, 28(4), 437-51.
- Houkes-Hommes, A., Kuijpers, S., van der Wiel, K., Deelen, A., van der Ven, K., & Folmer, K. (2018). *Waarde van een startkwalificatie op de arbeidsmarkt*. CPB Notitie. Den Haag: Centraal Planbureau.
- Meng, C. M., Huijgen, T. G., & Ramaekers, G. W. M. (2010). *Mbo-diploma in tijden van crisis: doorleren of werk zoeken?* ROA report nr. 2010/2. Maastricht: Research Centre for Education and the Labour Market.
- Meng, C. M., Verhagen, A. M. C., & Huijgen, T. G. (2014). *Van opleiding naar arbeidsmarkt*. In: Huijnk, W., Gijsberts, M., & Dagevos, J. (2014). *Jaarrapport integratie 2013*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.
- Nijhuis, F. J. N. (2011). *Werken naar vermogen: vermogen om te werken*. Inaugural lecture: Maastricht University.
- Swart, L. & Visser, D. (2019). *Jongeren met afstand tot de arbeidsmarkt in beeld*. CPB Notitie. Den Haag: Centraal Planbureau.

Bijlage A Kans op kwetsbare arbeidsmarktpositie naar alle potentiële kenmerken

Deze bijlage geeft een overzicht van alle potentiële kenmerken waarvan is onderzocht in welke mate ze samenhangen met de kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie

Uit de literatuurstudie blijkt dat een kwetsbare arbeidsmarktpositie in veel gevallen samenhangt met risicokenmerken, zoals gezondheidsproblemen, criminaliteit en schuldenproblematiek. Ook is er bijvoorbeeld vaker sprake van meer gebruik van geestelijke gezondheidszorg (GGZ) en gebruik van medicijnen voor een psychische aandoening (Swart & Visser, 2019).

Voor risicokenmerken afkomstig uit de literatuur die beschikbaar zijn in de Microdata van het CBS is de kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie berekend. Dit is gedaan voor de kenmerken in Tabel A.1.

Tabel A.1 Overzicht risicokenmerken

Persoonskenmerken	Leren	Werken	Sociale relaties	Zelfredzaamheid	Overig
Geslacht	Niveau (mbo-2, mbo-3, mbo-4, hbo, wo)	Werkervaring vanaf 15e	Arbeidsmarktstatus ouders (werkend, (uitkering of overig)	Hoge zorgkosten, onderscheid GGZ-kosten en overige kosten	Criminaliteit (verdachte delict, in aanraking met HALT)
Leeftijd	Leerweg in mbo (BOL of BBL)	Werkervaring vanaf 15e in reguliere banen	Leefbaarheid buurt (op basis van de Leefbarometer, zie www.leefbarometer.nl)	Gebruik medicijnen, voor psychische of overige aandoeningen	Schulden (wanbetaler Zwv)
Migratieachtergrond	Opleidingsrichting				
Thuisituatie					

Persoonskenmerken

Voor alle drie definities geldt dat de kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie kleiner wordt naarmate de jongeren ouder zijn. Jongeren van 18 tot en met 20 jaar hebben voor alle definities een hogere kans op een kwetsbare arbeidsmarkt dan de gemiddelde jongere. Met name 18-jarigen hebben een sterk verhoogde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Verder hebben personen met een migratieachtergrond een hogere kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Dit geldt het sterkst voor jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond (zowel eerste als tweede generatie).

Tabel A.2 laat ook zien dat de kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie samenhangt met het huishoudtype van de jongeren. Jongeren met kinderen hebben een sterk verhoogde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie, met name alleenstaande ouders. Het gaat bij die laatste groep qua omvang wel om een relatief kleine groep (minder dan 1 procent van de totale groep). Paren zonder kinderen en alleenstaande jongeren hebben juist een verlaagde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie.

Tabel A.2 Kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie neemt af met leeftijd

Kenmerk	Omvang groep	Definitie 1: economisch niet zelfstandig	Definitie 2: geen duurzame arbeidsmarktpositie	Definitie 3: geen werk als primaire inkomstenbron
Totale populatie jongeren	656.766	17%	18%	12%
Geslacht				
Man	323.286	15%	17%	11%
Vrouw	333.480	20%	19%	13%
Leeftijd				
18 jaar	5.744	66%	42%	18%
19 jaar	16.888	45%	30%	14%
20 jaar	32.524	31%	24%	13%
21 jaar	49.890	22%	21%	12%
22 jaar	70.062	19%	19%	12%
23 jaar	92.384	16%	18%	12%
24 jaar	112.627	15%	17%	12%
25 jaar	131.140	14%	16%	12%
26 jaar	145.507	13%	15%	12%
Migratieachtergrond				
Autochtoon	533.302	15%	15%	10%
2 ^e generatie westerse migratieachtergrond	27.518	22%	23%	15%
2 ^e generatie niet-westerse migratieachtergrond	64.132	31%	32%	23%
1 ^e generatie westerse migratieachtergrond	13.637	26%	31%	22%
1 ^e generatie niet-westerse migratieachtergrond	18.177	33%	36%	24%
Thuisituatie				
Thuiswonend kind	306.252	21%	20%	11%
Alleenstaande	121.783	13%	17%	12%
Paar zonder kinderen	166.332	8%	10%	8%
Paar met kinderen	38.968	34%	26%	23%
Alleenstaande ouder	5.369	58%	52%	51%
Overig huishouden	18.062	22%	24%	16%

Bron: CBS microdata. Bewerkingen door SEO Economisch Onderzoek

Leren

Er zijn verschillen in de kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie tussen jongeren met verschillende onderwijsniveaus - zie Tabel A.3. Jongeren met een mbo2 BOL-opleiding als hoogst behaalde onderwijsniveau hebben een verhoogde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Jongeren met een BBL-opleiding, hbo of wo als hoogst behaalde onderwijsniveau hebben juist een verlaagde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Er is ook sprake van een verhoogde kans bij jongeren met een mbo-opleiding waarvoor het onbekend is of het een BBL- of BOL-

opleiding betreft. Ook de groep jongeren met een havo- of vwo-diploma als hoogst behaalde onderwijsniveau hebben een sterk verhoogde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Vermoedelijk gaat het hier deels om jongeren die een tussenjaar nemen voordat ze aan een opleiding in het hoger onderwijs beginnen.

Ook de onderwijsrichting in het algemeen speelt een rol in de kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. De onderwijsrichting *Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis* geeft gemiddeld een verhoogde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. De onderwijsrichtingen *Techniek, industrie en bouwkunde, Wiskunde, natuurwetenschappen* en *Onderwijs* geven een verlaagde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Bij de onderwijsrichting *Algemeen* gaat het bijna uitsluitend om het onderwijsniveau bovenbouw havo of vwo.

Binnen onderwijsniveaus is ook de richting van belang voor de kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Tabel A.4 laat per combinatie van hoogst behaalde onderwijsniveau en onderwijsrichting zien wat de kans is op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Mbo2 BBL-opleidingen in de richtingen *Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening* en *Gezondheidszorg* geven een verhoogde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie, terwijl de overige richtingen een verlaagde kans geven. Voor mbo2 BOL-opleidingen geven alle richtingen, behalve *Techniek, industrie en bouwkunde* een sterk verhoogde kans. Dit geldt met name voor de richtingen *Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening, Gezondheidszorg, Informatica* en *Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis*. Voor BOL-opleidingen op mbo3- en mbo4-niveau is het beeld iets anders. De richting *Techniek, industrie en bouwkunde* geeft een sterk verlaagde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie en de richtingen *Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening* en *Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis* geven een verhoogde kans. De richting *Gezondheidszorg* op het niveau mbo3- of mbo4-BOL geeft echter een verlaagde kans. *Informatica* op het niveau mbo3-BOL geeft een verhoogde kans maar een verlaagde kans op het niveau mbo4-BOL. Op hbo-niveau geeft de richting *Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis* voor twee van de drie definities voor een kwetsbare arbeidsmarktpositie een verhoogde kans. Op wo-niveau geeft de richting *Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis* een verhoogde kans voor twee van de drie definities.

Tabel A.3 Niet-studerende jongeren met havo/vwo als hoogst behaalde onderwijsniveau hebben een relatief grote kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie

Kenmerk	Omvang groep	Definitie 1: economisch niet zelfstandig	Definitie 2: geen duurzame arbeidsmarktpositie	Definitie 3: geen werk als primaire inkomstenbron
Totale populatie jongeren	656.766	17%	18%	12%
Hoogst behaalde onderwijsniveau op 31 oktober 2017				
Midden, mbo2 BBL	26.347	14%	13%	12%
Midden, mbo3 BBL	31.367	9%	8%	7%
Midden, mbo4 BBL	16.419	5%	6%	5%
Midden, mbo2 BOL	55.384	33%	28%	21%
Midden, mbo3 BOL	61.248	20%	17%	13%
Midden, mbo4 BOL	150.937	15%	15%	10%
Midden, mbo2 onbekend	9.415	43%	41%	37%
Midden, mbo3 onbekend	14.649	36%	33%	29%
Midden, mbo4 onbekend	21.498	30%	30%	27%
Midden, bovenbouw havo/vwo	54.955	34%	31%	17%
Hoog, hbo	142.721	9%	12%	7%
Hoog, wo	71.826	10%	17%	7%
Onderwijsrichting				
Algemeen	54.006	34%	30%	17%
Onderwijs	30.554	9%	11%	7%
Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis	32.932	25%	21%	12%
Journalistiek, gedrag en maatschappij	25.076	12%	19%	9%
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	130.111	17%	19%	14%
Wiskunde, natuurwetenschappen	8.354	9%	17%	7%
Informatica	18.413	15%	18%	11%
Techniek, industrie en bouwkunde	86.119	8%	11%	9%
Landbouw, diergeneeskunde en -verzorging	24.086	20%	15%	12%
Gezondheidszorg	114.222	13%	14%	10%
Dienstverlening	111.777	19%	18%	13%
Onbekend	21.116	34%	31%	21%

Bron: CBS microdata. Bewerkingen door SEO Economisch Onderzoek

Tabel A.4 Binnen onderwijsniveaus is de richting van belang voor de kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie

Kenmerk	Omvang groep	Definitie 1: economisch niet zelfstandig	Definitie 2: geen duurzame arbeidsmarktpositie	Definitie 3: geen werk als primaire inkomstenbron
Totale populatie jongeren	656.766	17%	18%	12%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo2 BBL				
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	3.755	33%	22%	19%
Techniek, industrie en bouwkunde	11.102	7%	9%	10%
Landbouw, diergeneeskunde en -verzorging	1.773	10%	8%	7%
Gezondheidszorg	386	41%	25%	25%
Dienstverlening	9.245	14%	14%	12%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo3 BBL				
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	4.518	18%	13%	12%
Techniek, industrie en bouwkunde	12.796	3%	4%	4%
Landbouw, diergeneeskunde en -verzorging	1.920	6%	6%	4%
Gezondheidszorg	3.138	9%	8%	6%
Dienstverlening	8.785	13%	11%	9%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo4 BBL				
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	4.317	8%	9%	8%
Techniek, industrie en bouwkunde	3.761	2%	3%	2%
Landbouw, diergeneeskunde en -verzorging	617	5%	5%	4%
Gezondheidszorg	4.954	4%	5%	3%
Dienstverlening	2.279	8%	11%	7%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo2 BOL				
Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis	949	42%	34%	22%
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	9.566	48%	40%	29%
Informatica	1.778	40%	40%	29%
Techniek, industrie en bouwkunde	8.969	18%	19%	15%
Landbouw, diergeneeskunde en -verzorging	2.895	34%	23%	18%
Gezondheidszorg	9.969	47%	37%	28%
Dienstverlening	20.921	24%	21%	16%
Onbekend	337	47%	41%	33%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo3 BOL				
Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis	1.780	26%	21%	14%

Kenmerk	Omvang groep	Definitie 1: economisch niet zelfstandig	Definitie 2: geen duurzame arbeidsmarktpositie	Definitie 3: geen werk als primaire inkomstenbron
Totale populatie jongeren	656.766	17%	18%	12%
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	10.742	28%	24%	18%
Informatica	3.157	23%	25%	18%
Techniek, industrie en bouwkunde	7.345	9%	11%	8%
Landbouw, diergeneeskunde en -verzorging	4.239	23%	16%	11%
Gezondheidszorg	16.348	16%	15%	11%
Dienstverlening	17.290	22%	16%	11%
Onbekend	347	47%	43%	34%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo4 BOL				
Onderwijs	6.044	21%	18%	12%
Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis	14.249	26%	20%	11%
Journalistiek, gedrag en maatschappij	1.466	21%	21%	13%
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	34.596	16%	18%	13%
Wiskunde, natuurwetenschappen	1.175	6%	11%	8%
Informatica	6.448	10%	14%	8%
Techniek, industrie en bouwkunde	17.397	7%	8%	5%
Landbouw, diergeneeskunde en -verzorging	7.656	19%	14%	8%
Gezondheidszorg	36.790	10%	11%	8%
Dienstverlening	25.054	16%	15%	10%
Onbekend	62	35%	45%	37%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo2 (BOL of BBL onbekend)				
Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis	74	54%	46%	42%
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	1.540	50%	49%	42%
Informatica	122	45%	48%	44%
Techniek, industrie en bouwkunde	1.714	30%	33%	30%
Landbouw, diergeneeskunde en -verzorging	372	39%	32%	30%
Gezondheidszorg	427	74%	64%	57%
Dienstverlening	3.351	37%	37%	35%
Onbekend	1.784	54%	47%	36%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo3 (BOL of BBL onbekend)				
Algemeen	68	29%	24%	19%
Onderwijs	113	40%	36%	35%

Kenmerk	Omvang groep	Definitie 1: economisch niet zelfstandig	Definitie 2: geen duurzame arbeidsmarktpositie	Definitie 3: geen werk als primaire inkomstenbron
Totale populatie jongeren	656.766	17%	18%	12%
Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis	225	42%	34%	35%
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	1.555	40%	38%	33%
Informatica	244	39%	35%	32%
Techniek, industrie en bouwkunde	2.912	19%	23%	24%
Landbouw, diergeneeskunde en -verzorging	924	24%	24%	26%
Gezondheidszorg	552	46%	38%	34%
Dienstverlening	4.123	36%	33%	32%
Onbekend	3.908	46%	38%	28%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo4 (BOL of BBL onbekend)				
Onderwijs	174	29%	32%	30%
Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis	656	40%	34%	35%
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	4.991	38%	38%	36%
Wiskunde, natuurwetenschappen	58	22%	31%	34%
Informatica	345	34%	33%	28%
Techniek, industrie en bouwkunde	3.164	20%	24%	25%
Landbouw, diergeneeskunde en -verzorging	1.176	34%	30%	33%
Gezondheidszorg	1.813	28%	30%	27%
Dienstverlening	3.663	30%	32%	30%
Onbekend	5.426	27%	24%	15%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is bovenbouw havo of vwo				
Algemeen	53.881	34%	30%	17%
Onbekend	1.025	47%	48%	26%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is hbo				
Algemeen	28	36%	39%	46%
Onderwijs	18.856	6%	8%	6%
Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis	9.777	24%	18%	10%
Journalistiek, gedrag en maatschappij	8.738	11%	17%	10%
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	32.241	7%	13%	8%
Wiskunde, natuurwetenschappen	1.171	7%	14%	7%
Informatica	3.956	4%	8%	4%
Techniek, industrie en bouwkunde	12.272	5%	9%	5%

Kenmerk	Omvang groep	Definitie 1: economisch niet zelfstandig	Definitie 2: geen duurzame arbeidsmarktpositie	Definitie 3: geen werk als primaire inkomstenbron
Totale populatie jongeren	656.766	17%	18%	12%
Landbouw, diergeneeskunde en -verzorging	1.646	11%	11%	7%
Gezondheidszorg	32.877	6%	10%	6%
Dienstverlening	15.389	9%	16%	9%
Onbekend	5.770	21%	20%	13%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is wo				
Onderwijs	5.289	6%	10%	5%
Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis	5.028	20%	24%	11%
Journalistiek, gedrag en maatschappij	14.826	12%	20%	8%
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	22.278	6%	15%	6%
Wiskunde, natuurwetenschappen	5.889	9%	19%	7%
Informatica	1.915	6%	13%	4%
Techniek, industrie en bouwkunde	4.686	6%	16%	5%
Landbouw, diergeneeskunde en -verzorging	868	13%	20%	8%
Gezondheidszorg	6.968	5%	15%	6%
Dienstverlening	1.677	9%	15%	8%
Onbekend	2.399	37%	34%	22%

Bron: CBS microdata. Bewerkingen door SEO Economisch Onderzoek

Werken

Jongeren met relatief weinig werkervaring vanaf hun 15e levensjaar hebben een grotere kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Dit geldt voor zowel voor de kenmerken gericht op werkervaring in zijn algemeenheid en werkervaring in een reguliere baan. Bij het laatste kenmerk gaat het om werkervaring in banen die de primaire inkomstenbron vormen. Bijbanen tellen hier niet mee. Weinig werkervaring hangt vooral sterk samen met definities 1 en 2. Het is voor personen met weinig werkervaring dus lastig om een duurzame baan of een baan met voldoende inkomen te bemachtigen.

Tabel A.5 Jongeren met relatief weinig werkervaring vanaf hun 15^e hebben een grotere kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie

Kenmerk	Omvang groep	Definitie 1: economisch niet zelfstandig	Definitie 2: geen duurzame arbeidsmarktpositie	Definitie 3: geen werk als primaire inkomstenbron
Totale populatie jongeren	656.766	17%	18%	12%
Werkervaring vanaf 15 jaar				
Minder dan 75% van de maanden gewerkt sinds 15 ^e	299.944	28%	28%	18%
Minder dan 55% van de maanden gewerkt sinds 15 ^e	158.061	37%	37%	22%
Minder dan 40% van de maanden gewerkt sinds 15 ^e	88.321	46%	46%	28%
Werkervaring van 15 jaar in reguliere baan				
Minder dan 25% van de maanden werk als hoofdinkomstenbron sinds 15 ^e	272.269	27%	28%	16%
Minder dan 10% van de maanden werk als hoofdinkomstenbron sinds 15 ^e	104.584	40%	40%	22%
Minder dan 5% van de maanden werk als hoofdinkomstenbron sinds 15 ^e	48.608	55%	57%	32%

Bron: CBS microdata. Bewerkingen door SEO Economisch Onderzoek

Toelichting: Deze tabel laat de kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie zien voor het kenmerk werkervaring. Werkervaring in een reguliere baan betreft alleen werk als primaire inkomstenbron (geen bijbanen)

Gezondheid

Jongeren met zorg-gerelateerde risicokenmerken hebben een verhoogde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Jongeren die medicijnen gebruiken voor mentale gezondheidsklachten hebben ongeveer een twee keer zo grote kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Dit geldt alleen niet in deze mate voor medicijnen tegen verslaving. Dit kan komen doordat hier ook medicijnen tegen roken onder vallen. Een rookverslaving heeft minder impact op arbeidsmarktkansen dan een bijvoorbeeld een drugsverslaving. Ook is te zien dat naarmate het aantal hoofdgroepen waaruit iemand medicijnen gebruikt stijgt, ook de kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie stijgt.

Naast medicijngebruik hangt ook het zorggebruik van jongeren sterk samen met een hogere kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Jongeren met zorgkosten boven de € 3.000 euro hebben een hoge kans op kwetsbaarheid van rond de 30 procent. Ook jongeren met GGZ-kosten hebben een relatief hoge kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie.

Tabel A.6 Jongeren met zorg gerelateerde risicokenmerken hebben een hogere kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie

Kenmerk	Omvang groep	Definitie 1: economisch niet zelfstandig	Definitie 2: geen duurzame arbeidsmarktpositie	Definitie 3: geen werk als primaire inkomstenbron
Totale populatie jongeren	656.766	17%	18%	12%
Medicijngebruik				
Verslaving	812	24%	25%	25%
Stemmingsstoornissen	17.275	38%	36%	31%
Psychose of bipolaire stoornis	4.801	58%	55%	50%
Aantal hoofdgroepen medicijnen				
minder dan 4	613.658	17%	17%	11%
4 tot 6	36.022	26%	24%	20%
6 tot 8	6.309	32%	30%	27%
8 of meer	777	39%	37%	35%
Zorgkosten				
Boven de 1.000 euro in 2017	120.614	27%	26%	22%
Boven de 3.000 euro in 2017	48.592	35%	33%	29%
Boven de 7.500 euro in 2017	14.567	44%	42%	38%
Zorgkosten onbekend in 2017	10.524	12%	14%	7%
Had in 2016 en 2017 meer dan 500 euro aan zorgkosten	92.591	27%	26%	22%
Had in 2016 en 2017 meer dan 1.500 euro aan zorgkosten	32.236	35%	33%	28%
Had in 2016 en 2017 meer dan 4.000 euro aan zorgkosten	9.803	43%	40%	36%
GGZ zorg				
Gebruik GGZ-zorg in 2017	35.715	36%	36%	30%
Maakte in 2016 en 2017 gebruik van GGZ-zorg	11.620	46%	44%	38%

Bron: CBS microdata. Bewerkingen door SEO Economisch Onderzoek

Sociale relaties

De sociale relaties van jongeren hebben invloed op de arbeidsmarktpositie van deze groep. Zo hebben jongeren die wonen in een buurt die slecht scoort op leefbaarheid een hogere kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie.

Naast de buurt speelt ook de arbeidsmarktstatus van de ouders een rol. Indien beide ouders bijstand ontvangen of beiden geen werk hebben, dan is de kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie ongeveer aanzienlijk hoger dan wanneer de ouders wel werken en geen bijstandsuitkering hebben. De samenhang tussen sociale relaties en een kwetsbare arbeidsmarktpositie is minder sterk voor de derde definitie. De gemiddelde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie van deze definitie is echter ook lager.

Tabel A.7 Wanneer de ouders van jongeren niet werken of in de bijstand zitten zorgt dit voor een verhoogde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie

Kenmerk	Omvang groep	Definitie 1: economisch niet zelfstandig	Definitie 2: geen duurzame arbeidsmarktpositie	Definitie 3: geen werk als primaire inkomstenbron
Totale populatie jongeren	656.766	17%	18%	12%
Buurtkenmerken				
Woont in 10 procent minst leefbare buurten	118.099	23%	24%	17%
Woont in buurt met een zwakke of lagere leefbaarheid	67.985	25%	26%	19%
Informatie over buurt onbekend	4.042	18%	15%	10%
Arbeidsmarktpositie ouders				
Beide ouders ontvangen bijstand	32.970	35%	34%	27%
Beide ouders werken niet (excl. Pensioen)	32.336	30%	30%	24%

Bron: CBS microdata. Bewerkingen door SEO Economisch Onderzoek

Criminaliteit en schulden

Jongeren die in aanraking zijn geweest met justitie hebben een sterk verhoogde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie - zie Tabel A.8. Met name recidivisten hebben vaak een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Dit is overigens wel een zeer kleine groep (minder dan 1 procent). Voor jongeren met een betaalachterstand op de zorgpremie geldt ook een sterk verhoogde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Voor de wanbetalers ZVW-premie in zowel 2016 en 2017 geldt dat deze per definitie ook in de groep wanbetalers in 2017 vallen. Beide kenmerken voldoen aan het criterium om opgenomen te worden als kenmerk dat samenhangt met (potentiële) kwetsbaarheid. Omdat er sprake is van een deelverzameling, is hierbij de grootste groep (wanbetalers in 2017) genomen als kenmerk dat in de rest van de analyse wordt gebruikt. Hetzelfde geldt voor recidivisten in 2017. Dat is namelijk een deelverzameling van de verdachten van een misdrijf in 2017 en beide kenmerken voldoen aan de criteria. Daarom is in dit geval het kenmerk verdachte van een misdrijf gebruikt voor de rest van de analyse, omdat dit de grootste groep is.

Tabel A.8 Criminaliteit en schulden hangen sterk samen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie

Kenmerk	Omvang groep	Definitie 1: economisch niet zelfstandig	Definitie 2: geen duurzame arbeidsmarktpositie	Definitie 3: geen werk als primaire inkomstenbron
Totale populatie jongeren	656.766	17%	18%	12%
Criminaliteit				
Verdachte van een misdrijf in 2017	10.940	36%	38%	28%
Recidivist in 2017	2.086	52%	56%	41%
Verdachte van een misdrijf in periode 2013-2016	46.961	27%	29%	22%
In HALT-register in periode 2013-2016	83	60%	48%	28%
Schulden				
Wanbetaler ZVW-premie in 2017	10.547	53%	54%	42%
Wanbetaler ZVW-premie in 2016 en 2017	6.544	54%	55%	43%

Bron: CBS microdata. Bewerkingen door SEO Economisch Onderzoek

Beschrijving groep jongeren met startkwalificatie en ten minste één risicokenmerk

Van de totale onderzoeksgroep van 656.766 jongeren zijn er 291.264 jongeren die ten minste één van de risicokenmerken hebben die in Tabel 2.3 en Tabel 3.3 staan vermeld. Deze risicokenmerken sluiten elkaar echter niet uit en er kan daarom sprake zijn van overlap. Tabel A.9 en Tabel A.10 laten zien in hoeverre de risicokenmerken voorkomen bij de totale groep jongeren met ten minste één van de risicokenmerken. De tabellen laten daarmee het relatieve aandeel van een risicokenmerk zien in de totale set risicokenmerken. Afzonderlijk hebben de risicokenmerken die betrekking hebben op een specifiek hoogst behaald onderwijsniveau- en richting een relatief klein aandeel in de totale set risicokenmerken, sommige minder dan een procent. Gezamenlijk is het aandeel van deze risicokenmerken 16 procent. Meer dan de helft van de jongeren met ten minste één risicokenmerk heeft een beperkt arbeidsverleden (minder dan 55 procent van de maanden gewerkt sinds hun 15e).

Tabel A.9 Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening en gezondheidszorg op niveau Mbo 2 BOL de meest voorkomende risicokenmerken op het gebied van onderwijs voor de jongeren met ten minste één risicokenmerk

Risicokenmerk	Aantal	Aandeel
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo2 BBL		
Gezondheidszorg	386	0%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo2 BOL		
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	9.566	3%
Informatica	1.778	1%
Gezondheidszorg	9.969	3%
Onbekend	337	0%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo3 BOL		
Onbekend	347	0%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo4 BOL		
Onbekend	62	0%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo2 (BOL of BBL onbekend)		
Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis	74	0%
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	1.540	1%
Informatica	122	0%
Landbouw, diergeneeskunde en -verzorging	372	0%
Gezondheidszorg	427	0%
Dienstverlening	3.351	1%
Onbekend	1.784	1%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo3 (BOL of BBL onbekend)		
Onderwijs	113	0%
Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis	225	0%
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	1.555	1%
Informatica	244	0%
Gezondheidszorg	552	0%
Dienstverlening	4.123	1%
Onbekend	3.908	1%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo4 (BOL of BBL onbekend)		
Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis	656	0%
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	4.991	2%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is bovenbouw havo/vwo		
Onbekend	1.025	0%
N	291.264	

Bron: CBS microdata. Bewerkingen door SEO Economisch Onderzoek

Tabel A.10 Meer dan de helft van de jongeren met ten minste één risicokenmerk heeft een beperkt arbeidsverleden

Risicokenmerk	Aantal	Aandeel
Persoonskenmerken		
18 jaar	5.744	2%
Alleenstaande ouder	5.369	2%
Werken		
Minder dan 55% van de maanden gewerkt sinds 15 ^e	158.061	54%
Minder dan 10% van de maanden werk als hoofdinkomstenbron sinds 15 ^e	104.584	36%
Zorg		
Medicijnen voor stemmingsstoornissen	17.275	6%
Medicijnen voor psychose of bipolaire stoornis	4.801	2%
Gebruik medicijnen uit meer dan 8 hoofdgroepen	777	0%
Zorgkosten boven de 3.000 euro in 2017	48.592	17%
Zorgkosten boven de 1.500 euro in 2016 én 2017	32.236	11%
Gebruik GGZ-zorg in 2017	35.715	12%
Criminaliteit		
Verdachte van een misdrijf in 2017	10.940	4%
Schulden		
Wanbetaler ZVW-premie in 2017	10.547	4%
N	291.264	

Bron: CBS microdata. Bewerkingen door SEO Economisch Onderzoek

Bijlage B Risicokenmerken voor andere beslisregels

Risicokenmerken opleiding bij factor 1,5

De lijst met hoogst behaalde opleiding neemt toe wanneer een minder strenge beslisregel wordt gebruikt – zie Tabel B.1. De richtingen die bij een factor 2 niet als risicokenmerk worden gezien maar bij een factor 1,5 wel, zijn vetgedrukt in de tabel. Vooral op niveau mbo4 waarbij BOL of BBL onbekend is, zijn er meer richtingen die bij een factor 1,5 als risicokenmerk worden gezien.

Tabel B.1 De lijst met risicokenmerken neemt toe bij een beslisregel op basis van factor 1,5

Kenmerk	Omvang groep	Definitie 1: economisch niet zelfstandig	Definitie 2: geen duurzame arbeidsmarktpositie	Definitie 3: geen werk als primaire inkomstenbron
Totale populatie jongeren	656.766	17%	18%	12%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo2 BBL				
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	3.755	33%	22%	19%
Gezondheidszorg	386	41%	25%	25%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo2 BOL				
Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis	949	42%	34%	22%
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	9.566	48%	40%	29%
Informatica	1.778	40%	40%	29%
Gezondheidszorg	9.969	47%	37%	28%
Onbekend	337	47%	41%	33%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo3 BOL				
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	10.742	28%	24%	18%
Onbekend	347	47%	43%	34%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo4 BOL				
Onbekend	62	35%	45%	37%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo2 (BOL of BBL onbekend)				
Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis	74	54%	46%	42%
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	1.540	50%	49%	42%
Informatica	122	45%	48%	44%
Techniek, industrie en bouwkunde	1.714	30%	33%	30%
Landbouw, diergeneeskunde en -verzorging	372	39%	32%	30%
Gezondheidszorg	427	74%	64%	57%
Dienstverlening	3.351	37%	37%	35%

Kenmerk	Omvang groep	Definitie 1: economisch niet zelfstandig	Definitie 2: geen duurzame arbeidsmarktpositie	Definitie 3: geen werk als primaire inkomstenbron
Totale populatie jongeren	656.766	17%	18%	12%
Onbekend	1.784	54%	47%	36%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo3 (BOL of BBL onbekend)				
Algemeen	68	29%	24%	19%
Onderwijs	113	40%	36%	35%
Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis	225	42%	34%	35%
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	1.555	40%	38%	33%
Informatica	244	39%	35%	32%
Gezondheidszorg	552	46%	38%	34%
Dienstverlening	4.123	36%	33%	32%
Onbekend	3.908	46%	38%	28%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo4 (BOL of BBL onbekend)				
Onderwijs	174	29%	32%	30%
Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis	656	40%	34%	35%
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	4.991	38%	38%	36%
Wiskunde, natuurwetenschappen	58	22%	31%	34%
Informatica	345	34%	33%	28%
Landbouw, diergeneeskunde en -verzorging	1.176	34%	30%	33%
Gezondheidszorg	1.813	28%	30%	27%
Dienstverlening	3.663	30%	32%	30%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is bovenbouw havo of vwo				
Algemeen	53.881	34%	30%	17%
Onbekend	1.025	47%	48%	26%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is wo				
Onbekend	2.399	37%	34%	22%

Bron: CBS microdata. Bewerkingen door SEO Economisch Onderzoek

Overige risicokenmerken bij factor 1,5

Tabel B.2 laat zien dat onder andere niet-westerse migratieachtergrond samenhangt met een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie wanneer een factor 1,5 wordt gebruikt. Ook worden aanvullende op de 18-jarigen, ook alle 19-jarigen als potentieel kwetsbaar gezien. De grens voor beperkte werkervaring als risicokenmerk gaat omlaag: indien een jongere minder dan 75 procent van de maanden heeft gewerkt (was 55 procent) of minder dan 25 procent van de maanden werk als hoofdinkomstenbron had (was 10 procent), geldt deze jongere als (potentieel) kwetsbaar op de arbeidsmarkt. Ook de grens voor zorgkosten als risicokenmerk gaat omlaag: zorgkosten boven de € 1.000 euro in 2017 (was € 3.000 euro) of zorgkosten boven de € 500 euro in 2016 én 2017 (was € 1.500 euro) gelden als risicokenmerken bij een factor 1,5.

Tabel B.2 Niet-westerse migratieachtergrond een risicokenmerk bij factor 1,5

Kenmerk	Omvang groep	Definitie 1: economisch niet zelfstandig	Definitie 2: geen duurzame arbeidsmarktpositie	Definitie 3: geen werk als primaire inkomstenbron
Totale populatie jongeren	656.766	17%	18%	12%
Persoonskenmerken				
18 jaar	5.744	66%	42%	18%
19 jaar	16.888	45%	30%	14%
1^e generatie niet-westerse migratieachtergrond	18.177	33%	36%	24%
2^e generatie niet-westerse migratieachtergrond	64.132	31%	32%	23%
1^e generatie westerse migratieachtergrond	13.637	26%	31%	22%
Paar met kinderen	38.968	34%	26%	23%
Alleenstaande ouder	5.369	58%	52%	51%
Werken				
Minder dan 75% van de maanden gewerkt sinds 15^e	299.944	28%	28%	18%
Minder dan 25% van de maanden werk als hoofdinkomstenbron sinds 15^e	272.269	27%	28%	16%
Zorg				
Medicijnen voor stemmingsstoornissen	17.275	38%	36%	31%
Medicijnen voor psychose of bipolaire stoornis	4.801	58%	55%	50%
Gebruik medicijnen uit 6 tot 8 hoofdgroepen	6.309	32%	30%	27%
Gebruik medicijnen uit meer dan 8 hoofdgroepen	777	39%	37%	35%
Zorgkosten boven de 1.000 euro in 2017	120.614	27%	26%	22%
Zorgkosten boven de 500 euro in 2016 én 2017	32.236	35%	33%	28%
Gebruik GGZ-zorg in 2017	35.715	36%	36%	30%
Criminaliteit				
Verdachte van een misdrijf in 2017	10.940	36%	38%	28%
Verdachte van een misdrijf in periode 2013-2016	46.961	27%	29%	22%
In HALT-register in periode 2013-2016	5.550	38%	33%	18%
Schulden				
Wanbetaler ZVW-premie in 2017	10.547	53%	54%	42%

Bron: CBS microdata. Bewerkingen door SEO Economisch Onderzoek

Risicokenmerken opleiding bij factor 2,5

De lijst met hoogst behaalde opleidingsrichtingen en -niveaus die als risicokenmerk worden gezien neemt flink af wanneer een factor 2,5 wordt gebruikt. In Tabel B.3 zijn deze opleidingsniveaus doorgestreept. Alleen op het niveau mbo2 waarbij het onbekend is of het om een BOL- of BBL-opleiding gaat blijven er meerdere opleidingsrichtingen over.

Tabel B.3 De lijst met risicokenmerken neemt aanzienlijk af bij een beslisregel op basis van factor 2,5

Kenmerk	Omvang groep	Definitie 1: economisch niet zelfstandig	Definitie 2: geen duurzame arbeidsmarktpositie	Definitie 3: geen werk als primaire inkomstenbron
Totale populatie jongeren	656.766	17%	18%	12%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo2 BBL				
Gezondheidszorg	386	41%	25%	25%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo2 BOL				
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	9.566	48%	40%	29%
Informatica	1.778	40%	40%	29%
Gezondheidszorg	9.969	47%	37%	28%
Onbekend	337	47%	41%	33%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo3 BOL				
Onbekend	347	47%	43%	34%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo4 BOL				
Onbekend	62	35%	45%	37%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo2 (BOL of BBL onbekend)				
Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis	74	54%	46%	42%
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	1.540	50%	49%	42%
Informatica	122	45%	48%	44%
Landbouw, diergeneeskunde en -verzorging	372	39%	32%	30%
Gezondheidszorg	427	74%	64%	57%
Dienstverlening	3.351	37%	37%	35%
Onbekend	1.784	54%	47%	36%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo3 (BOL of BBL onbekend)				
Onderwijs	113	40%	36%	35%
Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis	225	42%	34%	35%
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	1.555	40%	38%	33%
Informatica	244	39%	35%	32%
Gezondheidszorg	552	46%	38%	34%
Dienstverlening	4.123	36%	33%	32%
Onbekend	3.908	46%	38%	28%

Kenmerk	Omvang groep	Definitie 1: economisch niet zelfstandig	Definitie 2: geen duurzame arbeidsmarktpositie	Definitie 3: geen werk als primaire inkomstenbron
Hoogst behaalde onderwijsniveau is mbo4 (BOL of BBL onbekend)				
Vormgeving, kunst, talen en geschiedenis	656	40%	34%	35%
Recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	4.991	38%	38%	36%
Hoogst behaalde onderwijsniveau is bovenbouw havo/vwo				
Onbekend	1.025	47%	48%	26%

Bron: CBS microdata. Bewerkingen door SEO Economisch Onderzoek

Overige risicokenmerken bij factor 2,5

Ook bij de overige kenmerken vallen veel risicokenmerken af wanneer een factor 2,5 wordt gebruikt – Tabel B.4. Geen van de persoonskenmerken wordt nog als risicokenmerk gezien. De grens voor beperkte werkervaring als risicokenmerk gaat omhoog: indien een jongere minder dan 40 procent van de maanden heeft gewerkt (was 55 procent) of minder dan 5 procent van de maanden werk als hoofdinkomstenbron had (was 10 procent), geldt deze jongere als (potentieel) kwetsbaar op de arbeidsmarkt. De grens voor zorgkosten als risicokenmerk gaat ook omhoog: zorgkosten boven de € 7.500 euro in 2017 (was € 3.000 euro) of zorgkosten boven de € 4.000 euro in 2016 én 2017 (was € 1.500 euro) gelden als risicokenmerken bij een factor 1,5. Verder wordt alleen GGZ-gebruik in 2017 én 2016 bij een factor 2,5 als risicokenmerk gezien en geldt een jongere die verdacht wordt van een misdrijf in 2017 alleen als kwetsbaar indien degene een recidivist is.

Tabel B.4 Persoonskenmerken geen risicokenmerken bij een beslisregel op basis van factor 2,5

Kenmerk	Omvang groep	Definitie 1: economisch niet zelfstandig	Definitie 2: geen duurzame arbeidsmarktpositie	Definitie 3: geen werk als primaire inkomstenbron
Totale populatie jongeren	656.766	17%	18%	12%
Persoonskenmerken				
18 jaar	5.744	66%	42%	18%
Alleenstaande ouder	5.369	58%	52%	51%
Werken				
Minder dan 55% van de maanden gewerkt sinds 15 ^e	158.061	37%	37%	22%
Minder dan 40% van de maanden gewerkt sinds 15 ^e	88.321	46%	46%	28%
Minder dan 10% van de maanden werk als hoofdinkomstenbron sinds 15 ^e	104.584	40%	40%	22%
Minder dan 5% van de maanden werk als hoofdinkomstenbron sinds 15 ^e	48.608	55%	57%	32%
Zorg				
Medicijnen voor stemmingsstoornissen	17.275	38%	36%	31%

Kenmerk	Omvang groep	Definitie 1: economisch niet zelfstandig	Definitie 2: geen duurzame arbeidsmarktpositie	Definitie 3: geen werk als primaire inkomstenbron
Medicijnen voor psychose of bipolaire stoornis	4.801	58%	55%	50%
Gebruik medicijnen uit meer dan 8 hoofdgroepen	777	39%	37%	35%
Zorgkosten boven de 3.000 euro in 2017	48.592	35%	33%	29%
Zorgkosten boven de 7.500 euro in 2017	14.567	44%	42%	38%
Zorgkosten boven de 1.500 euro in 2016 én 2017	32.236	35%	33%	28%
Zorgkosten boven de 4.000 euro in 2016 én 2017	9.803	43%	40%	36%
Gebruik GGZ-zorg in 2017	35.715	36%	36%	30%
Gebruik GGZ-zorg in 2016 én 2017	11.620	46%	44%	38%
Criminaliteit				
Verdachte van een misdrijf in 2017	10.940	36%	38%	28%
Recidivist 2017	2.086	52%	56%	41%
Schulden				
Wanbetaler ZVW-premie in 2017	10.547	53%	54%	42%

Bron: CBS microdata. Bewerkingen door SEO Economisch Onderzoek

Bijlage C Uitkomsten andere beslisregels

Voor de definitie van kwetsbaarheid is een lijst van risicokenmerken gedefinieerd die een verhoging van de kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie geven. Als uitgangssituatie is daarvoor gekeken naar kenmerken die een verdubbeling van de gemiddelde kans op een kwetsbare arbeidsmarktpositie geven. Het is ook mogelijk om een strengere of minder strenge beslisregel te hanteren. Indien wordt gekeken naar de kenmerken die een verhoging van de kans met factor 1,5 geven, resulteert dit in een langere lijst met risicokenmerken en worden meer jongeren als kwetsbaar aangemerkt. In dit geval worden bijvoorbeeld alle personen met een niet-westerse migratieachtergrond aangemerkt als kwetsbaar, wat de totale groep aanzienlijk vergroot. Wanneer een factor 2,5 wordt gehanteerd, worden juist minder jongeren als kwetsbaar aangemerkt. Zo valt er nagenoeg geen enkele opleidingsrichting meer onder de definitie (potentieel) kwetsbaar.

Tabel C.1 geeft de cijfers over gerichtheid indien een minder strenge regel wordt gebruikt (factor 1,5). In dat geval wordt een groot deel van de jongeren als kwetsbaar gedefinieerd en is het gerichtheidspercentage dan ook aanzienlijk hoger.

Tabel C.1 Gerichtheid hoger wanneer een minder strenge beslisregel wordt gehanteerd

Gerichtheid bij beslisregel 1,5x								
Leeftijd	Geen startkwalificatie	Wel startkwalificatie, (potentieel) kwetsbaar	Wel startkwalificatie, niet (potentieel) kwetsbaar	BBL volgend, geen startkwalificatie	BBL volgend, wel startkwalificatie, (potentieel) kwetsbaar	BBL volgend, wel startkwalificatie, niet (potentieel) kwetsbaar	Startkwalificatie onbekend	Totaal banen
Deelcirkel Figuur 3.1	C	E	F	C _{BBL}	E _{BBL}	F _{BBL}	Onb	T
18 jaar	6.532 (46%)	3.162 (22%)	0 (0%)	3.646 (26%)	477 (3%)	0 (0%)	255 (2%)	14.072
19 jaar	5.220 (33%)	5.277 (33%)	0 (0%)	3.069 (19%)	1.532 (10%)	0 (0%)	905 (6%)	16.003
20 jaar	3.605 (22%)	6.904 (42%)	508 (3%)	1.657 (10%)	1.871 (11%)	131 (1%)	1.763 (11%)	16.439
21 jaar	2.131 (15%)	6.964 (50%)	785 (6%)	687 (5%)	1.255 (9%)	172 (1%)	2.020 (14%)	14.014
22 jaar	2.803 (11%)	13.206 (53%)	2.724 (11%)	599 (2%)	1.402 (6%)	378 (2%)	3.708 (15%)	24.820
23 jaar	2.751 (11%)	13.050 (52%)	3.236 (13%)	392 (12%)	1.021 (4%)	302 (1%)	4.456 (18%)	25.208
24 jaar	2.600 (11%)	11.965 (50%)	2.999 (13%)	296 (1%)	778 (3%)	210 (1%)	4.980 (21%)	23.828
25 jaar	2.568 (12%)	10.985 (50%)	2.616 (12%)	210 (1%)	561 (3%)	161 (1%)	4.966 (23%)	22.067
26 jaar	2.568 (13%)	9.658 (48%)	2.274 (11%)	157 (1%)	466 (2%)	108 (1%)	4.872 (24%)	20.103
Totaal	30.778 (17%)	81.171 (46%)	15.142 (9%)	10.713 (6%)	9.363 (5%)	1.462 (1%)	27.925 (16%)	176.554
Gerichtheid, incl. BBL-volgenden, incl. startkwalificatie onbekend = $(C + C_{BBL} + E + E_{BBL}) / T = 75\%$ Gerichtheid, excl. BBL-volgenden, incl. startkwalificatie onbekend = $(C + E) / (C + E + F + Onb) = 72\%$ Gerichtheid, incl. BBL-volgenden, excl. startkwalificatie onbekend = $(C + C_{BBL} + E + E_{BBL}) / (C + C_{BBL} + E + E_{BBL} + F + F_{BBL}) = 89\%$ Gerichtheid, excl. BBL-volgenden, excl. startkwalificatie onbekend = $(C + E) / (C + E + F) = 88\%$								

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van CBS Microdata.

Tabel C.2 geeft de cijfers over gerichtheid voor een strengere beslisregel (factor 2,5). In dat geval wordt een kleiner deel van de jongeren als kwetsbaar gedefinieerd en is het gerichtheidspercentage ook lager.

Tabel C.2 Gerichtheid hoger wanneer een minder strenge beslisregel wordt gehanteerd

Gerichtheid bij beslisregel 2,5x								
Leeftijd	Geen startkwalificatie	Wel startkwalificatie, (potentieel) kwetsbaar	Wel startkwalificatie, niet (potentieel) kwetsbaar	BBL volgend, geen startkwalificatie	BBL volgend, wel startkwalificatie, (potentieel) kwetsbaar	BBL volgend, wel startkwalificatie, niet (potentieel) kwetsbaar	Startkwalificatie onbekend	Totaal banen
Deelcirkel Figuur 3.1	C	E	F	C _{BBL}	E _{BBL}	F _{BBL}	Onb	T
18 jaar	6.532 (46%)	2.310 (16%)	852 (6%)	3.646 (26%)	374 (3%)	103 (1%)	255 (2%)	14.072
19 jaar	5.220 (33%)	3.058 (19%)	2.219 (14%)	3.069 (19%)	1.051 (7%)	481 (3%)	905 (6%)	16.003
20 jaar	3.605 (22%)	2.897 (18%)	4.515 (27%)	1.657 (10%)	799 (5%)	1.203 (7%)	1.763 (11%)	16.439
21 jaar	2.131 (15%)	2.276 (16%)	5.475 (39%)	687 (5%)	347 (2%)	1.080 (8%)	2.020 (14%)	14.014
22 jaar	2.803 (11%)	3.596 (14%)	12.334 (50%)	599 (2%)	290 (1%)	1.490 (6%)	3.708 (15%)	24.820
23 jaar	2.751 (11%)	3.322 (13%)	12.964 (51%)	392 (12%)	200 (1%)	1.123 (4%)	4.456 (18%)	25.208
24 jaar	2.600 (11%)	3.012 (13%)	11.952 (50%)	296 (1%)	178 (1%)	810 (3%)	4.980 (21%)	23.828
25 jaar	2.568 (12%)	2.557 (12%)	11.044 (50%)	210 (1%)	107 (0%)	615 (3%)	4.966 (23%)	22.067
26 jaar	2.568 (13%)	2.313 (12%)	9.619 (48%)	157 (1%)	106 (1%)	468 (2%)	4.872 (24%)	20.103
Totaal	30.778 (17%)	25.339 (14%)	70.974 (40%)	10.713 (6%)	3.452 (2%)	7.373 (4%)	27.925 (16%)	176.554
<p>Gerichtheid, incl. BBL-volgenden, incl. startkwalificatie onbekend = $(C + C_{BBL} + E + E_{BBL}) / T = 40\%$</p> <p>Gerichtheid, excl. BBL-volgenden, incl. startkwalificatie onbekend = $(C + E) / (C + E + F + Onb) = 36\%$</p> <p>Gerichtheid, incl. BBL-volgenden, excl. startkwalificatie onbekend = $(C + C_{BBL} + E + E_{BBL}) / (C + C_{BBL} + E + E_{BBL} + F + F_{BBL}) = 47\%$</p> <p>Gerichtheid, excl. BBL-volgenden, excl. startkwalificatie onbekend = $(C + E) / (C + E + F) = 44\%$</p>								

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van CBS Microdata.

Bijlage D Gevolgen aanpassen parameters voor gerichtheid

Tabel 3.6 en Tabel 3.7 in de hoofdtekst laten zien hoe de gerichtheid van het LKV jongeren verandert indien de parameters worden aangepast, wanneer alle banen die onder het LKV jongeren vallen worden meegenomen. Deze bijlage geeft de verandering in de gerichtheid wanneer de banen van personen van wie het onbekend is of ze een startkwalificatie hebben en personen die BBL volgen, buiten beschouwing worden gelaten.

Exclusief startkwalificatie onbekend

Tabel D.1 toont hoe het aandeel jongeren zonder startkwalificatie verandert indien de urennorm en uurloonnorm worden aangepast en wanneer de banen van personen van wie het onbekend is of ze een startkwalificatie hebben, buiten beschouwing worden gelaten.

Tabel D.1 Aandeel LKVJ-banen ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie neemt licht af als de urennorm wordt verlaagd

Aandeel LKVJ-banen ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie en totaal aantal LKVJ-banen		Aanpassen urennorm							
		Geen urennorm	1/5	2/5	3/5	4/5	Huidig	6/5	7/5
Aanpassen uurloonnorm	1/5	24%	25%	26%	27%	28%	28%	30%	31%
		136.915	70.863	46.240	31.873	23.329	17.194	12.440	8.218
	2/5	25%	26%	27%	28%	28%	29%	29%	31%
		291.180	162.552	110.770	78.477	57.929	43.289	31.639	21.148
	3/5	26%	27%	28%	29%	29%	29%	30%	31%
		469.106	272.775	189.008	135.261	100.297	75.245	55.634	37.802
	4/5	26%	27%	28%	28%	29%	29%	29%	30%
		654.863	392.186	274.895	198.189	147.667	111.251	82.821	56.992
	Huidig	27%	27%	27%	28%	28%	28%	28%	29%
		829.897	507.097	359.066	260.845	195.635	148.629	111.575	77.792
6/5	26%	26%	27%	27%	27%	27%	27%	28%	
	988.193	613.962	439.197	321.615	242.945	185.808	140.436	99.057	
7/5	26%	26%	26%	27%	27%	26%	26%	27%	
	1.133.558	713.336	514.894	380.219	289.200	222.536	169.383	120.756	
8/5	26%	26%	26%	26%	26%	25%	25%	26%	
	1.261.729	803.963	585.773	436.202	334.237	258.851	198.041	142.199	

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van CBS Microdata.

Toelichting: De percentages in de tabel geven het gerichtheidspercentage aan wanneer de urennorm en de uurloonnorm met een bepaalde factor worden verhoogd of verlaagd. Onder het percentage is steeds vermeld hoeveel banen er in dat geval onder het LKV jongeren vallen.

Tabel D.2 laat zien welke gevolgen het aanpassen van de huidige parameters heeft voor het aandeel banen ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie, indien de banen van personen van wie het onbekend is of ze een startkwalificatie hebben, buiten beschouwing worden gelaten.

Tabel D.2 Gerichtheid het hoogst bij geen urennorm in combinatie met verlaagde bovengrenzen voor de uurloonnormen

Aandeel LKVJ-banen ingevuld door jongeren met startkwalificatie en een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie en het totaal aantal LKVJ-banen		Aanpassen urennorm							
		Geen urennorm	1/5	2/5	3/5	4/5	Huidig	6/5	7/5
Aanpassen uurloonnorm	1/5	57%	53%	49%	46%	42%	39%	36%	33%
	136.915	70.863	46.240	31.873	23.329	17.194	12.440	8.218	
	2/5	56%	52%	48%	44%	41%	38%	36%	33%
	291.180	162.552	110.770	78.477	57.929	43.289	31.639	21.148	
	3/5	55%	51%	47%	43%	40%	37%	35%	32%
	469.106	272.775	189.008	135.261	100.297	75.245	55.634	37.802	
	4/5	54%	50%	47%	43%	40%	37%	35%	32%
	654.863	392.186	274.895	198.189	147.667	111.251	82.821	56.992	
Huidig	54%	50%	46%	43%	39%	37%	34%	32%	
829.897	507.097	359.066	260.845	195.635	148.629	111.575	77.792		
6/5	53%	49%	46%	42%	39%	36%	34%	31%	
988.193	613.962	439.197	321.615	242.945	185.808	140.436	99.057		
7/5	53%	49%	46%	42%	39%	36%	33%	41%	
1.133.558	713.336	514.894	380.219	289.200	222.536	169.383	120.756		
8/5	53%	49%	46%	42%	39%	36%	33%	31%	
1.261.729	803.963	585.773	436.202	334.237	258.851	198.041	142.199		

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van CBS Microdata.

Toelichting: De percentages in de tabel geven het gerichtheidspercentage aan wanneer de urennorm en de uurloonnorm met een bepaalde factor worden verhoogd of verlaagd. Onder het percentage is steeds vermeld hoeveel banen er in dat geval onder het LKV jongeren vallen.

Exclusief BBL-volgenden

Tabel D.3 toont hoe het aandeel jongeren zonder startkwalificatie verandert indien de urennorm en uurloonnorm worden aangepast en wanneer de banen van BBL-volgenden buiten beschouwing worden gelaten.

Tabel D.3 Aandeel LKVJ-banen ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie neemt licht af als de urennorm wordt verlaagd

Aandeel LKVJ-banen ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie en totaal aantal LKVJ-banen		Aanpassen urennorm							
		Geen urennorm	1/5	2/5	3/5	4/5	Huidig	6/5	7/5
Aanpassen uurloonnorm	1/5	17%	17%	17%	18%	18%	18%	18%	19%
		172.059	89.804	57.618	39.306	28.612	21.100	15.108	10.027
	2/5	18%	18%	18%	19%	19%	19%	19%	19%
		358.555	199.317	132.428	92.483	67.647	50.237	36.288	24.252
	3/5	19%	19%	20%	20%	20%	20%	20%	20%
		555.476	319.344	215.537	151.994	111.528	83.008	60.598	40.984
	4/5	20%	20%	20%	21%	20%	20%	20%	20%
		757.792	446.826	304.944	216.366	159.211	118.690	87.194	59.580
	Huidig	21%	20%	21%	21%	20%	20%	19%	20%
		945.879	567.860	391.341	279.378	206.614	55.016	114.786	79.296
6/5	21%	20%	20%	21%	20%	19%	19%	19%	
	1.112.939	678.646	472.303	339.423	252.506	190.462	141.883	98.913	
7/5	21%	20%	20%	20%	20%	19%	18%	18%	
	1.264.085	780.161	547.871	396.743	296.910	225.146	168.887	118.824	
8/5	21%	20%	20%	20%	19%	18%	18%	18%	
	1.397.064	872.702	618.690	451.521	340.293	259.588	195.798	138.731	

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van CBS Microdata.

Toelichting: De percentages in de tabel geven het gerichtheidspercentage aan wanneer de urennorm en de uurloonnorm met een bepaalde factor worden verhoogd of verlaagd. Onder het percentage is steeds vermeld hoeveel banen er in dat geval onder het LKV jongeren vallen.

Tabel D.4 laat zien welke gevolgen het aanpassen van de huidige parameters heeft voor het aandeel banen ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie, indien de banen van BBL-volgendenden buiten beschouwing worden gelaten.

Tabel D.4 Gerichtheid kan met name vergroot worden door het uren criterium te verlagen

Aandeel LKVJ-banen ingevuld door jongeren met startkwalificatie en een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie en het totaal aantal LKVJ-banen		Aanpassen urennorm							
		Geen urennorm	1/5	2/5	3/5	4/5	Huidig	6/5	7/5
Aanpassen uurloonnorm	1/5	44%	40%	38%	35%	32%	29%	27%	25%
		172.059	89.804	57.618	39.306	28.612	21.100	15.108	10.027
	2/5	44%	41%	38%	34%	32%	30%	28%	26%
		358.555	199.317	132.428	92.483	67.647	50.237	36.288	24.252
	3/5	45%	42%	39%	36%	33%	30%	28%	26%
		555.476	319.344	215.537	151.994	111.528	83.008	60.598	40.984
	4/5	45%	42%	40%	36%	34%	31%	29%	27%
		757.792	446.826	304.944	216.366	159.211	118.690	87.194	59.580
	Huidig	46%	42%	40%	37%	34%	31%	29%	27%
		945.879	567.860	391.341	279.378	206.614	155.016	114.786	79.296
	6/5	46%	43%	40%	37%	34%	32%	29%	27%
		1.112.939	678.646	472.303	339.423	252.506	190.462	141.883	98.913
	7/5	46%	43%	40%	37%	34%	32%	30%	28%
		1.264.085	780.161	547.871	396.743	296.910	225.146	168.887	118.824
	8/5	46%	43%	40%	37%	35%	32%	30%	28%
		1.397.064	872.702	618.690	451.521	340.293	259.588	195.798	138.731

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van CBS Microdata.

Toelichting: De percentages in de tabel geven het gerichtheidspercentage aan wanneer de urennorm en de uurloonnorm met een bepaalde factor worden verhoogd of verlaagd. Onder het percentage is steeds vermeld hoeveel banen er in dat geval onder het LKV jongeren vallen.

Exclusief startkwalificatie onbekend en BBL-volgenden

Tabel D.3 toont hoe het aandeel jongeren zonder startkwalificatie verandert indien de urennorm en uurloonnorm worden aangepast en wanneer de banen van BBL-volgenden en de banen van personen van wie het onbekend is of ze een startkwalificatie hebben, buiten beschouwing worden gelaten.

Tabel D.5 Verandering in het aandeel van de LKVJ-banen dat wordt ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie door het aanpassen van de parameters

Aandeel LKVJ-banen ingevuld door jongeren zonder startkwalificatie en totaal aantal LKVJ-banen		Aanpassen urennorm							
		Geen urennorm	1/5	2/5	3/5	4/5	Huidig	6/5	7/5
Aanpassen uurloonnorm	1/5	23%	23%	24%	25%	25%	25%	26%	27%
		129.941	65.855	42.078	28.473	20.452	14.873	10.632	7.036
	2/5	24%	24%	24%	25%	25%	25%	26%	26%
		275.076	150.260	100.336	69.794	50.572	37.227	26.858	17.849
	3/5	24%	25%	25%	26%	26%	25%	26%	26%
		441.379	251.011	170.407	119.804	87.330	64.572	47.121	31.676
	4/5	25%	25%	25%	26%	25%	25%	25%	25%
		615.061	360.368	247.675	175.390	128.363	95.207	69.900	47.490
	Huidig	24%	24%	23%	23%	23%	22%	21%	21%
		778.420	465.554	323.369	230.701	169.971	127.091	94.113	64.731
6/5	25%	24%	24%	25%	24%	23%	23%	23%	
	926.085	563.420	395.497	284.354	210.958	158.723	118.294	82.182	
7/5	25%	24%	24%	24%	23%	22%	22%	22%	
	1.061.464	654.278	463.620	336.268	251.257	190.199	142.775	100.162	
8/5	24%	24%	23%	23%	23%	22%	21%	21%	
	1.397.064	872.702	618.690	451.521	340.293	259.588	195.798	138.731	

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van CBS Microdata.

Toelichting: De percentages in de tabel geven het gerichtheidspercentage aan wanneer de urennorm en de uurloonnorm met een bepaalde factor worden verhoogd of verlaagd. Onder het percentage is steeds vermeld hoeveel banen er in dat geval onder het LKV jongeren vallen.

Tabel D.6 laat zien welke gevolgen het aanpassen van de huidige parameters heeft voor het aandeel banen ingevuld door (potentieel) kwetsbare jongeren met startkwalificatie, indien de uren- en uurloonnorm worden aangepast en wanneer de banen van BBL-volgende én de banen van personen van wie het onbekend is of ze een startkwalificatie hebben, buiten beschouwing worden gelaten.

Tabel D.6 Veranderingen in gerichtheid wanneer banen van BBL-volgenden en banen van personen van wie het onbekend is of ze een startkwalificatie hebben, buiten beschouwing worden gelaten

Aandeel LKVJ-banen ingevuld door jongeren met startkwalificatie en een (potentieel) kwetsbare arbeidsmarktpositie en het totaal aantal LKVJ-banen		Aanpassen urennorm							
		Geen urennorm	1/5	2/5	3/5	4/5	Huidig	6/5	7/5
Aanpassen uurloonnorm	1/5	58%	55%	52%	48%	44%	41%	38%	35%
		129.941	65.855	42.078	28.473	20.452	14.873	10.632	7.036
	2/5	57%	54%	50%	46%	43%	40%	38%	35%
		275.076	150.260	100.336	69.794	50.572	37.227	26.858	17.849
	3/5	56%	53%	49%	45%	42%	39%	36%	34%
		441.379	251.011	170.407	119.804	87.330	64.572	47.121	31.676
	4/5	56%	52%	49%	45%	42%	39%	36%	34%
		615.061	360.368	247.675	175.390	128.363	95.207	69.900	47.490
	Huidig	55%	52%	48%	44%	41%	38%	36%	33%
		778.420	465.554	323.369	230.701	169.971	127.091	94.113	64.731
6/5	55%	51%	48%	44%	41%	38%	35%	33%	
	926.085	563.420	395.497	284.354	210.958	158.723	118.294	82.182	
7/5	55%	51%	47%	44%	41%	38%	35%	33%	
	1.061.464	654.278	463.620	336.268	251.257	190.199	142.775	100.162	
8/5	54%	51%	47%	44%	40%	37%	35%	33%	
	1.180.992	737.481	527.829	386.307	290.998	221.821	167.492	118.372	

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van CBS Microdata.

Toelichting: De percentages in de tabel geven het gerichtheidspercentage aan wanneer de urennorm en de uurloonnorm met een bepaalde factor worden verhoogd of verlaagd. Onder het percentage is steeds vermeld hoeveel banen er in dat geval onder het LKV jongeren vallen.

Bijlage E Beschrijving LKV jongeren banen

Deze bijlage geeft een beschrijving van de banen die voldoen aan de parameters van het LKV jongeren. Er is gekeken naar de sector en bedrijfsgrootte van de bedrijven waar de LKVJ-banen hebben plaatsgevonden. Ook is gekeken naar het contracttype en baansoort van de LKVJ-banen.

Sector

De sector groot- en detailhandel heeft absoluut gezien de meeste banen die voldoen aan de parameters voor het LKV jongeren - zie Tabel E 1. Ook in de zakelijke dienstverlening (met name de uitzendsector) en horeca (logies-, maaltijd- en drankverstrekking) zijn er absoluut gezien veel LKVJ-banen. Ten opzichte van de sectorverdeling van alle banen van jongeren (zie laatste kolom van de tabel), zijn er echter relatief weinig banen in de uitzendsector die voldoen aan de parameters en relatief veel in de groot- en detailhandel. Ook voor de sectoren industrie en horeca zijn er ten opzichte van het totaal aantal banen van jongeren relatief veel banen die voldoen aan de parameters. Opvallend is dat in de publieke en semipublieke sectoren relatief weinig banen aan de parameters voldoen, terwijl in bijvoorbeeld in de zorg wel relatief veel jongeren actief zijn.

Tabel E 1 Meeste LKVJ-banen in detail- en groothandel en zakelijke dienstverlening

Sector (Standaardbedrijfsindeling 2008)	Aantal	Aandeel	Sectorverdeling totaal
Landbouw, bosbouw en visserij	3.955	2%	2%
Industrie	10.686	6%	4%
Bouwnijverheid	4.047	2%	2%
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	53.174	30%	18%
Vervoer en opslag	5.055	3%	3%
Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	27.094	15%	11%
Informatie en communicatie	3.456	2%	3%
Financiële instellingen	1.034	1%	1%
Advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening	7.288	4%	5%
Verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening, waaronder	39.572	22%	29%
- Arbeidsbemiddeling, uitzendbureaus en personeelsbeheer	33.616	19%	26%
Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen	1.359	1%	2%
Onderwijs	2.491	1%	4%
Gezondheids- en welzijnszorg	5.892	3%	12%
Cultuur, sport en recreatie	3.378	2%	3%
Overige dienstverlening	6.818	4%	1%
Overig	1.255	1%	1%
Totaal	176.554	100%	100%

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van CBS Microdata.

Bedrijfsgrootte

Relatief veel van de LKVJ-banen vinden plaats bij werkgevers van 5 tot 49 werknemers – zie Tabel E.2. Ook bij werknemers met meer dan 2.000 werknemers zijn er relatief veel banen die voldoen aan de parameters voor het LKV jongeren.

Tabel E.2 Relatief veel LKVJ-banen bij werkgevers met 5 tot 49 werknemers

Bedrijfsgrootte	Aantal	Aandeel
1 werkzaam persoon	2.686	2%
2 werkzame personen	4.405	2%
3 tot 4 werkzame personen	10.584	6%
5 tot 9 werkzame personen	19.923	11%
10 tot 19 werkzame personen	19.596	11%
20 tot 49 werkzame personen	22.945	13%
50 tot 99 werkzame personen	14.451	8%
100 tot 149 werkzame personen	7.399	4%
150 tot 199 werkzame personen	4.993	3%
200 tot 249 werkzame personen	3.267	2%
250 tot 449 werkzame personen	12.838	7%
500 tot 999 werkzame personen	14.206	8%
1.000 tot 1.999 werkzame personen	12.400	7%
Meer dan 2.000 werkzame personen	26.861	15%
Totaal	176.554	100%

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van CBS Microdata.

Contract- en baansoort

Ongeveer drie kwart van de LKVJ-banen zijn reguliere banen – zie Tabel E.3. Bij het overige kwart van de banen gaat het grotendeels om uitzend- en oproepbanen. Daarnaast gaat het bij een groot deel van de banen om banen op een contract voor bepaalde tijd. Er zijn iets meer voltijdbanen die voldoen aan de parameters dan deeltijdbanen.

Tabel E.3 In meer dan twee derde van de LKVJ-banen gaat het om banen op een contract voor bepaalde tijd

Type baan/contract	Aantal	Aandeel
Baansoort		
Stagiaire	2.088	1%
Wsw'er	1.572	1%
Uitzendkracht	26.182	15%
Oproepkracht	18.113	10%
Regulier	128.599	73%
Contracttype		
Bepaalde tijd	123.143	70%
Onbepaalde tijd	53.411	30%
Voltijd/deeltijd		
Voltijd	101.927	58%
Deeltijd	74.627	42%
Totaal	176.554	100%

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van CBS Microdata.

Persoonskenmerken

Tabel E.4 geeft een beschrijving van de (potentieel) kwetsbare jongeren met LKVJ-banen met startkwalificatie, voor de drie varianten van de beslisregel voor kwetsbaarheid. De grootste verschillen tussen de groep kwetsbare jongeren op basis van de drie beslisregels zijn op het gebied van werkervaring en zorggebruik. De laatste kolom geeft de beschrijving van de totale groep jongeren met banen die voldoen aan de parameters voor het LKV jongeren. Voor een deel van deze groep (de niet-ingezetenen en recent naar Nederland gemigreerde jongeren) geldt dat de achtergrondmerken onbekend zijn.

Tabel E.4 Beschrijving van de (potentieel) kwetsbare jongeren met LKVJ-banen mét startkwalificatie

	Jongeren met startkwalificatie en (potentieel) kwetsbaar bij beslisregel factor 2	Jongeren met startkwalificatie en (potentieel) kwetsbaar bij beslisregel factor 1,5	Jongeren met startkwalificatie en (potentieel) kwetsbaar bij beslisregel factor 2,5	Totaal jongeren met LKVJ-banen
Leeftijd en geslacht				
Man	51%	52%	54%	55%
Vrouw	49%	48%	46%	45%
Gemiddelde leeftijd	22,2	22,6	21,8	22,4
Migratieachtergrond				
Autochtoon	79%	80%	77%	68%
1e generatie niet-westerse migratieachtergrond	4%	3%	5%	4%
2e generatie niet-westerse migratieachtergrond	10%	10%	11%	7%
1e generatie westerse migratieachtergrond	2%	2%	3%	17%

	Jongeren met startkwalificatie en (potentieel) kwetsbaar bij beslisregel factor 2	Jongeren met startkwalificatie en (potentieel) kwetsbaar bij beslisregel factor 1,5	Jongeren met startkwalificatie en (potentieel) kwetsbaar bij beslisregel factor 2,5	Totaal jongeren met LKVJ-banen
2e generatie westerse migratieachtergrond	5%	4%	5%	4%
Woonsituatie				
thuiswonend kind	65%	62%	68%	55%
alleenstaande	15%	16%	15%	14%
paar zonder kinderen	13%	16%	10%	14%
paar met kinderen	2%	3%	2%	2%
alleenstaande ouder	1%	0%	2%	0%
overig huishouden	3%	3%	3%	3%
onbekend	0%	0%	0%	12%
Hoogst behaalde opleidingsniveau				
Laag	0%	0%	0%	23%
Midden, MBO2 BBL	4%	6%	4%	4%
Midden, MBO3 BBL	3%	4%	2%	4%
Midden, MBO4 BBL	1%	1%	0%	1%
Midden, MBO2 BOL	17%	14%	15%	8%
Midden, MBO3 BOL	10%	12%	10%	7%
Midden, MBO4 BOL	22%	24%	20%	15%
Midden, MBO2 onbekend	3%	2%	3%	1%
Midden, MBO3 onbekend	4%	3%	2%	2%
Midden, MBO4 onbekend	4%	4%	3%	2%
Midden, bovenbouw havo, vwo	22%	20%	31%	11%
Hoog, HBO	7%	7%	6%	4%
Hoog, WO	4%	3%	4%	2%
Onbekend	0%	0%	0%	16%
Opleidingsrichting hoogst behaalde onderwijs				
algemeen	22%	20%	29%	21%
onderwijs	1%	1%	1%	1%
vormgeving, kunst, talen en geschiedenis	6%	6%	5%	4%
journalistiek, gedrag en maatschappij	2%	2%	2%	1%
recht, administratie, handel en zakelijke dienstverlening	21%	21%	18%	15%
wiskunde, natuurwetenschappen	0%	0%	1%	0%
informatica	3%	3%	4%	2%
techniek, industrie en bouwkunde	9%	10%	9%	11%

	Jongeren met startkwalificatie en (potentieel) kwetsbaar bij beslisregel factor 2	Jongeren met startkwalificatie en (potentieel) kwetsbaar bij beslisregel factor 1,5	Jongeren met startkwalificatie en (potentieel) kwetsbaar bij beslisregel factor 2,5	Totaal jongeren met LKVJ-banen
landbouw, diergeneeskunde en -verzorging	5%	5%	4%	5%
gezondheidszorg	7%	6%	6%	4%
dienstverlening	19%	22%	16%	18%
onbekend	5%	4%	5%	20%
Werkervaring				
Aandeel van de maanden gewerkt sinds 15e	61%	68%	54%	72%*
Aandeel van de maanden werk als SECM sinds 15e	20%	25%	12%	35%*
Buurtkenmerken				
woont in buurt die behoort tot 10% minst leefbare buurten	18%	18%	19%	16%
woont in buurt met leefbaarheid zwak of lager	11%	10%	11%	9%
Informatie over (leefbaarheid) buurt onbekend	1%	1%	1%	13%
Zorggebruik				
Gebruikt medicijn tegen chronische stemmingsstoornissen in 2017	4%	2%	3%	2%
Gebruikt medicijn tegen psychose en/of bipolaire stoornis in 2017	1%	1%	2%	1%
Gebruikt medicijnen uit minder dan 4 6 hoofdgroepen in 2017 (of medicijngebruik onbekend)	92%	93%	92%	95%
Gebruikt medicijnen uit 4 tot 6 hoofdgroepen in 2017	7%	6%	6%	4%
Gebruikt medicijnen uit 6 tot 8 hoofdgroepen in 2017	1%	1%	1%	1%
Gebruikt medicijnen uit 8 of meer hoofdgroepen in 2017	0%	0%	0%	0%
Zorgkosten boven de 1.000 euro in 2017	24%	19%	22%	14%
Zorgkosten boven de 2.500 euro in 2017	13%	8%	13%	6%
Gebruik gemaakt van GGZ-zorg in 2017	9%	5%	9%	4%
Zorgkosten onbekend	1%	1%	1%	12%
Criminaliteit				
Verdacht van misdrijf in 2017	3%	2%	2%	2%
Recidivist in 2017	0%	0%	1%	0%

	Jongeren met startkwalificatie en (potentieel) kwetsbaar bij beslisregel factor 2	Jongeren met startkwalificatie en (potentieel) kwetsbaar bij beslisregel factor 1,5	Jongeren met startkwalificatie en (potentieel) kwetsbaar bij beslisregel factor 2,5	Totaal jongeren met LKVJ-banen
Verdachte van misdrijf in periode 2013-2016	7%	8%	7%	8%
In halt-register in periode 2013-2016	2%	2%	2%	2%
Arbeidsmarktpositie ouders				
Een of beide ouders ontvangen bijstand	6%	6%	7%	5%
Beide ouders werken niet (excl. pensioen)	5%	5%	6%	4%
Wanbetaler ZVW-premie				
Stond op 31 dec 2017 geregistreerd als wanbetaler op de ZVW-premie	3%	2%	5%	2%
Wanbetaler ZVW-premie op 31 dec 2016 en 2017	2%	1%	3%	1%
N	54.215	90.448	28.751	176.243

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van CBS Microdata.

Toelichting: De cijfers in deze tabel geven een beschrijving van de personen met LKVJ-banen die een startkwalificatie hebben en (potentieel) kwetsbaar zijn. De overige tabellen in deze rapportage geven de cijfers van de LKVJ-banen. In een enkel geval heeft een jongere meerdere banen die aan de parameters van het LKVJ voldoen. De N in deze tabel wijkt daarom licht af van de cijfers in de overige tabellen.

* Voor de niet-ingezetenen is werkervaring deels onbekend. Deze cijfers betreffen het gemiddelde voor de personen van wie werkervaring wel bekend is.

Baankenmerken naar groep

Tabel E.5 laat zien hoe de baankenmerken van de kwetsbare jongeren met LKVJ-banen zich verhouden tot de baankenmerken van niet-kwetsbare jongeren met LKVJ-banen. De kwetsbare jongeren (zowel zonder als met startkwalificatie) werken vaker als oproep- of uitzendkracht, hebben vaker een contract voor bepaalde tijd en werken vaker in deeltijd. De jongeren zonder startkwalificatie werken iets vaker in de bouw- en industriese sector en minder vaak in de specialistische zakelijke dienstverlening en informatica. De verschillen tussen de groep qua sector zijn echter klein. Dat geldt ook voor de verschillen qua grootte van de bedrijven waar de groepen werken. Verder laat de tabel zien dat de personen van wie het onbekend is of ze een startkwalificatie hebben (veelal niet-ingezetenen) aanzienlijk vaker als uitzendkracht werken.

Tabel E.5 Kwetsbare jongeren hebben vaker een contract voor bepaalde tijd en werken vaker als oproep- of uitzendkracht

	Jongeren zonder startkwalificatie	Jongeren met startkwalificatie en (potentieel) kwetsbaar bij beslisregel factor 2	Jongeren met startkwalificatie en niet (potentieel) kwetsbaar bij beslisregel factor 2	Startkwalificatie onbekend	Totaal
Sector					
Landbouw, bosbouw en visserij	1%	1%	2%	6%	2%
Industrie	10%	6%	6%	2%	6%
Bouwnijverheid	4%	2%	2%	1%	2%
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	34%	34%	35%	6%	30%
Vervoer en opslag	3%	3%	3%	2%	3%
Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	18%	15%	17%	8%	15%
Informatie en communicatie	1%	3%	2%	1%	2%
Financiële instellingen	0%	x	1%	x	1%
Advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening	2%	6%	5%	1%	4%
Verhuur van roerende goederen en zakelijke dienstverlening	14%	15%	12%	70%	22%
Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen	1%	x	1%	x	1%
Onderwijs	2%	1%	1%	2%	1%
Gezondheids- en welzijnszorg	4%	5%	3%	0%	3%
Cultuur, sport en recreatie	2%	2%	3%	0%	2%
Overige dienstverlening	4%	4%	6%	1%	4%
Overig	1%	1%	1%	0%	1%
Bedrijfsgrootte					
1 werkzaam persoon	2%	2%	2%	1%	2%
2 werkzame personen	3%	3%	3%	1%	2%
3 tot 4 werkzame personen	7%	7%	7%	1%	6%
5 tot 9 werkzame personen	12%	12%	14%	4%	11%
10 tot 19 werkzame personen	12%	12%	13%	5%	11%
20 tot 49 werkzame personen	14%	14%	14%	8%	13%
50 tot 99 werkzame personen	9%	8%	8%	7%	8%
100 tot 149 werkzame personen	4%	4%	4%	4%	4%
150 tot 199 werkzame personen	3%	3%	3%	3%	3%
200 tot 249 werkzame personen	2%	2%	2%	3%	2%

	Jongeren zonder startkwalifi- catie	Jongeren met start- kwalificatie en (potenti- eel) kwets- baar bij be- slisregel factor 2	Jongeren met start- kwalificatie en niet (po- tentieel) kwetsbaar bij beslisre- gel factor 2	Startkwalifi- catie onbe- kend	Totaal
250 tot 449 werkzame personen	6%	7%	6%	12%	7%
500 tot 999 werkzame personen	8%	7%	7%	13%	8%
1.000 tot 1.999 werkzame personen	7%	6%	5%	13%	7%
Meer dan 2.000 werkzame personen	13%	15%	11%	26%	15%
Baansoort					
Stagiaire	3%	x	x	x	1%
Wsw'er	3%	x	x	x	1%
Uitzendkracht	8%	7%	5%	58%	15%
Oproepkracht	13%	13%	8%	6%	10%
Regulier	73%	78%	87%	36%	73%
Contractsoort					
Bepaalde tijd	71%	71%	57%	90%	70%
Onbepaalde tijd	29%	29%	43%	10%	30%
Voltijd/deeltijd					
Voltijd	46%	50%	65%	76%	58%
Deeltijd	54%	50%	35%	24%	42%

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van CBS Microdata.

Toelichting: Een 'x' geeft aan dat het percentage volgens de CBS Microdata richtlijnen niet geëxporteerd kon worden omdat de onderliggende aantallen kleiner zijn dan 10.

Bijlage F Kenmerken van jongeren van wie het onbekend is of ze een startkwalificatie hebben

Voor een deel van de onderzoekpopulatie van jongeren tussen de 18 en 26 jaar geldt dat het onbekend is of zij een startkwalificatie hebben. Dit geldt voor 9 procent van de ruim 2 miljoen jongeren die in 2018 in Nederland ingeschreven stonden. Wanneer alleen wordt gekeken naar de jongeren die geen onderwijs volgen, niet volledig arbeidsongeschikt zijn en niet in een instelling wonen, geldt voor 15 procent dat het onbekend is of ze een startkwalificatie hebben. Tabel F.1 laat zien dat deze jongeren in de meeste gevallen recent naar Nederland zijn gemigreerd. Voor ongeveer twee derde geldt dat zij afkomstig zijn uit andere Europese landen. Ongeveer een kwart is afkomstig uit niet-westerse landen.

Tabel F.1 Jongeren van wie het onbekend is of ze een startkwalificatie hebben, hebben vaak 1^e generatie migratieachtergrond

Migratieachtergrond	Aantal	Aandeel
Geen migratieachtergrond	5.252	4%
1 ^e generatie migratieachtergrond	136.056	94%
2 ^e generatie migratieachtergrond	3.758	3%
Herkomst		
Nederland	5.252	4%
Midden- en Oost-Europese landen	35.899	25%
GIPS-landen	14.805	10%
Overige EU-landen	25.634	18%
Overige landen	63.476	44%
N	145.066	100%

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van CBS Microdata.

Niet-ingezetenen

Naast de recent naar Nederland gekomen jongeren, zijn er ook jongeren die wel in Nederland werken maar niet ingeschreven staan. Ook voor deze *niet-ingezetenen* is het onbekend of zij een startkwalificatie hebben. In 2018 ging het om 150 duizend jongeren, veelal afkomstig uit Midden- en Oost-Europa - zie Tabel F.2.

Tabel F.2 Niet-ingezetenen komen veelal uit Oost-Europa

Migratieachtergrond	Aantal	Aandeel
Geen migratieachtergrond	3.111	2%
1 ^e generatie migratieachtergrond	145.469	97%
2 ^e generatie migratieachtergrond	1.641	1%
Herkomst		
Nederland	3.111	2%
Midden- en Oost-Europese landen	125.215	83%
GIPS-landen	5.673	4%
Overige EU-landen	8.605	6%
Overige landen	7.608	5%
Herkomstland (selectie)		
Polen	90.345	60%
Roemenië	14.561	10%
Bulgarije	4.904	3%
Litouwen	4.008	3%
België	3.939	3%
N	150.212	100%

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van CBS

“De wetenschap dat het goed is.”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winstoogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport 2021-18
ISBN 978-90-5220-120-7

Informatie & Disclaimer

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2021 SEO Amsterdam. Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit dit rapport mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl.

Roeterstraat 29
1018 WB, Amsterdam

+31 20 525 1630
secretariaat@seo.nl
www.seo.nl